

Výnosy právnych subjektov podnikajúcich v chránených územiach Slovenskej republiky

M. JANIGA, K. MARKULJAKOVÁ, O. MAHÚT,
P. POGÁNYOVÁ, Z. KOHÚTOVÁ, J. ŠULAVÍK,
A. BOHÁČOVÁ, N. HERIAN, Z. IVANIČOVÁ,
M. VESELSKÁ, D. ŠTEFANCOVÁ, M. IŠTOŇA,
P. TICHÝ, J. KVANDA, P. MIKOLÁŠ,
F. GRIGA, S. CHOVANCOVÁ, M. ADAMOVIČ,
E. LIŠTIAKOVÁ, J. GAŠPERANOVÁ,
V. KOZÁRIK, D. HRUŠKA, M. PODRACKÁ,
M. MASARYK, M. NOVISEDLÁKOVÁ,
J. THOMKOVÁ, J. KMECÍK, V. KARKOSZKOVÁ,
P. BUGÁŇ, M. ŠUDILA, P. RICHTÁRECH
Institute of High Mountain Biology, Tatranská
Javorina 7, SK-059 56 Slovak Republic, e-mail:
janiga@uniza.sk

Abstract. Revenues of the stakeholders in the national parks and landscape protection areas of the Slovak Republic.

In a recent study, the value of the economic benefits generated by the national parks and landscape protection areas of the Slovak Republic was estimated at 500 million euros per year (Table 5). The two categories of economic values captured in this estimate are the direct use values and the non-use values associated with downstream water services, mining, fishery, hunting, agricultural and forest products extracted from the lands, and recreational activities carried out on the lands. The recreational activities are divided into the hard- and soft tourism according to the interests of clients. The amount of value added from the market-traded products associated with the fishery, hunting, mining, agricultural and forest industry activities taking place on the lands was approximately 280 million euros per year, while the total economic value of recreation-related activities on the lands was estimated at 200 million euros per year - 60 million in consumer expenditures in the mass tourism (down hill skiing urbanised resorts) and 140 million in consumer expenditures in the soft tourism (nature attractivity, scenery, hiking, etc.). This value captures the willingness to pay of people for the benefits they receive from visual and amateur research provided by the lands, it represents the direct use value to local people as well as non-use values to visitors. Further, using a benefit transfer approach and employing very conservative estimates from 0.5 to two percent of the reported revenues (values), the authors suggested new model of financing of nature protection organisations in the Slovak Republic.

Key words: environmental economics, ecosystem services, nature protection, Slovakia, revenues

Úvod

Koncept ekosystémových služieb začína byť čoraz populárnejší na verejnosti ako istá schéma medzi vyčíslením tzv. nevyčísliteľných zdrojov a prírodnými hodnotami, na ktorých je spoločnosť závislá. Začiatok modernej histórie vnímania ekosystémových služieb siaha do 70-tych rokov minulého storočia snád' prácou Westmana (1977) o hodnote a oceňovaní ekosystémov. V obrovskom spektre ďalších štúdií sa v publikáciách objavilo množstvo rôznych rovníc či schém ako u ekosystémov vyčíslívať ich hodnotu. Významným posunom pre prax riadiacich pracovníkov v ochrane prírody sa stali simplifikované schémy Pagiolu (Pagiola a kol. 2004, Pagiola a Platais 2007). Hoci taktiež rozdeľujú ekonomickú hodnotu ekosystémov na jej využiteľnú a nevyužiteľnú časť, z využiteľnej časti využívajú štyri hlavné kategórie - ochranu biodiverzity (v podobe dotácií do ochrany prírody), tržby z turistiky, tržby z vodných zdrojov a tržby z ťažby dreva na porozumenie „hry“ z výnosov ekosystémových služieb. Práca sa rýchlo stala vhodnou príručkou pre oceňovanie ekosystémov rôzneho typu, napríklad boreálnych lesov Kanady (Anielski a Wilson 2009), ekosystémov Kostariky (Pagiola 2008), Afriky (Frost a Bond 2008), rozvodí (Kosoy a kol. 2007), atď. Schéma hore uvedených množín finančných prostriedkov je vhodná nielen na pochopenie teórie ekosystémových služieb, ale aj na pochopenie spôsobu organizácie chránených území vzhľadom na to, že mnohé z nich sú závislé na príjmoch z ťažby dreva, cestovného ruchu a na druhej strane musia investovať do ochrany biodiverzity. Ako tvrdia aj sami Pagiola a kol. (2004), štandardnou cestou ako zabezpečovať ekosystémové služby je vytváranie chránených území. Otázkou doby je efektívnosť tohto nástroja, na jednej strane mnohé parky dokazujú, že dokážu byť veľmi efektívne, na druhej strane mnoho chránených území sú len „parky na papieri“. Proces v praxi viditeľný čoraz viac aj na Slovensku. Keďže v štátoch EÚ došlo k výraznej degradácii mnohých ekosystémov a ich služieb, jej členské štáty majú do roku 2014 zmapovať a posúdiť stav ekosystémov a ich služieb na svojom území, posúdiť hospodársku hodnotu takýchto služieb a do roku 2020 podporiť začlenenie týchto hodnôt do účtovných systémov (účtovníctva) a systémov vykazovania (reportingu) vo vzťahu k EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni.

Logická schéma využitia poznania o toku finančných prostriedkov zo zhlukov odvetví, ktoré

chránené ekosystémy ovplyvňujú, nás motivovala k ich použitiu na načrtnutie schémy stabilizácie ochrany prírody na Slovensku. Evidencia tržieb ako hlavnej zložky výnosov v lesníctve, turistickom priemysle, vodohospodárskom priemysle, ale aj v ťažbe nerastných zdrojov či poľnohospodárstve umožňuje pochopiť reálnu existenciu záujmových území. Ide o trochu iný pohľad na národné parky a chránené krajinné oblasti. V dôsledku analýzy hlavných výnosov z území poskytuje obraz o ich ekonomickej úrovni i miere sebestačnosti. Dominantným zámerom a cieľom štúdie je poskytnúť obraz o ekosystémových úžitkoch (službách) národných parkov a chránených oblastí na Slovensku bez ohľadu na to, či poskytujú zásobovanie, regulačné alebo kultúrne služby. V diskusii predkladáme možný model reorganizácie ochrany prírody predovšetkým v kontexte jej modelov financovania v európskom priestore. Práca by nemohla vzniknúť bez veľkého kolektívneho úsilia študentov Výskumného ústavu vysokohorskej biológie Žilinskej univerzity v študijnom odbore Ochrana a využívanie krajiny. Keďže ekonomické údaje boli často zisťované nepriamo, nemusia presne súhlasiť s účtovníctvom zainteresovaných podnikateľských subjektov, o čo vskutku ani nešlo. Dôležité sú hlavne relatívne porovnania jednotlivých úžitkových kategórií, ktoré chránené územia pre hospodárstvo a ekonomiku SR poskytujú a tiež porovnania medzi jednotlivými chránenými územiami.

Ekonomický profil chránených území v Slovenskej republike

História vzniku chránených území na Slovensku je dostatočne známa a veľakrát bola opísaná v periodikách i monografiách rôzneho typu. Dnešná štruktúra i priestorové rozloženie chránených území je výsledkom procesu, ktorý bol v dnešnej podobe ukončený tesne po završení druhého milénia. Na formovaní národných parkov sa podieľalo veľké množstvo zameraných profesionálnych i dobrovoľných ochrancov, ale aj výskumných pracovníkov SAV či univerzít hlavne pri inventarizačných výskumoch. Významne sa tým dokreslovali dnešné

druhov európskeho významu (mokrade, rieky, jazerá, trvalé porasty mierneho pásma, horské ekosystémy) ako aj unikátne (krajiny bradlového pásma, krajiny vulkanických sopúchov, krajiny zamokrených depresí a mokradí, krajiny sústavy riečnych ramien a typy krajiny lokalít svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO), vzácne typy krajiny (krajiny krasových planín, krajiny veľhôr, krajiny stratovulkánov) a krajiny s historickými štruktúrami (typ vinohradníckej krajiny, krajiny s formami rozptýleného osídlenia, typ lúčno - pasienkárskej krajiny, typ baníckej krajiny). Popri množstve obetavých ľudí a najmä v súvislosti so schopnosťou nielen navrhovať, ale aj reálne kreaovať štruktúry chránených území však nemožno nespomenúť dve mená prírodovedcov pôsobiacich na Slovensku, v prípade TANAP-u autora povojnového konceptu TANAP-u, konceptu jeho výskumnej stanice a neúnavného člena Poradného zboru TANAP-u - Jána Futáka a v prípade ostatných chránených území - realizátora vízií - Jozefa Klindu.

Správy chránených území sa stabilizovali svojím rozpočtom centrálne napojeným cez právny subjekt Štátna ochrana prírody na Ministerstvo životného prostredia SR. Ekonomická realita v prvých piatich rokoch po dotvorení sústavy chránených území je prezentovaná v tabuľke 1. Pokým investície na ochranu ŽP, mzdové a ostatné náklady z roka na rok klesali, výnosy z ochrany ŽP pre hospodárstvo SR rástli, a to oproti roku 2002 až o približne 450% v roku 2007 (Mahút 2009).

V prípade ŠOP SR bol evidentný nárast prostriedkov v rozpočte. Financovanie NP a CHKO je od roku 2007 formou príspevku od štátu. Štatistiky dokazujú disproporčné navyšovanie finančných zdrojov v centre v Banskej Bystrici a stagnáciu zdrojov pre správy národných parkov a chránených území, čo sa prejavuje dodnes. Nie je tým saturovaná ani základná zložka existencie chráneného územia, práca strážcov. Len okolo necelých 25% z rozpočtu ŠOP SR pripadá na výdavky pre národné parky a chránené krajinné oblasti (tabuľka 2).

Situácia strážcov je ilustrovaná z roku 2008 (tabuľka 3). Napríklad v NAPANT-e bolo na jedného strážcu 18 300ha, v CHKO Kysuce 65 462ha alebo

	2002	2004	2005	2006	2007
	V tisícoch €				
Investície na ochranu ŽP	296 885	245 291	281 362	332 426	292 154
Mzdové náklady	27 975	30 283	35 451	36 878	33 856
Ostatné náklady	102 344	160 973	178 350	446 801	151 396
Výnosy z ochrany ŽP	58 675	210 245	261 033	265 705	268 829

Tabuľka 1. Financie v ochrane ŽP (Mahút 2009)

hranice chránených území. Z celoslovenského hľadiska najväčšiu diverzitu krajinných typov nachádzame v kombinovanej horsko – kotlinovej krajine veľkých okresov (Banská Bystrica, Brezno, Dolný Kubín, Zvolen, Prievidza, Žilina, Poprad, Liptovský Mikuláš, Ružomberok), v ktorých sa nachádza aj najväčšia výmera chránených celkov. Z hľadiska ochrany prírody a poznania limitov krajiny Slovenska sú dôležité súbory ekosystémov

financie na 1km² rozlohy v NAPANT-e vychádzali 162€/rok, v Šumave boli napríklad v tom čase 4 261€ a v NP Abruzzo (IT) 56 658€ (Mahút 2009).

Metódy

Na vyhodnotenie údajov o výsledných tržbách (výnosoch) právnych subjektov hlavných hospodárskych odvetví viac či menej naviazaných

	2006	2007	2008
Rozpočet ŠOP SR	6 105 225 €	8 292 239 €	16 068 811 €
Výdavky na NP a CHKO	3 773 783 €	3 655 845 €	3 981 411 €

Tabuľka 2. Rozpočet ŠOP SR verzus výdavky na NP a CHKO (Mahút 2009)

CHÚ	Náklady na mzdy v €**	Náklady na réžiu v €	Počet zamestnancov/strážcovia		Réžia na zamestnanca na deň v €	Rozloha s ochranným pásmom v ha	Rozloha pripadajúca na strážcu	Náklady na 1km ² rozlohy v €
TANAP	304 455	335 889	29	16	32	104 503	6 531	613
NAPANT	222 333	74 421	21	10	10	183 004	18 300	162
NAPASK	109 905	43 418	11	4	11	46 352	11 588	331
NAPAPO	162 617	59 948	13	3	13	40 778	13 593	546
NAPAMP	111 664	56 695	12	3	13	42 016	14 005	266
NAPAMF	159 497	67 649	15	5	12	45 892	9 178	495
NAPAVF	136 859	62 537	13	7	13	66 504	9 501	300
PIENAP	103 532	51 849	10	2	14	26 194	13 097	593
NAPASR	210 051	136 560	19	9	20	32 774	3 642	1 058
CHKO Záhorie	77 508	51 915	6	1	24	27 522	27 522	470
CHKO Východné Karpaty	54 106	29 011	5	0	16	25 307	0	328
CHKO Ponitrie	196 641	63 467	16	4	11	37 665	9 416	691
CHKO Biele Karpaty	117 506	41 725	10	1	11	44 568	44 568	357
CHKO Vihorlat	67 085	18 124	6	1	8	17 485	17 485	487
CHKO Štiavnické vrchy	109 308	45 542	10	2	12	77 630	38 815	199
CHKO Strážovské vrchy	92 113	28 680	9	2	9	30 979	15 490	390
CHKO Poľana	105 291	24 032	10	1	7	20 360	20 360	635
CHKO Malé Karpaty	133 606	35 252	12	3	8	64 610	21 537	261
CHKO Latorica	59 849	24 696	7	2	10	23 198	11 599	364
CHKO Kysuce	118 071	27 086	9	1	8	65 462	65 462	222
CHKO Horná Orava	92 080	86 437	7	2	34	58 738	29 369	304
CHKO Dunajské Luhy	101 739	32 331	9	1	10	12 284	12 284	1 091
CHKO Cerová vrchovina	85 873	22 705	8	1	8	16 771	16 771	647
Spolu	2 931 689	1 419 969	267	81	15	1 110 599	13 711	392

Tabuľka 3. Finančná a personálna situácia v chránených územiach Slovenskej republiky v roku 2008 (Mahút 2009)
(*náklady na 1km² rozlohy CHÚ aj s OP na rok v €, **náklady na mzdy spolu s poisťným a príspevkom do poisťovní v €)

na ekosystémy chránených území bolo použitých viacero spôsobov získavania údajov.

Pohľad na národné parky

TATRANSKÝ NÁRODNÝ PARK (TANAP) - vzhľadom k veľkosti a návštevnosti územia sme TANAP rozdelili do šiestich menších častí, hlavne podľa katastrálnych území priľahlých obcí.

Lokalita: Štrbské Pleso

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH. Ubytovacie zariadenia – boli zistené celkové tržby ubytovacích zariadení v meste Vysoké Tatry. 30% z tejto sumy pripadá na Štrbské Pleso (Chudý 2010, pers.comm.).

Reštauračné služby – výpočet bol spracovaný oso-

bitne pre jednodňových a osobitne pre viacdňových turistov vzhľadom na celkovú návštevnosť v meste Vysoké Tatry a konštantnú sumu 5€ na osobu. 30% pripadá na Štrbské Pleso (Chudý 2010, pers.comm.).

Lyžiarske stredisko Park Snow Štrbské Pleso – výpočet tržieb podľa sezónnej návštevnosti strediska (Tomko 2010, pers.comm.) a priemernej ceny lístka v danej časti sezóny.

Lesné hospodárstvo – výpočet vyťaženej drevnej hmoty osobitne pre Štátne lesy TANAP-u a osobitne pre lesy v súkromnom vlastníctve – pozemkové spoločenstvo urbár Štrba.

Vodné hospodárstvo – výpočet cez tržby Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti za dodávku pitnej vody (Fábová 2010, pers.comm.).

Lokalita: Veľká Lomnica a Stará Lesná a mestská časť Tatranská Lomnica, ktorá sa skladá z osád Tatranská Lesná, Tatranská Lomnica, Tatranské Matliare a Kežmarské Žľaby

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH. Ubytovacie zariadenia – výpočet z údajov o počte lôžok, ubytovacích zariadení a tržbách za celý región Vysoké Tatry (www.portal.statistics.sk 2011) a z údajov poskytnutých jednotlivými obecnými úradmi o počte lôžok a ubytovacích zariadení (Boháčová 2011).

Lyžiarske stredisko Tatranská Lomnica – výpočet cez letnú a zimnú návštevnosť strediska (www.eia.enviroportal.sk 2011) a priemernú cenu lístka podľa sezóny.

Lesné hospodárstvo – výpočet cez množstvo vyťaženého dreva z prislúchajúcich lesných obvodov (Dolný Smokovec, Kežmarské Žľaby, Tatranská Lomnica) a ceny - 40,4€/m³ dreva (Husková 2011, pers.comm.).

Vodné hospodárstvo – výpočet cez spotrebu pitnej vody v obciach Tatranská Lomnica, Veľká Lomnica a Stará Lesná (Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.) a ceny za výrobu a dodávku pitnej vody – 0,93€/m³ (www.tooz.sk 2011).

Lokalita: Veľký Slavkov, Nová Lesná, Smokovec Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH. Ubytovacie zariadenia – výpočet cez priemerné ročné tržby za jedno ubytovacie zariadenie na základe údajov o počte ubytovacích zariadení, celkových tržieb, počte návštevníkov a počtu prenocovaní zo Štatistického úradu SR (Vysoké Tatry, Veľký Slavkov a Nová lesná) vynásobenú počtom ubytovacích zariadení v obciach Veľký Slavkov, Starý Smokovec, Nový Smokovec, Horný Smokovec a Dolný Smokovec (www.vysoketatry.com 2011).

Reštauračné služby – výpočet cez priemerný počet vydaných jedál počas hlavnej sezóny a cez mimo sezónu (Mikoláš 2011), priemernou cenou 6,63€ (www.slovakiasite.com 2011) za jedlo a počtom stravovacích zariadení v záujmovej oblasti (obecné úrady obcí).

Lyžiarske stredisko Jakubkova lúka - výpočet cez priemernú cenu lístka počas dní jednotlivých období zimnej sezóny (www.vt.sk 2011) a priemerný počet lyžiarov za deň (Mikoláš 2011).

Lyžiarske stredisko Pod lesom – výpočet na základe priemernej ceny celodenného lístka, doby trvania zimnej sezóny a návštevnosti (www.greguskaski.lodge.sk 2011).

Lanová dráha na Hrebienok - výpočet na základe údajov o počte prepravovaných osôb a priemernej cene lístka v jednotlivých mesiacoch zimnej sezóny (www.vt.sk 2011).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe údajov o množstve vyťaženého dreva v katastrach obcí Nová Lesná, Starý Smokovec a Veľký Slavkov štátnymi aj neštátnymi subjektmi (NLC Zvolen 2011, pers.comm.) a priemernej ceny 37€/36,1€ za m³ za listnaté drevo a priemernej ceny 33,7€/32,3€ za m³ za ihličnaté drevo (štátne/neštátne subjekty) (Brezinová 2009a,b,c,d).

Vodné hospodárstvo – výpočet podľa priemerných prietokov povrchových a podzemných vodných zdrojov nachádzajúcich sa v danej oblasti (www.pp.ouzp.sk 2011) za rok a 8,7% využiteľnosti týchto zdrojov (Izakovičová a kol. 2008). Cena pitnej vody

pri výpočtoch bola 1,2€/m³ (www.pvpsas.sk 2011).

Lokalita: Tatranská Javorina, Ždiar a Vysoké Tatry – Tatranská Kotlina

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH. Ubytovacie služby – výpočet podľa údajov o počte ubytovacích zariadení, návštevníkov a prenocovaní, o priemernej cene a celkovej tržbe za ubytovanie zo Štatistického úradu SR pre obce Tatranská Javorina a Ždiar. Pre obec Tatranská Kotlina bol prepočet z údajov pre mesto Vysoké Tatry (www.portalstatistics.sk 2011) a z údajov výročnej správy Sanatória Tatranská Kotlina.

Reštauračné služby - výpočet na základe počtu prenocovaní v daných obciach (www.portalstatistics.sk 2011) a počtu návštevníkov Belianskej jaskyne (www.ssj.sk 2011) a lyžiarskych stredísk. Minimálna cena za ubytovanie bola konštantne uvažovaná podľa priemeru z indikačných terénnych zistení - 3€ na osobu (Šulavík 2011).

Lyžiarske strediská – výpočet pre stredisko SKI Strednica bol spracovaný na základe údajov o návštevnosti (www.enviroportal.sk 2011) a priemernej cene lístka. Koeficient vyťaženia získaný z kapacity strediska v dokumentácii o lanovkách a vlekoch a reálnej návštevnosti bol použitý pre výpočty návštevnosti lyžiarskych stredísk Ski Bachledova a Ski Strachan v Ždiari s konkrétnymi priemernými cenami lístka (Šulavík 2011).

Lesné hospodárstvo – výpočet pre ŠL TANAP-u bol na základe percentuálneho prepočtu z údajov o celkovej ročnej plánovanej ťažbe dreva (www.forestportal.sk 2011a), o výmere lesných porastov v Ochranných obvodoch Javorina, Podspády a Kežmarské Žľaby (www.forestportal.sk 2011b) a údajov o celkovej ploche lesných pozemkov v správe ŠL TANAP-u (www.mpsr.sk 2010). Priemerná cena ihličnatého dreva v lesnom hospodárstve bola v tom čase 32,96€/m³ a dreva listnatého 37,14€/m³ (Moravčík a kol. 2010). Pre Mestský podnik Spišská Belá s.r.o. bol braný do úvahy len výpočet za predaj dreva na pni (www.spisskabela.sk 2011).

Vodné hospodárstvo - výpočet cez množstvo spotrebovanej vody z pitných zdrojov v obciach Tatranská Javorina, Ždiar a Tatranská Kotlina a maximálnu cenu za pitnú vodu 0,93€/m³ (www.pvpsas.sk 2008).

Lokalita: Západné Tatry – Liptov

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH. Ubytovacie zariadenia – výpočetom pomocou údajov o priemernom počte prenocovaní v rámci okresu Liptovský Mikuláš (www.portal.statistics.sk 2013), o počte lôžok ubytovacích zariadení záujmových obcí (www.vysoketatry.com 2011) a o 27,3% vyťažnosti týchto zariadení (www.portal.statistics.sk 2013) sme získali približný počet ubytovaných hostí v danej oblasti. Priemernú cenu za ubytovanie v okrese Liptovský Mikuláš uvádzal tiež Štatistický úrad SR. Stravovacie služby – výpočet na základe počtu ubytovaných hostí a konštantnej sumy 5€, ktorú hostia minimálne zaplatia za reštauračné služby (Kohútová 2013).

Lyžiarske strediská – podľa konzultácií s miestnymi pracovníkmi na vlekoch sme počítali so štvorpercentnou vyťažnosťou vlekov, 90 - dňovou sezónou a sedem hodinovou dennou prevádzkou za jednotlivé strediská. Priemerné ceny lístka za strediská Podbanské, Žiar/

Dolinky a Račkova dolina sme získali na internete (www.snowmagazin.sk 2013).

Lesné hospodárstvo – výpočet cez realizovanú ťažbu dreva v lesných hospodárskych celkoch Račkova a Liptovský Mikuláš (www.gis.nlcsk.org 2013).

Vodné hospodárstvo – výpočet cez množstvo distribuovanej pitnej vody Liptovskou vodárenskou spoločnosťou pre obce Kvačany, Jamník, Jalovec, Smrečany, Žiar, Kónská, Jakubovany, Pribylina a ceny vody 0,98€/m³ (Trizna 2012). Obce Liptovské Matiašovce, Liptovský Trnovec a Bobrovec majú vlastné vodovody, boli od nich personálne získané údaje o spotrebe a cene pitnej vody k nim distribuovanej (Kohútová 2013).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe údajov o výnosoch jednotlivých poľovných revírov – údaje získané personálne z jednotlivých poľovných združení (Ostrô, Ráztoka-Bobrovec, Baníkov, Baranec, Jamnický, Bystrá, Žerucha a Machy) (Kohútová 2013).

Lokalita: Zápané Tatry - Orava

Tržby boli sumarizované za rok 2009 a 2011 (cestovný ruch) vrátane DPH.

Ubytovacie služby – výpočet na základe údajov od Štatistického úradu SR ohľadom tržieb za ubytovanie v obciach Zuberec, Habovka, Brezovica, Liesek, Vitanová, Hladovka, Suchá hora, Čimhová a Trstená. Stravovacie služby – výpočet na základe počtu prenocovaných návštevníkov v danom regióne a konštantnej sumy 5€ na osobu na deň (www.portal.statistics.sk 2012).

Vodné hospodárstvo – výpočet cez spotrebu pitnej vody v obciach Zuberec, Habovka, Brezovica, Liesek, Vitanová, Hladovka, Suchá hora, Zábiedovo, Oravice a Trstená, kde priemerná cena za m³ bola 1,23€ (www.ovs.sk 2012).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe množstva vyťaženého dreva osobitne v lesných hospodárskych obvodoch Habovka, Zverovka a Oravice a osobitne pre urbárske subjekty Zuberec, Habovka, ZSVL Habovka a Tvrdošín (www.gis.nlcsk.org 2012).

Lyžiarske strediská – výpočet pre strediská Roháče Zverovka/Spálená, Zuberec/Milotín Alpina, Meander skipark Oravice a Zuberec- Janovky na základe údajov o množstve predaných lístkov (Bugáň 2012) a priemernej cene v rámci všetkých stredísk (www.snowmagazin.sk 2012).

Termal Park Oravice – výpočet cez približnú ročnú návštevnosť kúpaliska (Bugáň 2012) a priemernú cenu lístka (www.meanderpark.com 2012).

NÁRODNÝ PARK NÍZKE TATRY (NAPANT)

Vzhľadom k veľkosti a návštevnosti územia sme národný park rozdelili na západnú a východnú časť.

Lokalita: NAPANT – Západ

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH. Ubytovacie služby – výpočet na základe údajov o tržbách za ubytovanie reprezentatívnych obcí (Demänovská dolina, Donovaly, Liptovský Ján, Pavčina Lehota, Staré Hory, Špania dolina, Dolná Lehota, Horná Lehota, Mýto pod Ďumbierom, Bystrá) spadajúcich do daného územia (www.portal.statistics.sk 2011).

Reštauračné služby – výpočet na základe počtu návštevníkov v jednotlivých obciach (www.portal.statistics.sk 2011) a z konštanty 5€ na osobu na deň. Tržby v obciach Demänovská dolina a Donovaly boli počítané cez údaje o návštevnosti lyžiarskych stredísk.

Lyžiarske stredisko Jasná – tržby za prevádzku vlekov sú uvedené vo výročnej správe spoločnosti TMR a.s. lyžiarske stredisko Park Snow Donovaly – tržby za prevádzku vlekov spoločnosti Goimpex Bratislava a.s. Boli vypočítané na základe výročnej správy spoločnosti a dotazníka komponovaného na zistenie údajov o podmienkach cestovného ruchu (Markuljaková 2011).

Prevádzka jaskýň – výpočet podľa údajov návštevnosti Bystrianskej jaskyne, Demänovskej ľadovej jaskyne, Demänovskej jaskyne Slobody a Jaskyne Mŕtvych netopierov a priemernej ceny za lístok (www.ssj.sk 2009).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe percentuálneho podielu okresov Banská Bystrica, Liptovský Mikuláš, Brezno a Ružomberok na výmere lesa v NAPANT Západ a následne vyťaženého drevnej hmoty v okresoch (www.forestportal.sk 2011). Podľa priemerných cien štátneho dreva ihličnatého/ listnatého 40,35€/30,48€ a dreva súkromníkov 31,23€/22,07€ za m³ (www.forestportal.sk 2011a). Vodné hospodárstvo – výpočet podľa počtu obyvateľov napojených na verejný vodovod v záujmových oblastiach, špecifickej spotreby vody na obyvateľa na deň a ceny pre Liptovskú vodárenskú spoločnosť 0,98€/m³, pre Vodárenskú spoločnosť Ružomberok 0,86€/m³ a pre VEOLIU Stredoslovenskú prevádzkovú vodárenskú spoločnosť 1,1€/m³.

Lokalita: NAPANT – Východ

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH. Ubytovacie služby – výpočet z údajov o tržbe za ubytovanie pre obce Liptovská Teplička, Šuňava, Vernár, Heľpa, Telgárt, Východná a Vyšná Boca poskytnuté Štatistickým úradom SR a pre obce Svit, Šumiac, Polomka, Hybe, Kráľova Lehota, Malužiná, Važec, Hranovnica, Nižná Boca, Lučivná, Čertovica a Svarín podľa kapacity ubytovacích zariadení a cien v odlišnosti na druhu sezóny (www.limba.sk 2011) pri 20% obsadenosti (Lištiaková 2011).

Reštauračné služby – výpočet tržby za stravovanie pri 20% návštevnosti ubytovacích zariadení pre ubytovaných hostí bol realizovaný s cenou 7€ na osobu na deň (Lištiaková 2011) a pre jednodňových návštevníkov NAPANT-u východnej časti s cenou 5€ (Hartánský 2011, pers.comm.) na osobu na deň.

Lyžiarske strediská - výpočet bol robený z údajov o kapacitách vlekov, priemerných cien lístka (www.onthesnow.sk 2011), rozdelenia zimnej sezóny a 4% využiteľnosti vlekov v strediskách Skicentrum Bačova roveň, STIV Čertovica, Skicentrum Čertovica, Telgárt, Liptovská Teplička, Lopusná dolina a Snowpark Lučivná (Lištiaková 2011).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe údajov o množstve vyťaženého dreva a priemernej cene 45,15€/m³ ihličnatého a 35,16€/m³ listnatého dreva pre lesné správy Čierny Váh, Malužiná a Liptovská Teplička (OZ Liptovský Hrádok 2009). Tržby pozemkových spoločenstiev Čierny Váh, Teplička, Beníkovo, Lesné pozemkové spoločenstvo v Liptovskej Tepličke, Urbárske pozemkové spoločenstvo Liptovský Hrádok (mestská časť Dovalovo – Michalovo) a Spolok bývalých urbárikov pozemkového spoločenstva Vyšná Boca (Ramža, Končisté, Briedina) boli poskytnuté jednotlivými urbármí (Lištiaková 2011). Osobitne boli rátané tržby za drevo v OZ Beňuš pre Správu Závadka, Červená skala, Polomka, Pohorelá a Beňuš (OZ Beňuš 2009).

Vodné hospodárstvo – výpočet podľa jednotlivých vodárenských spoločností a spotreby pitnej vody v záujmových obciach. Ceny Podtatranskej vodárenskej spol. 0,98€/m³, ceny Liptovskej vodárenskej spol. 0,82€/m³ a ceny Stredoslovenskej vodárenskej spol. 1,06€/m³ (Fábová 2010, pers.comm.).

NÁRODNÝ PARK MALÁ FATRA

Tržby boli sumarizované za rok 2008 vrátane DPH. Ubytovacie služby – výpočet cez počet lôžok ubytovacích zariadení v záujmovej oblasti, priemernú cenu ubytovania pre osobu za noc. Ceny a obsadenosť ubytovacích zariadení sme rozdelili podľa cenníkov jednotlivých ubytovacích zariadení a podľa sezóny (Pogányová a Hatala 2009).

Reštauračné služby – výpočet podľa počtu ubytovacích zariadení a počtu ubytovaných osôb, keďže sú totožné so stravovacími zariadeniami (Pogányová a Hatala 2009).

Lyžiarske strediská – výpočet na základe počtu prepravovaných osôb (kapacita vlekov) stredísk Vrátna a Malá Lučivná a cien lístka rozdelených podľa sezóny (Pogányová a Hatala 2009).

Spríevodcovské služby – výpočet vychádzal z počtu organizácií a priemernom počte zákazníkov, ktorí strávili 5 dní po 6 hodín v NP. Cena bola braná 9,96€/hodina/osoba (Pogányová a Hatala 2009).

Lesné hospodárstvo – výpočet cez výmeru hospodárskych lesov v NP zredukovanú o 1/60, čo predstavuje 60 rokov rubnej doby, prepočtom na objem drevnnej hmoty – 1ha = 1 000m³ a pri cene 43€/m³ (Pogányová 2009).

Vodné hospodárstvo – výpočet cez priemernú výdatnosť prameňov vhodných na odber pitnej vody v záujmovej oblasti a ceny 1€/m³ (Pogányová 2009). Brali sme do úvahy 50% vyťaženosť vodných zdrojov.

NÁRODNÝ PARK VEĽKÁ FATRA

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH. Ubytovacie služby – výpočet na základe údajov zo Štatistického úradu SR ohľadom počtu ubytovacích zariadení, kapacity osôb, % využitia, priemernej ceny, počtu návštevníkov a prenocovaní obcí Belá – Dulice, Blatnica a Liptovská Osada a aplikovali sme tieto údaje priemerne pre každé zariadenie na danom území podľa druhu sezóny (Thomková 2012).

Stravovacie zariadenia – výpočet pomocou údajov o počte návštevníkov ubytovaných v oblasti (Thomková 2012).

Lyžiarske strediská – výpočet podľa kapacity vlekov a ich 2% využitia, pri zimnej sezóne trvajúcej 103 dní, prepravovaní 7 hodín denne a pri priemernej cene lístka v jednotlivých strediskách (Jasenská dolina, Malinô Brdo, Smrekovica a Turecká – Krížna) (www.rkhlask.sk 2012).

Prevádzka jaskýň – výpočet na základe návštevnosti Harmaneckej jaskyne a priemernej ceny vstupenky (www.ssj.sk 2012).

Lesné hospodárstvo – výpočet cez pomer celkovej plochy hospodárskych lesov ku ploche hospodárskeho lesa v NP Veľká Fatra, ku celkovej tržbe získanej za drevnú hmotu, pri priemernej cene 40€/m³ (www.sario.sk 2012).

Vodné hospodárstvo – Vodárenská spoločnosť Ružomberok a.s. a Turčianska vodárenská spoločnosť a.s. Martin dodávajú pitnú vodu 39% obyvateľstva

z celkového počtu obyvateľov v Žilinskom kraji, pri priemernej spotrebe 34m³ na osobu na rok a cene 1,12€/m³ (Thomková 2012).

NÁRODNÝ PARK SLOVENSKÝ RAJ

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH. Ubytovacie služby – výpočet z údajov Štatistického úradu SR pre obce Vernár, Dedinky, Stratená a Hrabušice.

Stravovacie zariadenia – výpočet pre jednodňových návštevníkov na základe letnej návštevnosti trvajúcej 70 dní a konštantnej sumy 3€ na osobu. Pre ubytovaných návštevníkov podľa počtu ubytovaných a konštantnej sumy 3€ na osobu (Chovancová 2011).

Prevádzka jaskyne – výpočet podľa počtu návštevníkov rozdelených na dospelých a deti a podľa príslušnej ceny lístka (www.ssj.sk 2011), keď na jedného dospelého pripadá jedno dieťa.

Vstup na technické zariadenia – výpočet na základe návštevnosti a ceny vstupného (www.hrabusice.sk 2011), keď na jedného dospelého pripadá jedno dieťa v trvaní letnej sezóny 70 dní (Chovancová 2011).

Miesta na parkovanie – výpočet podľa obsadenosti parkovacích miest (Barlog a kol. 2011) a ceny za jednotlivé vozidlá (www.hrabusice.sk 2011).

Lyžiarske strediská – výpočet na základe návštevnosti z roku 2004 (Divok 2011, pers. comm.) pri predpoklade rovnakej návštevnosti a ceny lístka (www.onthesnow.sk 2011), keď na jedného dospelého pripadá jedno dieťa.

Lesné hospodárstvo – na základe informácií o rubnej zrelosti, množstve dreva bez kôry v m³ na ha lesa a priemernej cene za m³ (Moravčík 2010) a výmeru lesných pozemkov – hospodárske lesy, lesy osobitného určenia a ochranné.

Vodné hospodárstvo – podľa počtu obyvateľov jednotlivých obcí, špecifickej spotreby vody na deň pre osobu cca 82l a cene 1,53€ za m³ (www.vvs-as.sk 2011).

NÁRODNÝ PARK SLOVENSKÝ KRAS

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH.

Prevádzka jaskýň – výpočet cez priemernú cenu vstupného a návštevnosť Gombaseckej, Jasovskej, Ochtinskej aragonitovej jaskyne a jaskyne Domica (www.ssj.sk 2012).

Ťažba nerastných surovín – výpočet na základe vyťaženého lomového vápenca v košickom a rožňavskom okrese a priemernej ceny 8,2€/tonu (Baláž a Kúšik 2009).

Lesné hospodárstvo – výpočet cez objem vyťaženého dreva zo záujmovej oblasti (Jančovič 2008) a priemernej ceny 41€/m³ (Moravčík a kol. 2010).

Poľovné hospodárstvo – výpočet cez percentuálny podiel poľovníckych revírov a výmery poľovnej plochy v národnom parku ku počtu poľovníckych revírov a výmere poľovnej plochy v Košickom kraji (Bučko a kol. 2009). Tržby tvorili 0,12% z tržieb v poľovníctve v Košickom kraji.

Vodné hospodárstvo – výpočet cez priemerný objem spotrebovanej pitnej vody na osobu na rok a pri priemernej cene 1,37€/m³ Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou (Kvanda 2012).

NÁRODNÝ PARK MURÁNSKA PLANINA

Tržby boli sumarizované za roky 2010 a 2011 vrátane DPH.

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe počtu

návštevníkov hradu Muráň, ktorí odrážajú celkovú návštevnosť národného parku, 30% podielu viacdňových návštevníkov ostávajúci priemerne na dve noci (Gašperanová 2012) a priemernej sumy 13,64€ na osobu za noc (www.portal.statistics.sk 2012).

Reštauračné zariadenia – výpočet osobitne pre jednodňových, kde bola rátaná konštantná suma 3€ na osobu na deň, ktorú zákazníci minú za stravovacie služby a osobitne pre ubytovaných návštevníkov, kde bola rátaná suma 6,50€ ako polpenzia na osobu na deň (Gašperanová 2012). Lyžiarske strediská – výpočet podľa dennej návštevnosti strediska, 74 - dňovej zimnej sezóny a pri priemernej cene lístka za strediská SKI Telgárt (www.skitelgart.sk 2012), Polomka – Bučník (www.polomka.sk 2012) a stredisko SKI Zbojská (Sokol 2012, pers. comm.).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe vyťaženého množstva dreva za odštepné závody – Beňuš, Čierny Balog a Revúca a priemernej ceny 39,9€ za jednotlivé dreviny (Gašperanová 2012).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe príjmov poľovných revírov – Muránska planina, Voniaca a Klatná, ktoré zasahujú do národného parku (Bučko 2012, pers. comm.).

Rybné hospodárstvo – výpočet priemerného počtu rybárov na základe počtu zakúpených rybárskych povolení a počtu návštev pstruhových revírov mestských organizácií – Brezno, Tisovec, Revúca (SZR – Rada Žilina 2010) a priemernej sumy, ktorú ročne zaplatí každý rybár (Gašperanová 2012).

Ťažba nerastných surovín – výpočet podľa vyťaženého množstva vápenca a následne tržby Kameňolomu Červená skala (www.datamax.sk 2011).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe množstva odobratej vody z prameňov v národnom parku, osobitne pre Východoslovenskú vodárenskú spoločnosť, kde cena pitnej vody je 0,93€/m³ (www.vvs-as.sk 2012) a osobitne pre VEOLIA STVPS a.s., kde sa cena pohybuje okolo 0,75€/m³ (www.stvps.sk 2012).

PIENINSKÝ NÁRODNÝ PARK

Tržby boli sumarizované za roky 2010 a 2009 (lesné hospodárstvo) vrátane DPH.

Ubytovacie zariadenia – ubytovacie zariadenia boli rozdelené do troch skupín podľa atraktivity počas jednotlivých sezón roka a podľa druhu ubytovacích zariadení. Na základe počtu lôžok, priemernej ceny za ubytovanie (www.pieniny.sk 2011) a percentuálnej obsadenosti zariadení boli vypočítané približné tržby za ubytovanie (Griga 2011). Osobitne bol robený výpočet pre ubytovanie v kempoch – Autokemping Červený Kláštor (www.lesyTanap.sk 2011), Kemping Dunajec (www.kempingdunajec.sk 2011) a Goralský dvor (www.goralskydvor.sk 2011) a to na základe počtu prenocovaní, stanov a obsadenosti parkovacích miest (Griga 2011). Stravovacie zariadenia – výpočet bol rátaný osobitne pre zariadenia poskytujúce ubytovanie, na základe počtu ubytovaných a priemernej ceny 6€ za polpenziu na osobu na deň a osobitne pre jednodňových návštevníkov podľa celkovej návštevnosti PIENAP-u (odrátaní ubytovaní hostia) a konštantnej sumy 5€, ktorú minú návštevníci za stravovacie služby – do úvahy bola braná polovica z návštevníkov vzhľadom na hraničný národný park (Griga 2011).

Športové aktivity – výpočet pre tržby za prepravu na pltiach spoločností – Pltníctvo Dunajec, Prvá pltníčka a turistická spoločnosť, Združenie pltníkov Dunajec a Pltníctvo – Spišská Stará Ves sme vyrátali cez počet preplavujúcich sa návštevníkov (Griga 2011) a priemernej sumy 7,30€ na osobu (www.pieniny.sk 2011). Výpočet pre požičovňu športových potrieb Canoe - Rafting sme vyrátali na základe počtu jednotlivých športových zariadení, sumy za požičanie a 7,5% využiteľnosti prostriedkov počas 200 dní, kedy je možné splavovať Dunajec (www.rafting-pieniny.sk 2011).

Lyžiarske strediská – SKI Bachledova – výpočet na základe počtu lyžiarov a priemernej ceny lístka 11,4€ (www.skibachledova.sk 2011) a Skipark Eland Spišská Stará Ves, ktoré môžu využívať len ubytovaní hostia hotela Eland – výpočet podľa počtu ubytovaných hostí (75% ubytovaných využilo lyžiarske služby) a priemernej ceny lístka 4,35€ na osobu. Do úvahy bola braná 15% návštevnosť a zimná sezóna 30 dní (www.hoteleland.sk 2011). Lesné hospodárstvo – výpočet na základe vyťaženého množstva dreva v národnom parku za Štátne lesy TANAP-u cez celkovú výmeru lesa ŠL TANAP-u (www.forestportal.sk 2011a) a cez výmeru Štátnych lesov TANAP-u v PIENAP-e (www.forestportal.sk 2011b) a priemernej sumy 42,45€/m³ dreva (Griga 2011). Vodné hospodárstvo – výpočet cez spotrebu pitnej vody v obciach Červený Kláštor, Lechnica, Lesnica, Veľký Lipník, Majere, Matiašovce, Repel', Spišské Hanušovce, Spišská Stará Ves a Veľká lesná na rok pri priemernej cene 1,15€/m³ (www.pvpsas.sk 2011).

NÁRODNÝ PARK POLONINY

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH.

Ubytovacie zariadenia – výpočet pre turistickú ubytovňu Javorník v obci Ulič a to na základe počtu ubytovaných hostí priemerne na tri noci a priemernej ceny za ubytovanie 5€ na osobu. Výpočet pre penzión Kremenec v obci Nová Sedlica cez počet ubytovaných návštevníkov priemerne na tri noci pri cene cca 12€ na osobu (Kozárik 2012). Stravovacie zariadenia – výpočet osobitne pre ubytovaných hostí pri priemernej cene za polpenziu 5€ na osobu, na deň a osobitne pre jednodňových návštevníkov cez letnú návštevnosť národného parku (Burál' 2012, pers. comm.) a priemernej ceny za polpenziu 3,50€ (www.kremenec.sk 2012).

Lyžiarske stredisko – výpočet pre stredisko v obci Ulič bol realizovaný na základe 3% vyťaženosti lyžiarskeho vleku, 7 - hodinovej prevádzky 90 dní v sezóne a priemernej ceny lístka 3€ (www.ulic.ocu.sk 2012).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe množstva vyťaženého dreva v lesnom obvode Bukovské lesy (www.gis.nlcsk.org 2012), ktorý je takmer totožný s hranicami národného parku a podľa cien za jednotlivé druhy listnatého a ihličnatého dreva (www.lesy.sk 2012).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe súčasného prietoku vodnej nádrže Starina (500l/s) a ceny surovej vody 0,13€/m³. Správcom je Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. OZ Košice, ktorý následne vodu predáva Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. (Kozárik 2012).

Rybné hospodárstvo – výpočet na základe počtu

zaregistrovaných rybárov v mestskej organizácii Slovenského rybárskeho zväzu Snina a priemernej ceny 46,50€ za rybársku povolenku na rok (www.srzslna.sk 2012).

Poľovné hospodárstvo – výpočet hlavne na základe tržieb z členských poplatkov, predaja diviny a poplatkového odstrelu (Bučko 2012, pers.comm.) v rámci revírov: Kyčera, Molyšov, Romanovo, Strub, Ruské, Poľana, Starina, Pčoliné, Brezník, Kolodník, Ilovnica, Vysina, Poloň, Javorník, Jeseník, Beskyd, Veža, Bukovec a Nastaz v roku 2010.

Chránené krajinné oblasti

CHKO CEROVÁ VRCHOVINA

Tržby boli sumarizované za roky 2010 a 2009 (cestovný ruch) vrátane DPH.

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe počtu lôžok v ubytovacích zariadeniach, priemernej ceny za ubytovanie na osobu a noc a podľa obsadenosti jednotlivých zariadení (Ivaničová 2011).

Lesné hospodárstvo – výpočet pre Lesy SR š.p. odštepny závod Rimavská Sobota, Kriváň prostredníctvom množstva vyťaženého dreva z LHC Jesenské a LHC Filakovo podľa priemernej ceny dreva za jednotlivé druhy stromov (Ivaničová 2011).

Poľovné hospodárstvo – výpočet podľa počtu členov v poľovných revíroch srncích poľovných oblastí Rimavská Sobota a Lučenec a podľa poplatkov za členské (15€/rok), poľovné lístky, prenájom revírov (100€/rok) a poplatkov za ulovenú zver. Pri príjmoch za ulovenú zver boli použité organizačné poplatky za jednotlivé druhy zveri: jeleň: 166€, srnec: 66€, daniel: 100€, muflón: 100€, diviak: 83€, diviaca: 33€ (Ivaničová 2011).

Rybné hospodárstvo – výpočet na základe počtu členov rybárskych združení MO SRZ Lučenec, MO SRZ Tornaľa a MO SRZ Rimavská Sobota a cien za povolenku na rybolov osobitne pre dospelých, mládež a deti (Ivaničová 2011).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe počtu obyvateľov napojených na vodovod, priemernej ceny za dodávku pitnej vody Stredoslovenskou vodárenskou prevádzkovou spoločnosťou 1,2€/m³ a špecifickej spotreby 83l na osobu na deň.

Ťažba nerastných surovín - výpočet na základe množstva vyťaženej suroviny z lomov: Kameňolom pri Čamovciach, ktorý spravuje spoločnosť PK Doprastav a lom v Šiatorskej Bukovinke spravovaný spoločnosťou Kolajové a dopravné stavby Košice a ceny za tonu čadiču (bazalt) 12,73€, andezitu 12,73€ a stavebného piesku 13,20€ (Ivaničová 2011).

CHKO DUNAJSKÉ LUHY

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH.

Ubytovacie služby – výpočet na základe počtu ubytovaných návštevníkov v okresoch Bratislava II, Bratislava V a Dunajská Streda, počtu prenocovaní a priemernej ceny za ubytovanie v daných okresoch v roku 2009 (www.portal.statistics.sk 2012).

Rybné hospodárstvo – výpočet na základe počtu ulovených rýb v revíroch Dunaj 3 a Dunaj 4 v danej peňažnej hodnote (www.srzslna.sk 2012).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe členských poplatkov a predaja ulovenej zveri v revíroch Gabčíkovo II, Rusovce - Čunovo, Baka, Čičov, Dunaj,

Gabčíkovo - Dunaj, Nárada - Sap, Rohovce, Baka - Gabčíkovo, Klížska Nemá, Vojka nad Dunajom, Medvedov - Klúčovec, Podunajské Biskupice, Pri Urbáriátoch Bodíky - Šuľany, Trávník, Veľké Kosihy a Zlatná na Ostrove (Bučko 2012, pers. comm.).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe počtu obyvateľov zásobovaných pitnou vodou, cez množstvo distribuovanej vody sme vypočítali priemernú spotrebu na obyvateľa na rok (41m³) a vynásobili priemernou cenou za dodávku pitnej vody 0,98€/m³ (www.bvsas.sk 2012).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe množstva vyťaženého dreva z LHC Rusovce, Šamorín, Čalovo a Gabčíkovo v rámci CHKO a priemernej ceny 71€/m³ (Danko a Harman 2012, pers. comm.).

CHKO HORNÁ ORAVA

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH.

Vodné hospodárstvo – cez počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou Oravskou vodárenskou spoločnosťou a množstvo dodanej vody sme vypočítali priemernú spotrebu pitnej vody na človeka na rok 33m³. Výpočet na základe počtu obyvateľov v danej oblasti, spotreby vody na osobu a priemernej ceny 1€/m³ (Ďaďo 2010).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe vyťaženého dreva v OZ Námestovo (Zboja 2011, pers. comm.) a priemernej ceny za jednotlivé druhy drevín: smrek - 81€, jedľa - 81€, buk - 80€, jelša - 67€, javor - 166€, borovica - 72€, topoľ - 59€ (www.lesy.sk 2011) a douglaska - 40€ (Moravčík a kol. 2010).

Lyžiarske strediská – výpočet na základe celkovej kapacity stredísk Ski Centrum Polhorský Hrádok, Grúniky, Kýčera, Vavrečka a Orava snow, priemernej ceny lístka 9€, 9 - hodinovej dennej prevádzky počas 90 dňovej zimnej sezóny (www.oravasnow.sk 2011) a 6% vyťaženosti vlekov (www.eia.enviroportal.sk 2007).

Ubytovacie služby – výpočet podľa počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach obcí Breza, Hruštín, Krušetnica, Námestovo, Novot', Oravská Lesná, Oravská Polhora, Oravské Veselé, Rabča, Rabčice, Zakamenné a Zubrohlava okresu Námestovo, priemerného počtu prenocovaní a priemernej ceny 11€ na osobu na noc (www.portal.statistics.sk 2010).

Stravovacie zariadenia - výpočet osobitne pre ubytovaných hostí cez konštantnú sumu 10€ za polpenziu a osobitne pre jednodňových návštevníkov okresu Námestovo (www.portal.statistics.sk 2010) a to prostredníctvom konštantnej sumy 5€ na osobu (Novisedláková 2011).

CHKO KYSUCE

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH.

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe údajov lesného hospodárskeho plánu pre okres Čadca prostredníctvom výmery lesných pozemkov, výšky ťažby, lesnatosti a priemernej ceny 40€/m³ dreva (Herian 2011).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe tržieb z revírov Riečnica, Zvädľivá, Starý Diel – Vychylovka, Beskyd, Brízgalky, Bystrica, Zborov, Tichá, Oščadnica, Klokočov, Korňa, Vysoká a Makov okresu Čadca za rok 2010 (OLU Čadca 2011) premietnutých aj na ostatné revíre okresov Bytča, Považská Bystrica, Púchov, Žilina a Dolný Kubín. Išlo hlavne o tržby z predaja diviny, poplatkového odstrelu a iné (Herian 2011).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe objemu dodávanej pitnej vody z vodnej nádrže Nová Bystrica pre Severoslovenskú vodárenskú spoločnosť v roku 2010 a priemernej ceny 0,4478€ za distribúciu m³ pitnej vody (www.vuvh.sk 2008).

Ubytovacie služby – výpočet na základe počtu prenocovaní a priemernej ceny za ubytovanie v obciach Lazy pod Makytou, Horná Mariková, Makov, Vysoká nad Bystricou, Korňa, Oščadnica, Stará Bystrica a Nová Bystrica (www.portal.statistics.sk 2010).
Stravovacie služby – výpočet len pre ubytovaných hostí na základe počtu prenocovaní v CHKO a konštantnej sumy 5€ na osobu a na deň (Herian 2011).
Lyžiarske strediská – výpočet osobitne pre PARK SNOW Veľká Rača podľa počtu lyžiarov počas sezóny a priemernej ceny lístka 14€ na osobu. Pre Športcentrum Oščadnica bol výpočet na základe priemerného počtu denných návštevníkov 50 osôb, 70 - dňovej sezóny a priemernej ceny lístka 9€ na osobu. Pre Ski Čertov a pre Makov – Kasárne „Zona Snow“ bol výpočet robený na základe priemerného počtu denných návštevníkov, priemernej ceny lístka 10€ na osobu a 70 - dňovej sezóny (Herian 2011).

CHKO LATORICA

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH.
Rybné hospodárstvo – výpočet na základe počtu členov v mestských organizáciách Trebišov, Streda nad Bodrogom, Veľké Kapušany a Kráľovský Chlmec a príslušných cien povoleniek (dospelí, deti, mládež, dôchodcovia a ženy) (www.tv.rybar.com 2011).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe počtu členov a za ulovenú zver v revíroch Boňany, Leles, Poľany, Norbertus, Zatín, Svätá Mária, Kamenec, Somotor, Tajba, Streda nad Bodrogom, Ladmovce, Brehov a Bačka. Organizačné platby za ulovenú zver sú pre jeleňa - 166€ (trojročného a staršieho), srnca - 66€, srnča - 17€, daniela - 100€, muflóna - 100€, diviaka - 83€, diviačicu - 33€ (www.polvnik.sk 2011).

Ubytovacie služby – výpočet osobitne pre domácich a osobitne pre zahraničných návštevníkov, pri 14% obsadenosti ubytovacích zariadení a priemernej cene 10€ za ubytovanie v roku 2009 (www.portal.statistics.sk 2011).

Stravovacie zariadenia – výpočet na základe počtu ubytovaných návštevníkov s priemernou dĺžkou pobytu dva a pol dňa pre domácich a štyri dni pre zahraničných a konštantnej sumy za jedlo 3€ na osobu (Adamová 2011).

Lesné hospodárstvo – výpočet osobitne pre štátne lesy (Odštepny závod Sobrance) podľa množstva vyťaženého dreva a ceny surového dreva 36,55€/m³ (Ferko 2011, pers.comm.), pre cirkevné lesy (Kušnírik 2011, pers.comm.) a pre súkromné lesy (Sakxón 2011, pers.comm.).

Vodné hospodárstvo - danú oblasť zásobuje Východoslovenská vodárenská spoločnosť – závod Trebišov, ktorý prevádzkuje úpravňu vody Boňany. Výpočet bol realizovaný na základe množstva fakturovanej pitnej vody pri cene 1,48€/m³ (Leškanič 2011, pers.comm.).

CHKO MALÉ KARPATY

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH.
Vodné hospodárstvo – výpočet pre Trnavskú vodárenskú spoločnosť na základe ročného odberu

vody z vodných zdrojov Dobrá voda – Hlávka a Dobrá voda – Mariaš pri cene 0,66€/m³ (www.tavos.sk 2010).
Výpočet pre Bratislavskú vodárenskú spoločnosť podľa množstva odobratej vody z vodných zdrojov katastrálnych území Hradište pod Vrátnom, Prašník, Plavecké podhradie (Rajtárka, Kráľova studňa a HGP-1), Plavecký Mikuláš, Prievaly, Kuchyňa, Borinka, Píla, Sološnica a Buková (HB-1, HB-3) pri cene 1,1€/m³ (www.bvsas.sk 2011).

Lyžiarske strediská – výpočet pre sedačkovú lanovku Železná studnička – Kamzík (Koliba) bol realizovaný na základe priemerného počtu prepravovaných návštevníkov z rokov 2007 až 2009 (www.veterany.eu 2010) pri priemernej cene lístka 2,50€ na osobu. Pre výpočet strediska Pezinská baba - podľa návštevnosti počas sviatkov a víkendov v top sezóne – 29 dní (www.enviroportal.sk 2010) a počas ostatných dní sezóny (76 dní) rátame s 5% návštevnosťou. Priemerná cena lístka bola 14€ na osobu (Šudila 2011). Pre stredisko Zochova chata bol výpočet na základe 2% návštevnosti strediska, 105 dňovej sezóny a priemernej ceny lístka 11€ na osobu.

Prevádzka jaskýň - výpočet podľa návštevnosti jaskyne Driny a priemernej ceny vstupného 4€ na osobu (www.ssj.sk 2011).

Ubytovacie zariadenia - výpočet na základe údajov o maximálnej kapacite zariadení okresu Pezinok v rámci CHKO a priemernej ceny 14,6€/noc, údaje o počte lôžok okresu Trnava (v rámci CHKO) a priemernej ceny za ubytovanie 8,4€ na osobu na noc. V roku 2009 pripadalo na jedno lôžko 52 prenocovaní (www.rrasenec-pezinok.sk 2010).

Stravovacie zariadenia – výpočet na základe počtu prenocovaní v rámci CHKO a konštantnej sumy 4€ na osobu na deň (Šudila 2011).

Lesné hospodárstvo - výpočet na základe plochy lesných pozemkov nachádzajúcich sa na území CHKO, priemernom množstve vyťaženého dreva pripadajúceho na 1ha lesnej pôdy v rámci Slovenska (Moravčík a kol. 2010) a priemernej ceny 36,17€/m³ (www.lesy.sk 2011).

CHKO POĽANA

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH.
Lesné hospodárstvo – výpočet na základe ťažby drevín v lesných celkoch Poľana, Očová, Kyslinky a Hronec za rok 2009 (Bystriansky, Cupka a Figmík 2012, pers. comm.) a priemernej ceny dreva ihličnatých stromov 32,96€/m³ a priemernej ceny dreva listnatých stromov 37,14€/m³ (Moravčík a kol. 2010).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe tržieb chránenej poľovnej oblasti Poľana, revíru Rúbané a generáčnej zvernici Trnavy v roku 2009 hlavne za predaj diviny, predaj zveri a poplatkový odstrel (Bučko 2012, pers.comm.).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe množstva dodanej pitnej vody Stredoslovenskou vodárenskou prevádzkovou spoločnosťou z vodnej nádrže Hriňová v roku 2009 pri cene 0,75€/m³ (www.shmu.sk 2009).

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe počtu prenocovaní v horskom hoteli Poľana za rok 2009 (Hruška 2012) a priemernej ceny 24€ za noc na osobu za ubytovanie (www.proregion.sk 2012).

Stravovacie zariadenia – výpočet bol realizovaný prostredníctvom počtu prenocovaní v horskom hoteli Poľana a konštantnej sumy 10,50€ za polpenziu na osobu na deň (Hruška 2012).

CHKO PONITRIE

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH. Lesné hospodárstvo – výpočet na základe množstva dreva vyťaženého v CHKO v rámci okresov Nitra, Topoľčany a Zlaté Moravce (Michalka 2012, pers.comm.), okresov Prievidza a Partizánske (Gorda 2012, pers.comm.) a okresov Žarnovica a Žiar nad Hronom (Kicko 2012, pers.comm.) pri priemerných cenách jednotlivých drevín daných odštepnych závodov (www.lesy.sk 2012).

Vodné hospodárstvo – výpočet bol realizovaný na základe počtu obyvateľov zásobovaných pitnou vodou na území CHKO pre Stredoslovenskú vodárenskú prevádzkovú spoločnosť (Bystričany, Čereňany, Nová Lehota, Horná Ves, Kamenec pod Vtáčnikom, Lehota pod Vtáčnikom, Oslany, Podhradie, Radobica, Kľak, Malá Lehota, Ostrý Grúň, Píla, Veľké pole a Prochoť), pri cene 0,9€/m³ a množstva 43m³ pitnej vody pripadajúcej priemerne na osobu na rok (www.stvps.sk 2012). Pre Západoslovenskú vodárenskú spoločnosť (Bádice, Dolné Lefantovce, Jelenec, Horné Lefantovce, Nitra Dražovce, Nitra Zobor, Nitrianske Hrnčiarovce, Podhorany, Štitáre, Žirany, Hostovce, Kostolany pod Tribečom, Ladice, Skýcov, Velčice, Zlatno, Čeladnice, Kovarce, Krnča, Nitrianska Streda, Oponice, Práznovce, Solčany, Súlovce, Brodzany, Ješkova Ves, Klátova Nová Ves, Kolačno, Krásno, Malé Uherce, Pažiť, Turčianky, Veľké Uherce a Veľký Klíž) bol výpočet vyrátaný pri cene 1,20€/m³ a množstve vody 42m³ pripadajúcej priemerne na osobu na rok (www.zsvs.sk 2010).

Ťažba nerastných surovín – výpočet na základe množstva vyťaženého andezitu z kameňolomu Vtáčnik (Kindelová 2012, pers.comm.) pri priemernej cene 7€/tonu (www.mineral-slovensko.com 2012), kremenca z kameňolomu Krnča pri priemernej cene 9,30€/tonu (Medová 2012, pers.comm.) a vápenca z kameňolomu Žirany – Žibrica (www.eia.enviroportal.sk 2006) pri priemernej cene 7,58€/tonu (www.calmit.sk 2012).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe príjmov hlavne za predaj diviny, predaj zveri a z poplatkového odstreľu v revíroch Bučina, Buchlov, Dobrolín, Drahožica, Dražovce – Hrnčiarovce, Gýmeš, Háje – Bykové, Hrádok, Hrdovická, Chrást, Kamenná – Solčany, Ladice, Lefantovce, Osečná, Kľak, Veľké Pole, Sivý Kameň, Skalka Krnča, Tribeč, Vlčia Skala, Vrch Hora – Veľký klíž, Zverník Huta, Žarnov, Žibrica a Žirany – Jelenec (Bučko 2012, pers.comm.).

Lyžiarske strediská – výpočet na základe 30% vyťaženosti vlekov z celkovej kapacity prepravovaných osôb (Veselská 2012), 7 hodinovou prevádzkou 30 dní v roku 2010 a priemernej ceny lístka 11€ na osobu za stredisko SKI BLANC Ostrý Grúň (www.skiblanc.sk 2012).

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe počtu ubytovaných hostí a počtu zariadení v okresoch Nitra, Partizánske, Topoľčany, Prievidza a Žarnovica (priemerný počet ubytovaných na jedno ubytovacie zariadenie) a z tohto údaju výpočet pre zariadenia nachádzajúce sa v CHKO osobitne pre jednotlivé okresy (www.portal.statistics.sk 2012).

Stravovacie zariadenia – výpočet osobitne pre ubytovaných – na základe počtu ubytovaných a priemernej ceny 15,50€ na osobu za plnú penziu na deň a osobitne pre jednodňových návštevníkov (www.portal.statistics.sk 2012) a konštantnej sumy 5€ na osobu na deň (Veselská 2012).

CHKO ŠTIAVNICKÉ VRCHY

Tržby boli sumarizované za rok 2009 a 2010 (lyžiarske stredisko) vrátane DPH.

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe počtu ubytovacích zariadení a počtu návštevníkov v zariadeniach v rámci CHKO v roku 2009 (www.portal.statistics.sk 2011).

Poľovnícke múzeum Svätý Anton – výpočet hlavne na základe príjmov zo vstupného, za prenájom priestorov, pozemkov a za predaj propagačného materiálu (www.msa.sk 2011).

Kúpele – výpočet na základe kapacít lôžok v penziónoch (Goetheho dom, Park, Lenka a v hoteli Relax Thermal) v liečebno-termálnych kúpeľoch v Skleňných Tepliciach (www.kupele-sklene-teplice.com 2011). Pri priemernej sume 45€ na osobu na deň a pri 84% obsadenosti zariadení (Kmecík 2011).

Lyžiarske strediská – výpočet na základe počtu návštevníkov (Jakobová 2011, pers.comm.) v strediskách Centrum Ski Dúbravy, Hubáčov pri obci Malá Lehota, Drozdovo pri obci Veľká Lehota a Salamandra Resort pri priemernej cene lístka 10€ na osobu (www.salamandra.sk 2011).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe plochy lesa v CHKO ku ploche lesa v SR, podľa množstva vyťaženého dreva v SR za rok 2009 a z toho množstvo vyťaženého dreva na 1ha a pri cene 36,17€/m³.

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe výdatnosti dvoch studní nachádzajúcich sa v záujmovom území (nad 10l/s za studňu) a priemernej ceny 1€/m³ (www.svp.sk 2011).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe počtu poľovných združení (32) v danom území, priemerného počtu 20 členov v jednom združení a ceny ročného poľovného lístka 170€ na člena (Kmecík 2011).

Rybné hospodárstvo – výpočet na základe počtu mestských organizácií slovenských rybárskych zväzov, ktoré obhospodarujú toky na danom území (Banská Štiavnica, Krupina, Nová Baňa, Zvolen, Žarnovica a Žiar nad Hronom) a priemernej tržby za jeden rybársky zväz – tržby za členské známky, povolenky zväzové, povolenky miestne, zápisné členov, hosťovské povolenky atď. (Kmecík 2011).

CHKO STRÁŽOVSKÉ VRCHY

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH. Lesné hospodárstvo – výpočet na základe veľkosti porastovej plochy lesa, množstva vyťaženého dreva v rámci okresov zasahujúcich do CHKO - Bytča, Ilava, Žilina, Považská Bystrica, Púchov, Bánovce nad Bebravou a Prievidza (www.zask.sk 2011) a premietnutý na veľkosť porastovej plochy lesa v CHKO (Tichý 2011). Za vyťažené ihličnaté a listnaté drevo bola použitá priemerná cena 44,95€/m³ (www.sario.sk 2011).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe výdatnosti vodných zdrojov na území CHKO - Hodoň 1-3, Jazero Ryluška, Domažínska Lehota 1-7, Manínska tieňava, Pod Nivami, Močidlá, Horná Poruba 1-2, Zliechov 1-3 a Uhriská v roku 2010 a priemernej ceny za výrobu a dodávku pitnej vody 0,89€/m³ (www.povs.sk 2011).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe celoslovenskej priemernej produkcie na 1ha poľovného revíru - vydelením celkových príjmov (predaj diviny, živej zveri, poplatkový odstreľ a i.) plochou všetkých revírov SR (www.polovnictvo.pluska.sk 2008)

a rozlohou poľovných revírov v rámci CHKO. Priemerná produkcia revíru predstavovala 1,30€/ha (Tichý 2011).

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe letnej (Zliechov, Kľačno, Chvojnica, Mojtín, Súľov, Čičmany, Valaská Belá) – 90 dní (Tichý 2011) a zimnej (Čičmany, Kľak, Mojtín) – 65 dní (Tichý 2011) návštevnosti CHKO, priemernej návštevnosti ubytovacích zariadení, počtu lôžok v zariadeniach a priemernej ceny 10€ na osobu na noc (www.portal.statistics.sk 2011).

Stravovacie zariadenia – výpočet bol osobitne rátnaný pre ubytovaných hostí a osobitne pre jednodňových na základe návštevnosti a konštantnej sumy 5€ na osobu na deň (Tichý 2011).

Lyžiarske strediská – výpočet na základe návštevnosti stredísk (Čičmany, Kľak, Mojtín) počas 65 - dňovej ročnej prevádzky a priemernej ceny lístka na osobu na deň.

CHKO VÝCHODNÉ KARPATY

Tržby boli sumarizované za rok 2009 vrátane DPH. Vodné hospodárstvo – výpočet na základe počtu obyvateľov obcí napojených na verejný vodovod – Čertižné, Habura, Kalinov, Medzilaborce, Oľšišňov, Svetlice, Výrava, Dlhoňa, Krajná Bystrá, Medvedzie, Nižný Komárnik a Vyšný Komárnik v rámci CHKO, ročnej spotreby 55m³ pitnej vody na osobu (príloha č.1 k vyhláske č. 397/2003 MŽP SR) a ceny 1,2€/m³ (www.vvs-as.sk 2012).

Ubytovacie služby – výpočet na základe počtu prenocovaní, tržieb za ubytovanie, priemernej ceny za ubytovanie a počtu lôžok zariadení v okresoch Medzilaborce a Svidník (www.portal.statistics.sk 2012). Dané údaje sú premietnuté na počet ubytovacích zariadení v rámci CHKO (Masaryk 2012).

Stravovacie zariadenia – výpočet na základe predpokladu, že výška tržieb za stravovanie je 30% z výšky tržieb za ubytovanie (Masaryk 2012).

Lyžiarske strediská – výpočet na základe počtu predaných lístkov (Masaryk 2012) v strediskách obcí Borov, Habura, Medzilaborce – Kalinov, Vydráň, stredisko Danová, Medvedie, Šarbov a Nižný Komárnik a priemernou cenou lístka 5€ na osobu na deň (www.relaxovat.sk 2012).

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe množstva vyťaženého dreva v rámci katastrálnych území spadajúcich do CHKO (Drančáková 2012, pers.comm.) a priemernej ceny 40€/m³ listnatých a 35€/m³ ihličnatých stromov v roku 2009 (Masaryk 2012).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe tržieb hlavne za predaj diviny, zveri, poplatkového odstrelu a vlastnej spotreby diviny v revíroch Danová – Palota, Hudákov – Kalinov, Stavlinec – Habura, Kopaniny Čertižné, Kýčerka – Medzilaborce, Parilova1 – Svetlice, Jasenovec Čabalovce, jedlina – Palota, Beskyd – Vyšná Jablonka, Kyčera, Molyšov, Kamjana, Jasenov, Kamianec, Dukla, Príkra, Dranec, Lysý vrch, Javir, Hubert a Kalinec (Bučko 2011, pers. comm.).

CHKO ZÁHORIE

Tržby boli sumarizované za rok 2010 vrátane DPH. Lesné hospodárstvo – na základe množstva dreva vyťaženého z odštepného závodu Šaštín (www.gis.nlcsk.org 2011) sme vypočítali, koľko vyťaženého dreva pripadá na 1ha lesa – 5,4m³ a výpočet sme realizovali podľa výmery hospodárskych lesov v CHKO

pri cene 37€/m³ (Brezinová 2009a,b,c,d).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe odberov zo zdrojov pre pitnú vodu na území CHKO pri cene 1,1€/m³ (www.svp.sk 2011).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe počtu členov v revíroch Veľké Leváre, Rudava Malé Leváre, Gajary, Suchohrad, Rozkvet – Záhorská Ves, Hochštetnan Vysoká pri Morave, Jakubov, Malina – Láb, Kobylárka, Lakšárska Nová Ves a Moravský sv. Ján a jednorazovej platby člena na päť rokov, cca 90€ na osobu (Ištoňa 2011).

Rybné hospodárstvo – výpočet na základe počtu členov v mestských organizáciách Záhorie, Gajary, Veľké Leváre, Šaštín – Stráže a Sekule a ceny členského poplatku jednotlivce organizácie (www.srzahorie.sk 2011).

Ťažba nerastných surovín – výpočet na základe množstva vyťaženého suroviny a príslušnej ceny – ropa (83€/barel), zemný plyn (6€/m³), štrk riečny (12€/tonu), piesok (29€/tonu) a zlievarenské a sklárske piesky (43€/tonu) (Kúkelčík 2010).

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe percentuálnej obsadenosti, počtu lôžok/stanov a priemernej ceny za ubytovanie v zariadeniach – Kemping Tomky, Penzión u Tonky, Penzión u Kveta a Horáreň Lásek (www.travelguide.sk 2011).

Stravovacie zariadenia – výpočet na základe počtu miest a konštantnej sumy 5€ na osobu za menu v reštaurácii v Penzióne u Tonky (Ištoňa 2011).

CHKO VIHORLAT

Tržby boli sumarizované za rok 2011 vrátane DPH. Vodné hospodárstvo – výpočet na základe priemerného množstva 500l/s odčerpanej vody z vodných zdrojov na danom území (Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat) a pri cene 0,13€/m³ surovej vody (www.build.gov.sk 2013).

Rybné hospodárstvo – výpočet na základe počtu členov mestských organizácií SRZ Snina a Michalovce a tiež VLM SR OZ Kamenica nad Cirochou a priemernej ceny členských poplatkov.

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe údajov o množstve vyťaženého dreva z CHKO Vihorlat (Miková 2013, pers. comm.) a priemernej cene 57€/m³ ihličnatého a 49€/m³ listnatého dreva (www.forestportal.sk 2011).

Ťažba nerastných surovín – výpočet bol realizovaný na základe množstva vyťaženého andezitu z kameňolomu v Zemplínskych Hámroch a cene cca 7€/tonu (Podracká 2013).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe poplatku za prenajaté revírov v týchto poľovných združeniach: PZ Priateľstvo, PZ Srnec, PZ Poľana, Orol a tiež Lesy SR odštepny závod Sobrance a Súkromné lesy Krebda a Mudroch a sumy za ulovenú zver (Podracká 2013).

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe počtu prenocovaní a priemernej ceny za ubytovanie v zariadeniach – Kaštielik Morské oko a Chata Morské oko (Podracká 2013).

Stravovacie zariadenia – výpočet na základe počtu návštevnosti (Rovňák 2012, pers. comm.) a konštantnej sumy 5€ na osobu.

CHKO BIELE KARPATY

Tržby boli sumarizované za rok 2011 a 2012 (cestovný ruch) vrátane DPH.

Lesné hospodárstvo – výpočet na základe množstva vyťaženého dreva v lesných hospodárskych celkoch a cez ich percentuálne zastúpenie v CHKO: Holič (12%), Myjava (17%), Stará Turá (8%), Drietoma (57%), Nové mesto nad Váhom (44%), Dolná Súča (63%), Luborča (56%), Lednické Rovné (34%) a Vsetín (13%) (www.gis.nlcsk.org 2013), pri priemernej cene 65€/m³ ihličnatého a 57€/m³ listnatého dreva (www.forestportal.sk 2013).

Ubytovacie zariadenia – výpočet na základe priemernej počtu prenocovaní (60) na jedno lôžko ubytovacieho zariadenia (Richtárech 2012) v Trenčianskom kraji (www.portal.statistics.sk 2013), podľa počtu lôžok v zariadeniach Hotel Vršatec, Holubyho chata a zariadenie Stará Myjava a podľa priemernej ceny na osobu na noc (www.ubytovanie-naslovensku.eu 2013).

Stravovacie zariadenia – výpočet cez počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach a príslušnej ceny za polpenziu (www.holubychata.sk, www.rekreatiezariadenie.sk, www.hotelvrsatec.sk 2013).

Vodné hospodárstvo – výpočet na základe počtu obyvateľov napojených na verejný vodovod v záujmovom území, priemernej špecifickej spotrebe pitnej vody na obyvateľa (www.enviroportal.sk 2012) a ceny 1,2€/m³ pitnej vody dodanej Trenčianskou vodárenskou spoločnosťou (www.tvs.sk 2012).

Poľovné hospodárstvo – výpočet na základe tržieb poľovných oblastí a percentuálneho podielu ich plochy v CHKO (www.lvu.nlcsk.org 2013) pre Biele Karpaty s podielom 47%, Stará Turá – Bošácka s podielom 40% a Senica s podielom 10%.

Výsledky

V tabuľke 5 sú zosumarizované údaje o tržbách hlavných právnych subjektov podnikajúcich na území vymedzenom systémom ochrany prírody v Slovenskej republike. Údaje vo veľkej miere indikujú ekosystémové služby chránených území v kategórii priama využiteľná hodnota. Podiely jednotlivých odvetví na celkových tržbách ako základu ročných výnosov sú znázornené v tabuľke 6.

Ekosystémové služby v kategórii priama využiteľná hodnota podľa jednotlivých chránených území Slovenska – ročné tržby

Tatranský Národný Park - komplexný pohľad na dvoch najvýznamnejších stakeholderov zasahujúcich do prírodných hodnôt Tatier.

Tržby za cestovný ruch: Podľa Združenia cestovného ruchu Vysokých Tatier (Chudý 2010, pers.comm.),

ubytovacie zariadenia v tatranskom regióne mali v roku 2009 tržby 24 991 971€. Za rok 2009 bolo v tatranskom regióne ubytovaných 356 768 návštevníkov, s priemernou dĺžkou pobytu tri a pol dňa, čo znamená 1 248 688 osôb. Podľa názoru majiteľov ubytovacích zariadení utratí v priemere každý návštevník za deň 5€ na stravovanie. To znamená približne 6 243 000€ pre tatranský región evidovaný záujmovým celkom – mesto Vysoké Tatry. Je nutné podotknúť, že v tejto štúdii je pokus o analýzu tržieb kompletne z celého okolia Tatier, kde mesto Vysoké Tatry je len jeden, hoci významný komponent.

Tržby za ťažbu dreva: V súčasnosti lesy pokrývajú viac ako 55 tisíc ha územia, čo tvorí takmer 75% celkovej rozlohy TANAP-u. ŠL TANAP-u poskytujú o ťažbe z roku 2009 údaje, ktoré môžeme vidieť v tabuľke 4.

Pohľad na národné parky

Tatranský Národný Park - detailný pohľad rozdelený podľa jednotlivých oblastí

Štrbské pleso (Karkoszková 2010)

Tržby cestovného ruchu: V lyžiarskom komplexe Park Snow bola januári až máji 2009 návštevnosť 34 014 pri priemernej cene lístka prepravných zariadení 18,8€, v júni až novembri – 41 984 návštevníkov pri cene 6,4€, v decembri – 10 400 (17,8€), čo sa odrazilo v celkových tržbách v hodnote približne 1 093 300€. Ročné tržby u jednodňových návštevníkov boli na úrovni 2 140 000€, tržby v reštauračných zariadeniach u ubytovaných návštevníkov boli 1 873 000€ a tržby v hoteloch a penziónoch sa pohybovali na úrovni 7 498 000€. Celková suma bola v hodnote 11 511 000€. Tržby z ťažby dreva: Ťažba u ŠL Lesov TANAP-u bola v lokalite na úrovni 3 231m³ a Pozemkové spoločenstvo Urbár Štrba poukázal na výkony vo výške 13 284m³. Pri priemernej cene 36€/m³ boli hlásené úrovne tržieb 481 500€.

Tržby za spotrebu vody: Cena za výrobu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom bola v roku 2009 0,9€/m³ bez DPH. Hrubé ročné tržby Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti dodávku vody predstavovali za rok 2009 sumu 107 400€. Tržby uvedených právnych subjektov podnikajúcich na Štrbskom Plese predstavovali celkovú sumu 13 014 000€.

Veľký Slavkov, Nová Lesná, Starý Smokovec (Mikoláš 2011)

Tržby cestovného ruchu: Z údajov o tržbe za ubytovacie služby pre obce Vysoké Tatry, Veľký Slavkov

Realizovaná ťažba v roku 2009 v lesoch TANAP-u a celkové tržby v €	Ťažba (m ³ bez kôry)			Z toho ťažba náhodná (m ³ bez kôry)		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
TANAP	183 257	843	184 100	169 860	693	170 554
Tržby v €	6 628 406	30 491	6 658 897	6 143 836	25 066	6 168 902

Tabuľka 4. Realizovaná ťažba v lesoch TANAP-u (Správa TANAP-u 2009)

Národné parky/National parks	Tržby v €/Revenues	Tržby na 1ha v €/Revenues per 1ha
TANAP – Tatra National park	106 492 000	1 000
NAPANT – Low Tatras	78 609 500	400
NAPASK - Slovenský kras	35 692 000	770
NAPAVF – Veľká Fatra	24 024 000	600
NAPAMF – Malá Fatra	18 562 500	820
NAPAPO – Poloniny	9 761 000	240
NAPAMP – Muránska planina	8 827 500	200
NAPASR- Slovenský raj	5 501 200	170
PIENAP - Pieniny	4 856 000	200
Chránené krajinné oblasti/Protected landscape areas		
Záhorie	30 455 400	1 100
Dunajské Luhy	25 780 100	2 100
Ponitrie	24 287 100	650
Malé Karpaty	20 602 700	300
Horná Orava	16 392 800	300
Štiavnické vrchy	15 442 300	200
Kysuce	10 959 200	200
Strážovské vrchy	10 278 600	300
Biele Karpaty	7 198 300	160
Cerová vrchovina	8 066 700	500
Poľana	5 642 500	300
Východné Karpaty	5 101 300	200
Vihorlat	4 176 000	240
Latorica	3 559 700	200

Tabuľka 5. Približné ročné tržby dominantných právnych subjektov podnikajúcich na chránených územiach Slovenska.
Table 5. Approximate yearly revenues of dominant stakeholders (forestry, agriculture, touristic industry, downstream water resources, hunting, fishery, and mining – ecosystem services and their direct use value) at the territories of national parks and landscape protected areas of the Slovak Republic.

a Nová Lesná sme si odvodili priemerné tržby na jedno ubytovacie zariadenie v danom území, čo predstavovalo 155 700€. Podľa internetového portálu sa nachádzalo v záujmovom území 164 ubytovacích zariadení, výsledné tržby za ubytovanie boli cca 25 534 800€. Stravovacích zariadení v záujmovej oblasti bolo 35. Priemerný počet vydaných jedál počas hlavnej sezóny bol 110 a v mimo sezóny 25. Výsledné približné tržby za stravovanie predstavovali 5 727 000€. Ročné tržby lanovej dráhy na Hrebienok predstavovali sumu 872 000€, lyžiarskeho strediska Pod lesom boli 23 500€ a lyžiarskeho strediska Jakubova lúka boli približne 83 500€. V roku 2009 predstavovali tržby lyžiarskych stredísk 979 000€.

Tržby z ťažby dreva: Ročné tržby za vyťažené drevo z katastrálnych území Nová Lesná, Veľký Slavkov a Starý Smokovec boli počítané na základe údajov o ročných ťažbách z týchto území poskytnutými Národným lesníckym centrom. Ročné tržby za ihličnaté drevo sú 409 600€ a za listnaté drevo 1 800€, spolu 411 400€. Priemerná cena za ihličnaté drevo bola 34€/m³ u štátnych a 32€/m³ u neštátnych subjektov. Priemerná cena za listnaté drevo bola 37€/m³ (štátne) 36€/m³ (neštátne).

Tržby za spotrebu vody: Ročný odber v skúmanom území predstavoval približne 285 300m³ pitnej vody. Hodnota priemernej ročnej tržby za pitnú vodu odoberanú zo záujmových území bola v odhade 333 000 €. Celkové tržby právnych subjektov boli 32 985 200€.

Tatranská Javorina, Ždiar a Vysoké Tatry-Tatranská Kotlina (Šulavík 2011)

Obce sa nachádzajú na severe Slovenskej republiky na území Prešovského samosprávneho kraja v okrese Poprad, v podhorskej oblasti Belianskych Tatier, horského pásma Východných Tatier na východnom okraji Tatranského národného parku, v blízkosti štátnych hraníc Slovenskej republiky s Poľskou republikou.

Tržby cestovného ruchu: Tržby za ubytovacie a stravovacie služby sme vypočítali pre obce Tatranská Javorina (228 900€), Ždiar (739 300€) a Tatranská kotlina (621 700€). Lyžiarske stredisko Ski Strednica malo v roku 2009 približne 35 000 návštevníkov, čo predstavovalo pri priemernej cene lístka 12,6€ sumu 443 000€, stredisko Ski Bachledova evidovala 50 000 návštevníkov, čo predstavovalo pri priemernej cene lístka 11,5€ sumu 575 000€, Ski Strachan malo asi 9 300 návštevníkov, čo predstavovalo

Chránené územie	Cestovný ruch	Lesné hospodárstvo	Vodné hospodárstvo	Ťažba nerastov
Tatranský národný park	94 186 500	10 388 900	1 874 200	
Národný park Nízke Tatry	35 105 100	35 378 100	8 126 300	
Národný park Veľká Fatra	8 680 000	6 100 000	9 244 000	
Národný park Malá Fatra	10 850 500	5 031 000	2 681 000	
Národný park Slovenský raj	1 720 500	1 305 000	2 475 700	
Národný park Slovenský kras	418 200	450 000	120 600	34 702 400
Pieninský národný park	4 395 900	152 800	307 300	
Národný park Poloniny	34 400	7 541 000	2 105 000	
Národný park Muránska planina	522 000	6 080 000	2 101 200	100 000
CHKO Cerová vrchovina	570 200	3 447 600	431 800	3 342 600
CHKO Dunajské Luhy	19 374 000	339 900	4 395 700	
CHKO Horná Orava	4 482 000	10 355 200	1 555 600	
CHKO Kysuce	2 382 700	6 273 500	2 239 000	
CHKO Latorica	288 700	460 100	2 582 600	
CHKO Malé Karpaty	1 515 300	8 056 200	11 031 200	
CHKO Poľana	289 000	1 445 600	3 810 200	
CHKO Ponitrie	4 092 500	14 324 000	2 246 400	3 467 000
CHKO Štiavnické vrchy	6 103 200	8 395 600	630 700	
CHKO Strážovské vrchy	4 785 200	3 427 400	2 041 300	
CHKO Východné Karpaty	126 100	4 304 900	567 000	
CHKO Záhorie	337 000	1 300 700	180 800	28 429 600
CHKO Vihorlat	369 800	1 559 300	2 070 400	98 000
CHKO Biele Karpaty	362 400	6 007 400	712 200	
Total	200 991 200	142 124 200	63 530 200	70 139 600

Tabuľka 6. Prehľad približných ročných tržieb stakeholderov podľa hlavných odvetví v chránených územiach Slovenska. (údaje v €)

cca 112 000€ (12€ na osobu) a Ski Taju navštívilo okolo 5 200 lyžiarov, čo predstavovalo sumu 33 350€ (6,5€ na osobu). Beliansku jaskyňu navštívilo v roku 2009 93 618 návštevníkov, čo predstavovalo sumu približne 600 000€. Tržby právnych subjektov cestovného ruchu v roku 2009 boli približne 3 353 000€. Tržby z ťažby dreva: Ochranné obvody v území predstavovali 28,74 % výmery všetkých pozemkov spravovaných Štátnymi lesmi Tatranského národného parku. Na záujmové územie podľa výmery v rámci plánovanej ťažby tak pripadalo 11 667 m³

dreva ihličnatých stromov a 371,32 m³ dreva listnatých stromov. Podľa Zelenej správy 2010 bola priemerná cena dreva ihličnatých stromov v lesnom hospodárstve pre tuzemský obchod a export dohromady 33€/m³ a priemerná cena dreva listnatých stromov bola 37€/m³. Pri plánovanej ťažbe tržby dosiahli výšku 398 300€. Mestský podnik Spišská Belá s.r.o. pri plánovanej ťažbe v objeme 2 036 m³ utížilo 15 700€. Realizovaná ťažba náhodná bola však v roku 2009 v záujmovom území 103 953m³ v hodnote 3 234 000€.

Tržby za spotrebu vody: Pri cene za výrobu a dodávku vody verejným vodovodom 0,92€/m³ (www.pypsas.sk 2009) boli tržby subjektov vodného hospodárstva pre obec Tatranská Javorina 12 900€, pre obec Ždiar 46 800€ a pre osadu Tatranská Kotlina 18 800€. Podtatranská vodárenská spoločnosť mala za všetky obce tržby 78 500€. Tržby všetkých právnych subjektov predstavovali sumu 6 665 500€

Tatranská Lomnica – Veľká Lomnica – Stará Lesná (Boháčová 2011)

Ide o územie Starej Lesnej, Veľkej Lomnice, Tatranskej Lomnice a osád– Tatranská Lesná, Tatranské Matliare, Kežmarské Žľaby.

Tržby cestovného ruchu: Na území sa nachádza 100 ubytovacích zariadení s 8 446 lôžkami. Tržby za ubytovanie boli vypočítané osobitne pre obce Stará Lesná 1 861 000€, Veľká Lomnica 528 000€ a Tatranská Lomnica 12 426 700€. Priemerná denná kapacita lyžiarskeho strediska v Tatranskej Lomnici bola v zimnom období 4 556 osôb na deň a v letnom období 1 479 osôb na deň. Na základe týchto údajov predstavovala tržby 14 574 000€.

Tržby za spotrebu vody: Spotreba pitnej vody v danom území celkovo činila 315 840m³. Pri maximálnej cene za výrobu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom 0,92€/m³ predstavovali tržby Podtatranskej vodárenskej spoločnosti približne 292 500€. Tržby z ťažby dreva: V roku 2009 bolo v obvodoch Dolný Smokovec, Kežmarské Žľaby a Tatranská Lomnica vyťažených 42 484m³ drevnej hmoty, z toho náhodnú ťažbu predstavovalo 41 564m³. Podľa ceníkov ŠL TANAP-u platných v roku 2009 bola priemerná cena za m³ drevnej hmoty 40,4€, tržby tak predstavovali 1 715 000€.

Tržby všetkých subjektov podnikajúcich v danom území boli 29 854 700€

Západné Tatry – Orava (Bugáň 2012)

Tržby cestovného ruchu: Približné tržby za ubytovanie pre dané obce dodané štatistickým úradom

predstavovali sumu 1 172 700€. Počet prenocovaní v roku 2011 bol 80 985, z čoho výsledná suma za stravovacie služby vychádzala 405 000€. Ročná návštevnosť Termálneho kúpaliska Oravice bola 36 000 návštevníkov a tržby predstavovali 441 000€. Lyžiarske strediská (Roháčce Zverovka/Spálená, Zuberec/Milotín Alpina, Meander Skipark Oravice, Zuberec-Janovky) predali za rok 2011 približne 420 000 kusov lístkov a pri priemernej cene lístka (22,82€ za osobu) sme vypočítali tržby vo výške 9 573 000€.

Tržby za spotrebu vody: Priemerná spotreba pitnej vody za rok 2009 pre obce Zuberec, Habovka, Brezovica, Liesek, Vitanová, Hladovka, Suchá hora, Zverovka, Zábiedovo, Oravice a Trstená vychádzala na 627 061m³, čo predstavuje približne 771 000€. Tržby z ťažby dreva: V lesných ochranných obvodoch tržby predstavovali sumu približne 1 974 400€ a v urbároch 477 000€.

Sumarizáciou ročných tržieb v jednotlivých oblastiach sme získali sumu vo výške 14 814 100€

Západné Tatry – Liptovské Tatry (Kohútová 2013)

Oblasť zahŕňa časti Liptovské hole, Liptovské kopy a Červené hory s príľahlými obcami z okresu Liptovský Mikuláš, to Kvačany, Liptovské Matiašovce, Liptovský Trnovec, Pavlova Ves, Bobrovec, Jalovec, Smrečany, Okoličné, Žiar, Konská, Jakubovany, Jamník, a Pribylina.

Tržby cestovného ruchu: Využitie lôžok v celom okrese Liptovský Mikuláš bolo v roku 2010 na 27,3% a priemerná cena za noc 21€. Vypočítali sme, že ubytovaných bolo v tomto roku v záujmovom území 52 679 priemerne na tri noci, tržby vychádzali na 3 319 000€. Výsledné tržby za gastronómické služby boli 790 000€.

Lyžiarske strediská - Podbanské, kde sa cena lístka pohybuje okolo 11€. Pri počte 35 784 lyžiarov tržby vychádzali na 393 600€. Žiar/Dolinky – cena lístka bola cca 9,50€. 31 500 lyžiarov vyrobilo prínos na tržbe približne 299 300€. Račková dolina – cena lístka bola 9€ pri 22 680 lyžiaroch stredisko zarobilo 204 000€.

Oblasť TANAP-u	Tržby za ťažbu dreva v €	Tržby v oblasti CR v €	Tržby za odber vody v €	Spolu v €
Štrbské pleso	481 500	12 604 300	107 500	13 014 000
Tatranská Javorina, Ždiar a Vysoké Tatry - Tatranská Kotlina	3 234 000	3 353 000	78 500	6 665 500
Veľký Slavkov – Nová Lesná – Starý Smokovec	411 400	32 240 800	333 000	32 985 200
Tatranská Lomnica – Veľká Lomnica – Stará Lesná	1 715 000	29 390 700	292 500	31 398 200
Západné Tatry - Orava	2 451 400	11 591 700	771 000	14 814 100
Západné Tatry – Liptovské Tatry	2 274 900	5 006 000	291 700	7 615 000
Spolu	10 388 900	94 186 500	1 874 200	106 492 000

Tabuľka 7. Približné ročné tržby subjektov na území TANAP-u (detailne viď metódy)

Tržby z ťažby dreva: Ťažba dreva zo záujmovej oblasti sa ťažila v dvoch lesohospodárskych celkoch - LHC Račková vyťažila v roku 2011 14m³ listnatého, 23 544m³ ihličnatého dreva a 261m³ kalamitného ihličnatého dreva. Výsledná suma za vyťažené drevo bola 1 643 300€. V LHC Liptovský Mikuláš vyťažili 275m³ listnatého, 8 927m³ ihličnatého a 2,5m³ kalamitného ihličnatého dreva. Výsledná suma vychádzala 631 600€.

Tržby za spotrebu vody: Liptovská vodárenská spoločnosť vyrobila v roku 2010 v záujmovom území 246 786m³ pitnej vody. Pri priemernej cene 0,98€/m³ sme dostali sumu 241 900€. Pre obecné vodovody bolo množstvo vyrobenej vody 160 930m³. Výsledná suma bola 49 800€ (cena pre obecné vodovody 0,2 – 0,45€/m³).

Tržby z poľovníctva: V oblasti pôsobí sedem poľovních združení (Ráztoka-Bobrovec, Baníkov, Baranec, Jamnický, Bystrá, Žeruča a Machy). Celkové výnosy za rok 2010 mali 42 400€.

Za všetky subjekty podnikajúce na území Západných – Liptovských Tatier vyšli tržby 7 615 000€

Za všetky právne subjekty podnikajúce na území TANAP-u sme vypočítali približné tržby 106 449 600€ (tabuľka 7).

a pre stredisko Park Snow Donovaly 1 347 000€. Tržby za prevádzku lanoviek a vlekov v lokalite bola 6 894 000€. Počet návštevníkov Bystrianskej jaskyne v roku 2009 bolo 18 474, Demänovskej jaskyne Slobody 96 735, Demänovskej ľadovej jaskyne 62 618 a jaskyne Mŕtvych netopierov 2 210 (z roku 2005). Výsledné tržby za návštevu jaskýň predstavovali 1 248 600€. Tržby cestovného ruchu sme vypočítali v celkovej približnej sume 23 722 600€.

Tržby za ťažbu dreva: Množstvo vyťaženého listnatého dreva zo západnej časti národného parku bolo 4 070m³ a ihličnatého dreva 330 300m³. Približná suma za rok 2009, ktorú obdržali subjekty lesného hospodárstva predstavovala 12 566 400€.

Tržby za spotrebu vody: Liptovská vodárenská spoločnosť a.s. zásobovala v roku 2009 pitnou vodou 41 920 obyvateľov obcí spadajúcich od pohoria Nízke Tatry Západ. Pri priemerných hodnotách ceny 0,98€/m³ a špecifickej spotreby pitnej vody 86l na obyvateľa na deň, tržby za pitnú vodu vychádzali 1 284 300€. Vodárenská spoločnosť Ružomberok a.s. zásobovala v roku 2009 pitnou vodou 42 878 obyvateľov obcí, ktoré spadajú do daného územia. Priemerná cena vodného v spoločnosti je 0,85€/m³. Tržby za pitnú vodu boli 1 152 000€.

Oblasť NAPANT-u	Tržby cestovného ruchu v €	Tržby za spotrebu vody v €	Tržby z ťažby dreva v €	Spolu
NAPANT - západ	23 722 600	6 798 100	12 566 400	43 087 100
NAPANT - východ	11 382 500	1 328 200	22 811 700	35 522 400
Spolu	35 105 100	8 126 300	35 378 100	75 609 500

Tabuľka 8. Prehľad približných ročných tržieb podľa hospodárskeho odvetvia v NAPANT-e

Národný park Nízke Tatry

Masív Nízkych Tatier zasahuje do Banskobystrického a Žilinského kraja v rámci okresov Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Poprad, Brezno a Banská Bystrica a sedlom Čertovica rozdeľuje pohorie na západnú časť Ďumbiersku a východnú Kráľovoľskú. Návštevnosť NP je 1 500 000 osôb ročne (Hartánský 2011, pers. comm.). Lesy Národného parku Nízke Tatry zaberajú 127 761 ha, čo predstavuje približne 70 % z celkovej plochy územia.

Národný park Nízke Tatry – Západ – Ďumbierska časť (Markuljaková 2011)

Tržby cestovného ruchu: Počet návštevníkov v záujmových obciach bol v roku 2009 približne 177 000 a ostávali priemerne na tri noci. Celková suma za ubytovanie predstavovala 12 321 000€. Subjekty podnikajúce v oblasti gastronómie sa takmer stotožňujú s ubytovacími zariadeniami a preto výpočet tržieb vygenerujeme z počtu návštevníkov vo vybraných obciach (okrem obcí Demänovská dolina a Donovaly) a konštanty. V obciach Demänovská dolina a Donovaly vypočítame tržby tiež pomocou konštanty, ale bude násobená počtom návštevníkov lyžiarskych stredísk. Tržby za gastronómiu v západnej časti NAPANT-u boli cca 3 259 000€. Tržby za prevádzku lyžiarskych vlekov sme vypočítali pre dve najväčšie podnikateľské subjekty na území – lyžiarske stredisko Jasná v sume 5 547 000€

VEOLIA, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť a.s. zásobovala v roku 2009 pitnou vodou 130 844 obyvateľov obcí okresov Banská Bystrica a Brezno v danom území. Pri priemernej cene 1,1€/m³, tržby boli 4 361 800€. Spolu tržby za odber a dodávku pitnej vody je 6 798 100€. Spolu za všetky podnikajúce subjekty v NAPANT – Západ boli tržby zaokrúhlené 43 087 100€

Národný park Nízke Tatry – Východ – Kráľovoľská časť (Lištiaková 2011)

Tržby cestovného ruchu: Tržby za obce, ktoré poskytli štatistický úrad boli v hodnote 410 500€ pri ročnej návštevnosti 11 211 turistov a počte lôžok 845. Pri ostatných obciach s celkovým počtom 1 707 ubytovacích zariadení sme rátali s ich 20% vyťaženosťou, výsledná suma vyšla 1 333 000€.

Spolu tržby za ubytovacie služby predstavovali 1 743 500€. Tržby za stravovanie ubytovaných hostí boli 1 282 000€ a tržby jednodňových návštevníkov NAPANT-u predstavovali 2 454 000€, spolu to robí 3 736 000€. Pri 4 % využiteľnosti vlekov strediskami ročné tržby lyžiarskych stredísk v záujmovom území boli 5 903 000€.

Tržby z ťažby dreva: Vyťažené drevo z lesných správ Liptovská Teplička, Malužiná, Čierny Váh bolo spolu 417 465m³ a tržby predstavovali sumu 18 832 000€ (cena ihličnatého dreva 45,15€ a listnatého dreva 35,16€/m³). Ročné tržby pozemkových spoločenstiev (Spolok bývalých urbárikov pozemkového spoločenstva

Vyšná Boca (Ramža, Končisté, Briedina), Urbárske pozemkové spoločenstvo Liptovský Hrádok, mestská časť Dovalovo – Michalovo, Lesné pozemkové spoločenstvo v Liptovskej Tepličke, Čierny Váh, Teplička a Benikovo) predstavovali sumu 1 071 000€ Ročné tržby OZ Beňuš predstavovali sumu 2 908 700€ Všetky subjekty lesného hospodárstva mali ročné tržby približne 22 811 700€

Tržby za spotrebu vody: Tržby Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti za dodávku pitnej vody predstavovali sumu 240 200€, Liptovskej vodárenskej spoločnosti 921 600€ a Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti 166 400€. Výsledné tržby za spotrebu pitnej vody boli 1 328 200€.

Tržby subjektov podnikajúcich vo východnej časti NAPANT-u predstavovali sumu približne 35 522 400€

Za všetky právne subjekty podnikajúce na území NAPANT-u sme vypočítali ročné tržby cca 78 609 500€(tabuľka 8).

Národný park Malá Fatra (Pogányová 2009)

Pohorie Malá Fatra je súčasťou karpatského oblúka, patrí k fatransko-tatranskej oblasti vnútorných Západných Karpát. Nachádza sa v severozápadnej časti Slovenska, na území okresov Žilina, Martin, Dolný Kubín a Prievidza.

Tržby cestovného ruchu: V danom území je 700 ubytovacích lôžok a tržby boli počítané osobitne pre hotely – 2 500 000€, horské chaty – 100 000€, chaty a penzióny – 500 000€ a pre ubytovanie v súkromí – 180 000€. Ročné tržby reštauračných zariadení sme vypočítali na základe počtu ubytovacích zariadení v NP a počtu ubytovaných osôb, čo predstavuje sumu 2 207 000€. Tržby lyžiarskych stredísk sme počítali pre stredisko Vrátna - počet prepravených osôb bol v zimnom období približne 120 000 osôb a v letnom období takmer 40 000 osôb. Priemerná cena lyžiarskeho lístka je v zimnom období 20€ a v letnom období 9€. Z uvedených výpočtov, ročné tržby za lyžiarske lístky predstavovali sumu 3 500 000€, pre stredisko Malá Lučivná - počet prepravených osôb bol približne 67 000 a priemerná cena lyžiarskeho lístka je 18€. Ročné tržby za lyžiarske lístky predstavovali sumu zaokrúhlene 1 206 000€. Aktuálna cena jednej hodiny sprievodcovských služieb stojí v priemere 9,96€ na jednu osobu. Priemerné ročné tržby sprievodcovských služieb cestovných kancelárií a fyzických osôb predstavovali zaokrúhlene 657 500€.

Tržby za ťažbu dreva: Do úvahy boli brané len hospodárske lesy s obnovnou dobou 60 rokov (redukcia na 1/60). Celková výmera porastov v rubnej dobe v jednom roku potom predstavovala 117ha. Pri priemernom objeme drevnej hmoty, ktorá sa vyťaží z takýchto porastov z 1ha, je to 1 000m³. Ak bola priemerná cena drevnej hmoty 43€/1m³, potom tržby predstavovali 5 031 000€.

Tržby za spotrebu vody: Priemerná výdatnosť prameňov spolu predstavuje 170l/s (0,17m³/s). Ak by sme odoberali vodu nepretržite počas celého roka, získali by sme 5 361 120m³ vody za 1 rok. Pri aktuálnej trhovej cene pitnej vody (1€/1m³), dostaneme ročné tržby 5 361 120€ - maximálne môžeme rátať s 50% vyťažením vodných zdrojov, takže výsledná suma je 2 681 000€.

Sumár ročných tržieb na území NP Malá Fatra bol približne 18 562 500€

Národný park Veľká Fatra (Thomková 2012)

Veľká Fatra leží v severozápadnej časti stredného Slovenska. Rozprestiera sa v regiónoch Turiec, Liptov a Banská Bystrica.

Tržby cestovného ruchu: Pre oblasti Jasenská dolina, Belianska dolina, Malinô Brdo, Skalná Alpa – Smrekovica, Liptovské Revúce a Liptovská osada sme vyrátali 685 ubytovacích lôžok a tržby predstavovali približne 1 779 000€. Tržby za využitie stravovacích zariadení predstavovali 1 359 000€. Do tržby lyžiarskych stredísk sme zarátali stredisko JASED v Jasenskej doline s výslednou sumou 2 388 000€ (priemerná cena lístka bola 18€), stredisko Turecká/Krížna s výslednou tržbou 675 000€ (cena lístka približne 18€), stredisko Smrekovica s výslednou sumou 285 500€ (cena lístka približne 10€) a strediská Hrabovo a Malinô Brdo s výslednou tržbou 2 105 300€ (priemerná cena lístka 20€). Z uvedených výpočtov predstavujú ročné tržby lyžiarskych stredísk za prepravu 5 453 800€. Harmaneckú jaskyňu navštívilo v roku 2010 14 705 osôb. Pri priemernej cene vstupného 6€/osoba, tržby predstavovali 88 200€.

Tržby za spotrebu vody: Vodárenská spoločnosť Ružomberok a Turčianska vodárenská spoločnosť a.s., Martin pokrývajú z vodných zdrojov dotknutej oblasti 39% obyvateľstva, z ktorých je 87% napojených na verejný vodovod a ich tržby za dodávku pitnej vody boli 9 244 000€

Tržby za ťažbu dreva: Približne 47% územia NP Veľká Fatra zaberajú hospodárske lesy. Pri rubnej dobe 122 rokov a priemernom objeme drevnej hmoty (1ha predstavuje 1 000m³) sme vypočítali množstvo vyťaženého dreva - 169 000m³ a pri priemernej cene 40€/ m³ tržby pripadajúce na danú lokalitu predstavovali 6 100 000€

Sumarizáciou ročných tržieb vo vybraných oblastiach podnikateľskej činnosti na území NP Veľká Fatra sme získali približnú hodnotu 24 024 000€

Národný park Slovenský raj (Chovancová 2011)

Národný park Slovenský raj sa nachádza na východe Slovenska, patrí do Slovenského Rudohoria, Vnútorných Západných Karpát.

Tržby cestovného ruchu: Každoročný monitoring návštevnosti NP ukazuje, že návštevnosť je denne 2000 osôb počas letnej sezóny (70 dní). Počet prenocovaní v obciach Vernár, Dedinky, Stratená a Hrabušice bol približne 36 998 a pri priemernej cene 10€ za noc na osobu výsledné tržby predstavovali 370 000€. Tržby za stravovanie denných návštevníkov boli vyrátané približne 446 000€ a ubytovaných 111 000€. Tržby obcí za vstup na technické zariadenia (stupačky, rebríky a reťaze) predstavovali sumu 129 000€ pri priemernej cene vstupu 1,5€. Tržby za návštevu Dobšinskej ľadovej jaskyne pri cene detského lístka 3,5€ a lístka pre dospelého 7€ a počte návštevníkov 52 297 osôb boli 274 500€. Podľa monitoringu obsadenosti parkovísk z roku 2008 (259 autobusov, 30 532 áut, 23 mikrobusev a dva motocykle), keďže návštevnosť v rokoch 2008 a 2010 bola približne rovnaká sme vypočítali priemerné tržby za parkovanie 63 000€. Ročné tržby lyžiarskych stredísk (Mlynky – Biele vody, Dedinky, Čingov – Ďurkovec, Dobšinská Maša,

Hrabušice, Spišské Bystré a Vernár) v NP a jeho ochrannom pásme predstavujú sumu 327 000€. Tržby z ťažby dreva: Tržby z ťažby dreva z lesov osobitného určenia (rubná doba 116 rokov) boli približne 459 000€, z ochranných lesov (rubná doba 193 rokov) predstavovala sumu približne 120 000€ a z lesov hospodárskych (rubná doba 108 rokov) 726 000€.

Tržby za spotrebu vody: Na verejný vodovod Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti je v záujmovom území napojených približne 54 063 obyvateľov. Pri cene 1,53€/m³ dodanej pitnej vody suma predstavuje zaokrúhlene 2 475 700€.

Za všetky podnikateľské subjekty na území Národného parku Slovenský raj sme sa dostali k sume 5 501 200€.

Národný park Slovenský kras (Kvanda 2012)

Národný park Slovenský kras sa nachádza v južnej časti Slovenského Rudohoria, v juhozápadnej časti Slovenskej republiky. Z južnej strany je ohraničený štátnou hranicou s Maďarskou republikou, za ktorou krásové územie pokračuje Aggteleckým národným parkom.

Tržby cestovného ruchu: Ubytovacie a stravovacie zariadenia v danej oblasti postupne zanikajú a ich tržby majú klesajúcu tendenciu. Do výpočtov sme ich nezaradili. (Kvanda 2012). V roku 2009 jaskyňu Domica navštívilo približne 27 600 návštevníkov, pri priemernej cene vstupu 6€ na osobu vyšli približne tržby 165 600€. Ochtinskú aragonitovú jaskyňu navštívilo približne 26 600, pri priemernej cene lístka 5€ na osobu sme vyrátali priemerné tržby 133 000€. Jasovskú jaskyňu navštívilo zhruba 13 300 návštevníkov, pri priemernej cene lístka 4€ nám výsledné tržby vyšli 53 000€ a Gombaseckú jaskyňu prišlo pozrieť 10 000 návštevníkov, pri priemernej cene lístka tiež 4€ boli tržby 40 000€. Výsledná suma bola 418 200€.

Tržby z ťažby dreva: Objem všetkej vyťaženej drevnej hmoty sa v posledných rokoch pohybuje okolo 110 tisíc m³. Tieto údaje naznačujú, že priemerné tržby z predaja dreva dosahovali hodnotu približne 450 000€. Tržby z poľovníctva - Na záujmovom území sa nachádza 24 poľovných revírov s rozlohou 718 ha, čo predstavuje 0,12% celkovej plochy poľovných revírov košického kraja. Predpokladaný orientačný príjem pre túto oblasť bol 820€.

Tržby z ťažby nerastov: V okrese Rožňava sa nachádzalo 19 ložísk, v piatich z nich sa vyťažilo približne 718 000t materiálu za rok a v oblasti Košice a okolie je uvedených 31 nálezísk a v jedenástich z nich sa ročne vyťažilo 3 514 000t. Pri priemernej cene 8,2€ za tonu lomového vápenca, dostávame ročne sumu 34 702 400€.

Tržby za spotrebu vody: Veľké množstvo obyvateľov, takmer 40%, vôbec nie je pripojených na verejný vodovod a kanalizácie. Na jedného obyvateľa záujmovej oblasti, pripojeného na verejný vodovod, pripadá priemerný objem minútej vody 50m³ na rok. Priemerná cena vody, dodanej Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou v roku 2009, za 1m³ bola v priemere 1,37€. Z uvedených údajov vyplýva, že vodárenská spoločnosť distribuovala vodu obyvateľom záujmového územia v množstve približne 88 000m³ a dosiahla pri tom tržby zaokrúhlene 120 600€.

Všetky subjekty podnikajúce v národnom parku Slovenský kras mali ročné tržby približne 35 692 000€ vysokú úroveň tržieb podmienila ťažba nerastov, pri jej odpočítaní by boli výnosy z tohto národného parku na omnoho nižšej úrovni.

Národný park Muránska planina (Gašperanová 2012) NP Muránska planina sa rozprestiera v subprovincii Vnútorne Západné Karpaty, prevažne v geomorfologickej oblasti Slovenské Rudohorie. V Horehronskom Podolí malou časťou zasahuje aj do Fatransko - tatranskej oblasti, kde zaberá časť podcelkov Ďalianske Podolie a Breznianska kotlina. V Slovenskom Rudohorí zaberá časť celkov Veporské vrchy, Spišsko - gemerský kras a Stolické vrchy.

Tržby cestovného ruchu: Návštevnosť parku dobre odráža návštevnosť hradu Muráň, ktorá v roku 2010 bola 4 292 ľudí, väčšina návštevníkov sú jednodňoví turisti, približne 30% návštevníkov je dvojdňových. Priemerná cena za jednu noc je 14€, z toho vyplýva približné tržby za ubytovanie 35 000€. Reštauračné služby sme osobitne vypočítali u viacdňových návštevníkov a osobitne pre jednodňových. Spolu tržby reštauračných zariadení predstavovali 25 800€. Lyžiarske strediská sa v danom národnom parku nachádzajú v jeho ochrannom pásme. V stredisku Polomka - Bučník bola priemerná denná návštevnosť v roku 2010 177 osôb, cena lístka bola 9€. Približné tržby vleku za sezónu tak predstavovali 118 000€. V SKI Telgárt bola priemerná denná návštevnosť 500 ľudí, cena lístka bola 9€ a z toho tržby za prevádzku vlekov predstavovali približne 333 000€. Priemerná denná návštevnosť SKI Zbojská bola 25 ľudí a sezóna trvala iba 51 dní. Pri 8€ za cenu lístka, tržby vleku boli 10 200€. Celková suma, ktorú spolu utížili lyžiarske strediská za rok 2010 predstavuje 461 200€.

Tržby z ťažby dreva: Tržby boli rátané pre odštepne závody Beňuš, Čierny Balog a Revúca. Objem vyťaženej drevnej hmoty z územia národného parku bol približne 152 000 m³, čo pri priemernej cene 40€/m³ vytvorilo tržby zaokrúhlene 6 080 000€.

Tržby z poľovníctva: V roku 2010 tržby pre poľovný revír Muránska planina boli zhruba 8 300€, pre poľovný revír Voniaca 6 900€ a pre poľovný revír Klatná 4 000€. Do územia zasahujú ešte poľovné revíre Mesto Tisovec, pri ktorom sa nám údaj o tržbách nepodarilo zistiť a revír Červená skala, ktorý v danom roku neevidoval žiadne tržby.

Tržby z rybárstva: Tržby boli zo pstruhových revírov mestskej organizácie Brezno, Revúca a Tisovec. Počet rybárov v NP bol 102 osôb a pri rybárskych poplatkoch cca 50€ (ročný rybársky lístok, členské a povolenka) vyšli tržby v športovom rybárstve 5 100€.

Tržby z ťažby nerastných surovín: Ročné tržby Kameňolomu Červená skala boli približne 100 000€.

Tržby za spotrebu vody: Využitelné množstvo podzemných vôd v tomto území je 643,20l za sekundu a ober je 70,33l za sekundu. Ročné tržby za vodu sme počítali pre Východoslovenskú vodárenskú spoločnosť (VVS), ktorá odobrala 1 475 569m³ vody. Cena za distribúciu pitnej vody verejným vodovodom pre obecné vodárenské spoločnosti je 0,93€. Priemerné ročné tržby VVS boli 1 368 000€. VEOLIA Stredoslovenská prevádzková vodárenská spoločnosť, ktorá mala ročný odber 976 985m³ vody. Cena za distribúciu pitnej vody verejným

vodovodom pre obecné vodárenské spoločnosti je 0,75 € a priemerné ročné tržby boli 733 200 €. Súhrnné tržby týchto dvoch spoločností boli 2 101 200 €. Celkové tržby právnych subjektov podnikajúcich na území Národného parku Muránska planina predstavovali sumu približne 8 827 500 €

Pieninský národný park (Griga, 2011)

Nachádza sa v severozápadnej časti východného Slovenska. Územie sa tiahne pozdĺž štátnej hranice s Poľskom, v dvoch okresoch - Kežmarok a Stará Ľubovňa.

Tržby cestovného ruchu: Tržby ubytovacích zariadení (900 lôžok) nachádzajúcich sa priamo v národnom parku boli zhruba 1 063 700 €, v ubytovacích zariadeniach (400) situovaných v ochrannom pásme NP vyšli tržby približne 179 000 € a pre obec Jazersko (300 lôžok) tržby predstavovali 206 000 €. Spolu za ubytovacie zariadenia tržby tvorili sumu 1 448 700 €. Pre stravovacie zariadenia sme vypočítali tržby osobitne pre jednodňových návštevníkov na slovenskej strane národného parku, ktorých bolo cca 282 000 osôb a osobitne pre ubytovaných hostí (cca 45 700 osôb). Výsledné tržby boli zhruba 1 684 200 €. Tržby za športové aktivity a požičovňu športových potrieb boli vypočítané z návštevnosti. V roku 2010 sa na pltiach plavilo cca 88 900 osôb a výsledné tržby boli zhruba 649 000 €. Požičovňa športových potrieb prepožičala v danom roku spolu 85 kusov športových zariadení (kajak, bicykel, kanoe, raft) a utížila tak približné tržby 21 000 €. Ubytovaných v kempoch (dvojdňoví návštevníci) bolo cca 3 570 osôb, čo predstavovalo 15 600 €, tržby za ubytovanie v stanoch (odhadovaný počet 1 576) boli približne 41 000 €, tržby za parkovanie automobilov boli zhruba 2 600 € a za autobusy 170 €. Výsledné tržby kempov boli približne 22 400 €. Lyžiarske stredisko Ski Bachledova mala cez lyžiarsku sezónu zhruba 50 000 lyžiarov a tak pri priemernej cene lístka 11,4 € sme dostali sumu 570 000 €. Pri lyžiarskom stredisku Skipark Eland – Spišská Stará Ves boli tržby vypočítané odhadom cez počet hostí hotela Eland a predstavovali sumu 600 €. Tržby z ťažby dreva: Za štátne lesy TANAP-u bolo vyťažených cca 3 600 m³ dreva, pri vtedajšej priemernej cene dreva 42,45 €/m³, to predstavuje 152 800 €. Tržby za spotrebu vody: Pre Podtatranskú vodárenskú spoločnosť na danom území vznikli tržby pri spotrebe pitnej vody v obciach 268 074 m³ za rok zhruba 307 300 €. Tržby všetkých subjektov podnikajúcich na území Pieninského národného parku predstavovali sumu približne 4 856 000 €

Národný park Poloniny (Kozárik, 2012)

Je najvýchodnejším národným parkom Slovenskej republiky. Nachádza sa pri hraniciach troch štátov – Slovenska, Poľska a Ukrajiny a zasahuje do okresu Snina, v Prešovskom kraji.

Tržby cestovného ruchu: Územie Polonín nepozná intenzívny cestovný ruch, je to miesto, oddychu a pokoja. Lyžiarske stredisko v obci Ulič pri 3% vyťaženosti vleku (2 835 osôb) a cene lístka 3 € získalo približne 8 500 €. Turistická ubytovňa Javorník v obci Ulič mala v roku 2010 cca 200 ubytovaných na 3 noci, tržby za ubytovanie aj stravovanie vychádzali približne 6 000 €. Penzión Kremeneč v obci Nová

Sedlica mal 260 návštevníkov na tri noci a dosiahol tržby približne 13 300 €. Stravovanie jednodňových návštevníkov vychádzalo na cca 6 600 €

Tržby z ťažby dreva: Oblasť Polonín je takmer totožná s lesnou oblasťou Bukovské vrchy, kde objem vyťaženej drevnej hmoty bol za ihličnaté stromy 5 008 m³ a za listnaté stromy 75 229 m³. Tržby za drevnú hmotu vyťaženú z územia boli 7 541 000 €

Tržby za spotrebu vody: Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. OZ – Košice prevádzkuje vodnú nádrž Starina a potom ju ako surovú vodu (0,133 €/m³) predáva Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, ktorá ju upravuje. Pri prietoku 500 l/s vyprodukuje nádrž 15 768 000 m³ vody, čo sa prejavilo na tržbách vo výške 2 113 000 €

Tržby z rybárstva: V roku 2010 bolo zaregistrovaných v Mestskej organizácii Slovenského rybárskeho zväzu 520 rybárov a pri priemernej cene rybárskeho povolenia 46,50 € na rok v okrese Snina boli tržby rybárskeho zväzu približne 24 200 €

Tržby z poľovníctva: V poľovných revíroch Kyčera, Romanovo, Molyšov, Strub, Ruské, Poľana, Starina, Pčoliné, Brezník, Ilovnica, Kolodník, Vysina, Poloň, Javorník, Jeseník, Beskyd, Veža, Bukovec a Nastaz bolo spolu odstrelených alebo uhynutých 126 jelenej zveri, 116 srnčej a 130 diviacej zveri. Tržby v poľovných revíroch boli približne 56 400 €

Za všetky subjekty podnikajúce v Národnom parku Poloniny vznikla približná suma 9 761 000 €

Pohľad na chránené krajinné oblasti

CHKO Cerová vrchovina (Ivaničová 2011)

Cerová vrchovina patrí do provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a do oblasti Matransko - slanskej ako celok. Z juhu je ohraničená štátnou hranicou medzi Maďarskom a Slovenskom a zo západu severu a východu Juhoslovenskou kotlinou. Podľa územného členenia leží v okrese Rimavská Sobota a Lučenec.

Tržby cestovného ruchu: V CHKO Cerová vrchovina sa nachádza 31 ubytovacích zariadení s 95 lôžkami. Výsledná suma za ubytovanie bola v roku 2009 približne 40 500 € a 529 700 € za gastronomické služby.

Tržby za ťažbu dreva: Lesný pôdny fond v CHKO tvorí 63% plochy. To je 10 713,89 ha. Celkové množstvo vyťaženého dreva v lesnom hospodárskom celku (LHC) Jesenské bolo 17 453 m³ a v LHC Filákovovo bolo 11 690 m³. Výsledná tržby predstavovala v roku 2010 sumu približne 3 447 600 €

Tržby z poľovníctva: Na danom území pôsobí 11 poľovných združení, dva poľovné revíry majú v obhospodarovaní Lesy SR š.p. Priemerne má každé združenie 30 členov. Výsledná suma bola 126 900 €

Tržby z rybárstva: Na území spravuje rybárske revíre Slovenský rybársky zväz (SRZ), Rada Slovenského rybárskeho zväzu Žilina a jeden revír je v súkromnom vlastníctve (Mestské organizácie SRZ Lučenec, SRZ Tornaľa a SRZ Rimavská Sobota). Revíry sú kaprové a sú tvorené tečúcimi vodami. V jednotlivých organizáciách SRZ v roku 2010 bolo 3 450 dospelých členov a 330 mládeže. Celkové tržby za rybárstvo boli zhruba 147 600 €

Tržby za spotrebu vody: Na území bolo 10 746 obyvateľov napojených na verejný vodovod špecifickej spotrebe 83 l na osobu na deň suma za pitnú vodu bola na úrovni 431 800 €

Tržby za ťažbu nerastných surovín: Kameňolom pri Čamovciach spravuje spoločnosť PK Doprastav a ročné ťažby bazaltu predstavujú približne 49 000t a lom v Šiatorskej Bukovinke spravuje spoločnosť Kolajové a dopravné stavby s.r.o. Košice, ročné ťažby andezitu sú približne 84 000t. Celková suma za nerastné suroviny vyťažené v záujmovom území predstavovala hodnotu 3 342 600€.

Za všetky právne subjekty v chránenej krajinej oblasti Cerová vrchovina vznikla približná čiastka 8 066 700€.

CHKO Dunajské Luhy (Štefancová 2012)

Chránená krajinná oblasť sa rozprestiera v oblasti Podunajskej nížiny v geomorfologickom celku Podunajská rovina, vedľa slovenského a slovensko-maďarského úseku Dunaja od Bratislavy až po Veľkolélsky ostrov. Územie zasahuje do troch krajov – Bratislavského, Trnavského a Nitrianskeho a do piatich okresov (Senec, Bratislava II, Bratislava V, Dunajská Streda a Komárno).

Tržby cestovného ruchu: V roku 2009 v ubytovacích zariadeniach okresov Bratislava II s priemernou cenou za ubytovanie 40€ na noc a osobu, Bratislava V s priemernou cenou 45€ a Dunajská Streda s priemernou cenou za ubytovanie 22€, bolo ubytovaných 526 254 osôb, celkové tržby za ubytovanie tvorili v danom roku 19 374 000€.

Tržby za rybárstvo: Na území CHKO Dunajské luhy sú kaprové revíre a v časti Dunaj 3 a Dunaj 4 sa v roku 2009 ulovilo 18 908 kusov rýb v celkovej hodnote 1 609 000€.

Tržby z poľovníctva: Na území je 17 poľovných revírov – Gabčíkovo II., Rusovce -Čunovo, Baka, Čičov, Dunaj, Gabčíkovo -Dunaj, Nárad Sap, Rohovce, Baka -Gabčíkovo, Klížska Nemá, Vojka nad Dunajom, Medvedov -Ključovec, Podunajské Biskupice, Pri urbáriátoch Bodíky -Šuľany, Trávník, Veľké Kosihy a Zlatná na ostrove. Celkové tržby všetkých poľovných revírov boli 61 500€.

Tržby za spotrebu vody: Chránená krajinná oblasť je jednou z najhodnotnejších vodohospodárskych území Slovenska. CHKO Dunajské Luhy sa nachádza na veľmi veľkom území pre distribúciu pitnej vody konečným spotrebiteľom. Na území je sústredených mnoho veľkých podnikov, ktoré majú vysokú spotrebu vody (napríklad spoločnosť Slovnaft a.s. v roku 2009 vykázala spotrebu vody 49 183 tis.m³). V záujmovom území pôsobia tri vodohospodárske podniky: Záposlovenská vodárenská spoločnosť, Vodárne a kanalizácie mesta Komárno a Bratislavská vodárenská spoločnosť. Počet obyvateľov v katastrálnom území, ktoré zasahuje do CHKO je 108 804. Podľa údajov vodárenských spoločností bola priemerná ročná spotreba pitnej vody 41m³ na osobu. Pri cene 0,98€/m³ to znamenalo pre vodárenské spoločnosti tržby vo výške 4 395 700€.

Tržby z ťažby dreva: Záujmová oblasť spadá do štyroch lesohospodárskych celkov Rusovce, Šamorín, Gabčíkovo a Čalovo v pôsobnosti odštepého závodu Palárikovo. Množstvo dreva vyťaženého z územia CHKO bolo 4 788m³, čo predstavuje 339 900€.

Celková tržby za všetky subjekty podnikajúce v chránenej krajinej oblasti Dunajské Luhy boli 25 780 100€.

CHKO Horná Orava (Novisedláková 2011)

Územie priamo susedí s CHKO Kysuce a poľským Bagiogórkym Parkom Narodowym, spolu tvoria jedno z najrozsiahlých veľkoplošných chránených území v strednej Európe. Administratívne plocha spadá medzi okresy Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín.

Tržby zo spotreby vody: Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou na území CHKO je 46 959. Podľa údajov oravskej vodárenskej spoločnosti bola v roku 2010 priemerná ročná spotreba 33m³ na osobu a množstvo vody vyfakturovanej daným obyvateľom je 1 543 tisíc m³. Pri cene 1,01€/m³ bola výsledná suma 1 555 600€. Tržby z ťažby dreva: Lesné pozemky obhospodarujú Lesy SR v OZ v Námestove. Celkový objem ťažby bol v roku 2010 127 950m³, čo predstavovalo približne 10 355 200€.

Tržby cestovného ruchu: Výpočet za ubytovanie a reštauračné služby sú brané v rámci okresu Námestovo, kde v roku 2010 prenocovalo 11 510 návštevníkov v priemere na tri noci. Priemerná cena za osobu na noc je 11,28€. Suma, ktorú obdržali ubytovacie zariadenia spolu bola približne 379 900€. Tržby za stravovanie sa osobitne počítali pre jednodňových a osobitne pre viacdňových návštevníkov. Spolu to vychádzalo zhruba 384 200€.

Lyžiarske strediská – Pre lyžiarske strediská SKI Centrum Polhorský Hrádok, Kýčera a Vavrečka, SKI Centrum Grúniky a Oravasnow tržby predstavovali sumu zaokrúhlenú 3 717 900€.

Spolu za všetky podnikajúce subjekty v chránenej krajinej oblasti Horná Orava vyšla suma 16 392 800€.

CHKO Kysuce – (Herian 2011)

Oblasť sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska, pozostáva z dvoch častí: západnej javorníckej a východnej beskydskej. Západnú časť tvoria Javorníky a Turzovská vrchovina. Východnú časť tvoria Kysucké Beskydy a Kysucká vrchovina. Územie patrí do šiestich okresov (Čadca, Žilina, Dolný Kubín, Bytča, Považská Bystrica, Púchov) a dvoch krajov (Žilinský, Trenčiansky). Na západe a severozápade má spoločnú hranicu s CHKO Beskydy (CZ), na severe so Žywieckim parkom krajobrazovým (PL) a na východe s CHKO Horná Orava.

Tržby za ťažbu dreva: Na území sa vyťažilo drevo v objeme 1 520 110m³ pre ihličnaté dreviny a 48 260m³ pre listnaté dreviny. Pri priemernej cene drevnej hmoty 40€/m³ vychádzali tržby zaokrúhlené 6 273 500€.

Tržby z poľovníctva: V oblasti, za okres Čadca pôsobí 13 poľovníckych združení. Užívatelia poľovných revírov vykazovali príjem 38 400€. Nakoľko vyhodnotené poľovnícke združenia hospodária približne na 60 % územia CHKO Kysuce, predpokladali sme úmerný príjem z poľovných revírov na území okresov Bytča, Považská Bystrica, Púchov, Žilina a Dolný Kubín vo výške 25 600€ za rok. Spolu poľovnícke združenia za rok utŕžili približne 64 000€.

Tržby zo spotreby vody: Vodárenská nádrž Nová Bystrica, ako zariadenie na sledovanie kvality a odber vody (700l/s) dodáva do skupinového vodovodu ročne okolo 5 mil. m³ pitnej vody. Severoslovenské vodárne a kanalizácie SEVAK je vodárenská spoločnosť,

ktorá zásobuje obyvateľov územia CHKO pitnou vodou. Podľa cenníka tejto spoločnosti pre rok 2010 cena za distribúciu pitnej vody verejným vodovodom pre obecné vodárenské spoločnosti je 0,45€/m³, z toho tržby predstavovali približne 2 239 000€.

Tržby cestovného ruchu: Štatistický úrad SR nám poskytol údaje ohľadom ubytovacích zariadení v jednotlivých obciach CHKO. Počet návštevníkov bol viac než 15 000 a priemerne ostávali na tri noci. Najdrahšie priemerné ubytovanie na noc je v obci Oščadnica – 17€ na osobu a najlacnejšie v Starej Bystrici – 7,50€ na osobu. Výsledné tržby predstavovali sumu približne 520 200€. Stravovacie zariadenia sa vypočítali z počtu prenocovaní ubytovacích zariadení, išlo o 44 227 osôb a z konštanty 5€ na deň, ktorú minie návštevník CHKO. Výsledná suma je 221 000€. Pre lyžiarske stredisko Park Snow Veľká Rača bola predpokladaná návštevnosť 110 000 lyžiarov na sezónu a pri priemernej cene lístka 14€ to vychádzalo na 1 540 000€. Stredisko Športcentrum Oščadnica predalo lístky v sume približne 31 500€ a SKI Čertov a Makov – kasárne (Zona Snow) spolu obdržali tržby zhruba 70 000€. Za všetky právne subjekty zarábajúce na území chránenej krajinskej oblasti Kysuce vznikla suma 10 959 200€.

CHKO Latorica – (Adamová 2011)

Patrí medzi chránené územia nížinného typu, nachádzajúceho sa v južnej časti východného Slovenska, pričom hraničí s Ukrajinou a na krátkom úseku susedí s Maďarskom. Západná časť CHKO leží v historickom regióne Zemplín, východná časť patrí do Užskej župy. Územie zahŕňa hlavný tok Latorice a dolnú časť toku Laborca a Ondavy so sústavou mŕtvych ramien, s príľahlými lužnými lesmi a aluviálnymi lúkami. Územie zasahuje do okresov Michalovce a Trebišov.

Tržby cestovného ruchu: Celkové tržby za ubytovanie boli 159 500€. Počet ubytovaných návštevníkov bol 13 501 z toho 10 951 domácich s priemernou dĺžkou pobytu dva a pol dňa a 2 550 zahraničných hostí s dĺžkou pobytu štyri dni. Pri konštante 3€ na osobu, celkové tržby v reštauračných zariadeniach predstavovali sumu 129 200€.

Tržby za ťažbu dreva: Odštepny závod Sobrance vyťažil približne 3 100m³, cirkevné lesy 4 000m³ a súkromní vlastníci 3 800m³. Výsledné tržby tvorili sumu zaokrúhlene 460 100€.

Tržby z rybárstva: Celkový počet členov v miestnych organizáciách SRZ bol 2 853, tržby za rybárske povolenky predstavovali približne 185 800€.

Tržby z poľovníctva: Z Okresnej organizácie slovenského poľovného zväzu sme získali údaje o počtoch jednotlivých druhoch ulovenej zveri. Tržby za ulovenú zver predstavovali sumu zaokrúhlene 32 000€ a tržby za členské poplatky sumu 10 500€. Spolu boli tržby z poľovníctva približne 42 500€.

Tržby za spotrebu vody: Cena za distribúciu vody Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou je 1,48€/m³ a pri ročnom odbere 1 745 000 m³, boli celkové tržby za pitnú vodu zhruba 2 582 600€.

Celkové tržby subjektov podnikajúcich na území chránenej krajinskej oblasti Latorica boli 3 559 700€.

CHKO Malé Karpaty (Šudila 2011)

Rozprestiera sa v juhozápadnej časti Slovenska a od hlavného mesta, Bratislavy, sa ťahá severovýchodným smerom až k Novému Mestu nad Váhom a zasahuje do Bratislavského, Trenčianskeho a Trnavského kraja (okresy miest Bratislavy, Malaciek, Pezinka, Trnavy, Piešťan a Senice).

Tržby cestovného ruchu: V roku 2009 v ubytovacích zariadeniach na jedno lôžko pripadalo 52 prenocovaní, pri počte 590 lôžok vychádzala suma 448 000€. Pri počte 290 lôžok v Trnavskom okrese to predstavovalo sumu 90 900€. Tržby za gastronomické služby predstavovali sumu približne 166 000€, na základe počtu 41 500 prenocovaní v ubytovacích zariadeniach spadajúcich do CHKO. Lyžiarske stredisko Lanovka Železná Studnička – Kamzík priemerne prepraví 25 566 osôb ročne. Pri priemernej cene lístka 2,5€ sme vykalkulovali 64 000€. Pezinská Baba počas vrcholovej sezóny prepraví 1 100 osôb za hodinu spolu s ostatnými časťami sezóny suma predstavovala 612 600€. Zochova chata je malé stredisko a jeho výsledná suma bola 69 600€. Priemerná návštevnosť jaskyne Driny je 33 452 osôb a pri priemernej cene vstupného 4€, tržby vychádzali približne 133 800€.

Tržby zo spotreby vody: Trnavská vodárenská spoločnosť predala z územia (vodné zdroje Hlávka a Mariáš v Dobrej Vode) pitnú vodu v objeme 1 902 373m³, čo predstavovalo 1 255 600€. Bratislavská vodárenská spoločnosť dodala 9 164 361m³ pitnej vody, tak dosiahla tržby 9 775 600€.

Tržby z ťažby dreva: Najväčšími podnikajúcimi subjektmi na tomto území sú: Lesy SR – OZ Smolenice, Lesy SR OZ Šaštín, Mestské lesy v Bratislave a Vojenské lesy a majetky – OZ Malacky. Z 1ha lesa sa priemerne vyťaží 3,86m³ drevnej hmoty, tak z 57 698ha to bolo priemerne 222 731m³ dreva, čo pri sume 36,19€/m³ vychádzalo na 8 056 200€. Všetky subjekty podnikajúce na území chránenej krajinskej oblasti Malé Karpaty obdržali spolu 20 602 700€.

CHKO Poľana (Hruška 2012)

Poľana patrí do provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a do oblasti Slovenské Stredohorie ako celok. Toto vulkanické pohorie sa nachádza na strednom Slovensku v štyroch okresoch (Banská Bystrica, Brezno, Zvolen a Detva).

Tržby cestovného ruchu: Pri počte 8 377 prenocovaní v Horskem Hoteli Poľana tvorili tržby za ubytovanie sumu približne 201 000€. Pri ubytovaných hostoch sme predpokladali stravovanie formou polpenzie (10,50€) a tak tržby za stravovacie služby boli zaokrúhlene 88 000€.

Tržby z ťažby dreva: Celková ťažba drevín v lesných celkoch Poľana, Očová, Kyslínky a Hronec za rok 2009 bola 42 462m³ (ihličnatých 31 444m³ a listnatých 11 018 m³). Výsledná hodnota tržby bola približne 1 445 600€.

Tržby z poľovníctva: Celkové tržby v roku 2010 predstavovali v poľovných revíroch 97 700€ a to v chránenej poľovnej oblasti Poľana 77 200€, v revíri Rúbané 7 600€ a v generačnej zvernici Trnavy 12 900€.

Tržby zo spotreby vody: Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť dodala 5 076 900m³ pitnej vody pre obecné vodárenské spoločnosti. Po prepočte sme dostali celkovú sumu 3 810 200€.

Približná suma, ktorú menované podnikajúce subjekty na území CHKO Poľana utŕžili je 5 642 500€

CHKO Ponitrie (Veselská 2012)

Územie zasahuje do okresov Nitra, Zlaté Moravce, Topoľčany, Prievidza, Partizánske, Žiar nad Hronom, Žarnovica a Nitrianskeho, Trenčianskeho a Banskobystrického kraja. Člení sa na štyri geomorfologické celky: Tribeč, Vtáčnik, Hornonitrianska kotlina a Podunajská pahorkatina.

Tržby z ťažby dreva: V rámci CHKO boli tržby za jednotlivé Odštepne závody okresov Nitra, Topoľčany a Zlaté Moravce zhruba 5 997 000€, okresov Prievidza a Partizánske 6 679 200€ a okresov Žarnovica a Žiar nad Hronom boli približne 1 647 800€.

Tržby za spotrebu vody: Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť dodala pre územie CHKO 751 078m³ vody, čo vychádzalo na 724 000€. Západoslovenská vodárenská spoločnosť dodala 1 268 658 m³ v sume 1 522 400€.

Tržby z ťažby nerastných surovín: V kameňolome Vtáčnik bolo vyťažených 200 000 ton andezitu, výsledná suma bola 1 400 000€. V kameňolome Krnča sa ťaží kremenec a to v množstve 100 000t, čo vychádzalo približne na 930 000€. V kameňolome Žirany sa vyťažilo 150 000t vápenca, čo robilo hodnotu 1 137 000€.

Tržby z poľovníctva: Územie CHKO je rozdelené do 26 revírov. Celkové tržby (za odstrel, za predaj zvery a diviny) predstavujú sumu 157 200€.

Tržby cestovného ruchu: V ubytovacích zariadeniach okresu Nitra v rámci CHKO prenocovalo približne 10 254 návštevníkov a ostávali skoro na tri dni. Pri priemernej cene 25€ na noc sme dostali tržby 759 700€. Za okres Topoľčany v rámci záujmového územia môžeme rátať s 510 návštevníkmi, ktorí tiež ostávali priemerne 3 dni. Cena za noc v tomto okrese je cca 14,40€, takže výsledná tržbová hodnota bola 23 200€. Okres Partizánske prenocovalo 360 osôb a ostali priemerne dva dni. Cena ubytovania sa pohybovala okolo 14,20€ za noc a z toho približne tržby vychádzali 9 600€. Ubytovanie v okrese Prievidza v danom území navštívilo 3 549 ľudí a to ostávali priemerne na 5 dní. Pri 18€ za noc tržby boli zhruba 312 200€. A napokon okres Žarnovica, v ktorom prenocovalo 659 návštevníkov, ostalo priemerne na 3 dni a za noc zaplatili cca 9€. Tržby za tento okres boli 18 000€. Výsledná suma za stravovacie služby vychádzala 1 722 400€. V lyžiarskom stredisku SKI Blanc Ostrý Grúň Kollárová sme dostali sumu 1 247 400€.

Výsledné tržby subjektov podnikajúcich na území chránenej krajinnej oblasti Ponitrie boli 24 287 100€

CHKO Štiavnické vrchy (Kmecík 2011)

Štiavnické vrchy ako vulkanické pohorie patria do subprovincie vnútorných Západných Karpát, do oblastí Slovenského Stredohoria. Zasahujú do okresov Banskej Štiavnice, Žiaru nad Hronom, Krupiny, Žarnovica a Levíc.

Tržby cestovného ruchu: Tržby z cestovného ruchu predstavujú tržby za ubytovanie 14 563 návštevníkov, čo predstavovala suma 766 200€, tržby poľovníckeho múzea v Sv. Antone boli 1 022 300€ a tržby liečebno - termálnych kúpeľov Sklené Teplice 3 914 700€.

Lyžiarske stredisko Salamandra Resort mal v roku 2010 40 000 návštevníkov a pri priemernej cene lístka 10€, bola výsledná suma strediska približne 400 000€

Tržby z ťažby dreva: Pri kalkulácii sme vychádzali z plochy lesa v CHKO k celkovej ploche lesa a ťažbe dreva v SR. Na 1ha lesnej pôdy pripadala ťažba 4,60m³ drevnej hmoty. Plocha lesa pokrýva na území CHKO približne 50 460ha. Výsledná hodnota tvorila 8 395 600€.

Tržby za spotrebu vody: Na území sa nachádzajú dve studne s výdatnosťou nad 10l/s. Ročne sa z nich odčerpá zhruba 630 720m³ vody, výsledná suma bola zaokrúhlená 630 700€

Tržby z poľovníctva: Na území sa nachádza 32 poľovných revírov s priemerným počtom členov v združení 20. Tržby boli na úrovni 108 800€

Tržby z rybárstva: Na území je 6 rybárskych zväzov a každý v priemere vykazuje tržby okolo 34 000€. Spolu to vychádzalo na sumu približne 204 000€.

Za všetky právne subjekty podnikajúce na území chránenej krajinnej oblasti Štiavnické vrchy vychádzala suma 15 442 300€

CHKO Strážovské vrchy (Tichý 2011)

Pozostávajú z dvoch geomorfologických celkov a to Súľovské skaly a Strážovské vrchy. Nachádzajú sa na území okresov Ilava, Považská Bystrica, Púchov, Prievidza (Trenčiansky kraj) a okresov Bytča a Žilina (Žilinský kraj).

Tržby z ťažby dreva: Pre výpočet sme vychádzali z množstva vyťaženého dreva v rámci okresov zasahujúcich do CHKO. Celková ťažba v záujmovom území bola 76 248m³. Pri priemernej cene za kubik dreva 44,95€ bola výsledná suma 3 427 400€

Tržby zo spotreby vody: Ako zdroje pitnej vody je využívaných deväť zdrojov, ktoré spolu vyrobili 2 293 600m³ vody pre Považskú vodárenskú spoločnosť, výsledné tržby vychádzali približne na 2 041 300€

Tržby z poľovníctva: V oblasti sa na ploche 18 964ha nachádza 13 poľovných revírov. Údaj o celoslovenskej priemernej produkcii na 1ha poľovného revíru sme dostali vydelením celkových príjmov plochou všetkých revírov SR. Priemerná produkcia revíru na 1ha predstavuje 1,30€, z toho približný príjem v danom odvetví bol 24 700€.

Tržby cestovného ruchu: Denná návštevnosť v najviac turisticky frekventovaných obciach počas letnej sezóny bola približne 4 200 osôb a denná návštevnosť v lyžiarskych strediskách predstavovala zhruba 1 100 osôb. Na území bolo obsadených 1 895 lôžok v ubytovacích zariadeniach priemerne na 35 nocí, príjem za ubytovanie predstavoval približne 663 300€

Tržby za stravovacie služby pre jednodňových návštevníkov vychádzali na 3 006 500€ a pre ubytovaných návštevníkov 331 600€

Návštevnosť v lyžiarskych strediskách počas zimnej sezóny – 65 dní bola v Čičmanoch cca 35 000 lyžiarov, kde priemerná cena lístka sa pohybovala okolo 13,5€/osoba; v Mojtíne zhruba 20 500 osôb (priemerná cena lístka cca 7,5€/osoba) a na Kľaku 15 000 návštevníkov, kde cena lístka bola cca 10,5€ na osobu. Výsledné tržby lyžiarskych stredísk boli zhruba 783 800€

Za všetky subjekty podnikajúce na území chránenej krajinnej oblasti Strážovské vrchy bola vyčíslená suma približne 10 278 600€

CHKO Východné Karpaty (Masaryk 2012)

Východnom Slovensku sa nachádzajú na severovýchodnom Slovensku a hraničia s Poľskom (Jašliski Park Krajobrazowy). Územie sa rozprestiera v oblasti Nízkych Beskýd, ktoré spadajú do orografického celku Laborecká vrchovina a patrí pod okresy Svidník, Snina, Stropkov, Humenné a Medzilaborce.

Tržby zo spotreby vody: V danom území dodala Východoslovenská vodárenská spoločnosť Košice, a.s. pitnú vodu v objeme 476 575m³ obyvateľom územia CHKO a tak dostávali tržby zhruba 567 000€.

Tržby cestovného ruchu: Vo výpočtoch v meste Medzilaborce sme ráтали, že 50% z návštevníkov prišlo za účelom turistiky. V záujmovom území sa nachádzalo 460 ubytovacích lôžok a tržby z ubytovania predstavovali približne 69 000€. Tržby stravovacích zariadení predstavovali 30% z tržieb za ubytovanie. Tržby za gastronomické služby vychádzali 22 800€. V lyžiarskych strediskách v záujmovom území bolo predaných 6 850 lístkov, čo predstavovalo tržby v hodnote 34 300€.

Tržby z ťažby dreva: Celkové množstvo vyťaženej drevnej hmoty z katastrálnych celkov CHKO predstavovalo 108 630m³ (listnaté 100 568m³ a ihličnaté 8 062m³). Výsledné tržby z lesného hospodárstva vychádzali na 4 304 900€.

Tržby z poľovníctva: Na území sa nachádzalo 21 poľovných revírov. Celkovo utrhli 58 000€ za spolpatnený odstrel, predaj diviny, zvery a 45 300€ za divinu pre vlastnú spotrebu.

Za všetky subjekty podnikajúce na území chránenej krajiny oblasti Východné Karpaty vyšla suma 5 101 300€.

CHKO Záhorie (Ištoňa 2011)

Oblasť patrí do geomorfologického celku Borská Nížina a zasahuje do okresov Malacky a Senica.

Tržby cestovného ruchu: V oblasti cestovného ruchu vynikajú tieto zariadenia: Kemping Tomky – 88 dní sezóny pri 40% obsadenosti. Rátame so 120 stanmi (300€), priemerne troma ľuďmi na jeden stan (900€), 40 karavanmi (600€), 7 chatkami (245€). Výsledná suma za rok vychádzala zaokrúhlene 72 000€. Penzión u Tonky – plná prevádzka predstavovala tržby 383€ za noc. V prípade 25% obsadenosti ročné tržby boli zhruba 35 000€ za ubytovanie. Penzión poskytuje aj stravovacie služby (114 miest) pri rovnakej vyťaženej kapacite penziónu to predstavovalo približne sumu 208 000€. Penzión u Kveta – kapacita ubytovania je 25 lôžok a obsadenosť 18%. Tržby za ubytovanie predstavovali 16 500€. Horáreň Lásek – v letnej sezóne rátame s 30% obsadenosťou z celkových 6 466€ (10 osôb = 323€/týždeň) to vychádzalo 2 000€ a v zimnej sezóne rátame s 20% obsadenosťou z 27 360€ (10 osôb = 114€/noc) sme získali 5 500€.

Tržby z ťažby dreva: V hospodárskych lesoch OZ Šaštín sa v roku 2010 z 32 520ha vyťažilo 176 160m³ dreva, z čoho na 1ha pripadalo 5,4m³. Keďže hospodárske lesy majú v CHKO výmeru 6 510ha, objem vyťaženej dreva vychádzal 35 154m³. Tržby za ťažbu dreva boli zhruba 1 300 700€.

Tržby zo spotreby vody: V území sa nachádza 12 podzemných vodných zdrojov využívaných na výrobu pitnej vody. Celkovo bolo z nich v roku 2010 odčerpaných 168 080m³, čo predstavovalo sumu 180 800€.

Tržby z poľovníctva: V danom území sa nachádza 11 poľovných revírov. 261 členov pri platbe členského poplatku na päť rokov zaplatilo zaokrúhlene 23 500€. Ročné tržby tak boli 4 700€.

Tržby z rybárstva: Mestské organizácie SRZ z územia CHKO obdržali od svojich dospelých členov tržby za poplatky celkovo v hodnote približne 200 600€. Jednotlivo Záhorie malo 1 500 členov, pri poplatku 70€ na osobu to vychádzalo 105 000€. Gajary mali 250 členov, pri príspevku 57€ na osobu to robí zhruba 14 300€. Veľké Leváre mali 650 členov s poplatkom 63€ na osobu to vychádzalo 41 000€. Šaštín – Stráže malo 190 členov a pri poplatku 54€ na osobu to tvorilo sumu zhruba 10 300€. Sekule mali 500 členov a pri príspevku 60€ na osobu to vychádzalo 30 000€. Tržby z ťažby nerastných surovín: Za ropu vyťaženu zo záujmovej oblasti v množstve 12 188t obdržali sumu 7 069 200€, za zemný plyn v množstve 20 351 119m³ to bolo zhruba 12 210 700€, za ťažbu riečného štrku približne 3 372 000€ (281kt), za stavebný piesok vyťaženej z územia 1 864 700€ (64,3kt) a za zlievarenské štrky a piesky to vychádzalo zhruba 3 913 000€ pri množstve 91kt. Spolu tržby za ťažbu nerastov v CHKO Záhorie boli 28 429 600€.

Celkový súhrn podnikajúcich subjektov v chránenej krajiny oblasti Záhorie predstavoval sumu 30 453 400€ kľúčovým zdrojom priamych ekosystémových služieb je ťažba nerastov.

CHKO Vihorlat (Podracká 2013)

V zmysle geomorfologického členenia územie patrí do Vihorlatsko - gutinskej oblasti, ktorá je súčasťou vnútorných východných Karpát ako geomorfologický celok Vihorlatské vrchy. Toto sopečné pohorie zasahuje do okresov Sobrance, Michalovce, Snina a Humenné v rámci Prešovského a Košického kraja.

Tržby cestovného ruchu: Počet prenocovaní v Kaštieliku Morské oko v roku 2011 bolo 437, čo pri priemernej cene 20€ na osobu za ubytovanie predstavovalo sumu 8 700€. Počet prenocovaní v Chate Morské oko bolo 1 009, čo pri priemernej cene 11€ na osobu tvorilo približnú hodnotu 11 100€. Návštevnosť je v rozmedzí 60 000 - 80 000 návštevníkov ročne a to hlavne počas letnej sezóny. Ak v stravovacích zariadeniach minuli konštantnú sumu 5€, tak priemerné tržby za stravovacie služby vychádzali 350 000€.

Tržby zo spotreby vody: Územie je takmer totožné s chránenou vodohospodárskou oblasťou Vihorlat. Vodné zdroje vhodné pre výrobu pitnej vody mali zásoby až 1,2l/s. Priemerne sa z daného územia odčerpáva ročne 500l/s, čo robí 15 925 680m³ a tak predstavovalo sumu 2 070 400€.

Tržby z ťažby dreva: Viac ako 95% tvoria lesy (85% buk lesný). Z územia CHKO bolo vyťaženej 665m³ ihličnatého dreva a 31 050m³ listnatého dreva v celkovej hodnote približne 1 559 300€.

Tržby z ťažby nerastných surovín: V kameňolome sa vyťažilo približne 14 000t andezitu, čo predstavovalo sumu 98 000€.

Tržby z poľovníctva: Za prenájom poľovných revírov užívateľmi sme dostali sumu 7 400€ a hodnota ulovenej zveri bola 26 700€. Výsledná suma v roku 2011 bola 34 100€.

Tržby z rybárstva: Mestská organizácia SRZ Snina obdržala na členských poplatkoch zhruba 13 000€, SRZ Michalovce 31 200€ a Kamenica nad Cirochou 150€. Výsledné tržby vychádzali približne na 44 400€.

Spolu za všetky subjekty podnikajúce v chránenej krajinskej oblasti Vihorlat vznikli približné tržby 4 176 000€

CHKO Biele Karpaty (Richtárech 2012)

Opisovaná oblasť sa nachádza na slovensko – moravskej štátnej hranici, jej kostru tvorí orografický celok Biele Karpaty, ktorý je súčasťou Slovensko-moravských Karpát. Zasahuje do okresov Púchov, Ilava, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava, Senica a Skalica.

Tržby cestovného ruchu: V roku 2012 pripadalo na jedno ubytovacie lôžko 60 prenocovaní. Hotel Vršatec (70 lôžok) – priemerná cena je 35€ na noc a cena polpenzie 9€ na osobu, z toho 147 000€ bolo za ubytovanie a za stravovanie 37 800€. Holubyho Chata (36 lôžok) – priemerná cena za noc stojí 12€ a za polpenziu 7€ na osobu, z toho výsledné tržby za ubytovanie boli 25 900€ a za stravovanie 15 100€. Rekreačné zariadenie Stará Myjava (70 lôžok + 3 chaty po 40 lôžok) – Cena za ubytovanie v centrálnej budove stojí 10€ za noc a v chatovej časti 8€ za noc. Výsledné tržby za ubytovanie vychádzali cca 99 600€ ročne. Lyžiarske stredisko Veľká Javorina patrí medzi menšie strediská so slabšou vybavenosťou. Sezóna 2010/2011 trvala približne 50 dní a priemerná cena lístka 13€. Ak zoberieme do úvahy, že lyžiarske stredisko bolo vyťažené na 1%, tak výsledná suma bola zhruba 37 000€.

Tržby z ťažby dreva: Jednotlivé lesohospodárske celky vyťažili drevo v celkovom množstve 90 300m³ ihličnatého dreva a 185 400m³ listnatého dreva. Po prevedení percentuálneho podielu plochy LHC k ploche CHKO dostávame výslednú sumu v hodnote približne 6 007 400€

Tržby za spotrebu vody: Trenčianska vodárenská spoločnosť zásobovala 19 495 obyvateľov záujmovej oblasti pitnou vodou a pri špecifickej spotrebe vody na obyvateľa 83,4l na deň to predstavovalo 712 200€

Tržby z poľovníctva: Tržby poľovníčkových oblastí po prepočítaní % podielu ich plochy k ploche CHKO Biele Karpaty boli nasledovné – Biele Karpaty mali 56 600€, Stará Turá-Bošacka mali 38 600€ a Senica mala tržby 21 700€. Spolu tržby v oblasti poľovníctva predstavovali 116 300€

Celkové tržby za všetky subjekty podnikajúce v chránenej krajinskej oblasti Biele Karpaty boli cca 7 198 300 €

Diskusia

Diverzita finančných zdrojov

Prirodzeným ťahúňom európskeho diania a jeho ekonomiky sú nemecké krajiny. Historicky je v Nemecku zaujímavé sledovať vývoj od precízneho „upratovania“ lesov až po dnešnú stratégiu nezasaňovania do prírody aspoň v časti chránených území, vlajkovou loďou týchto myšlienok je situácia v Bavorskom lese. Pod čoraz väčšou a logickou centralizáciou nemeckého vplyvu v Európe, nie je prekvapivé, že odtiaľ vychádzajú podnety na evidenciu finančných tokov v rôznych odvetviach hospodárstva členských krajín európskeho zoskupenia, životné prostredie a špeciálne ochrana prírody nevynímajúc. V roku 2001 zorganizovala nemecká Štátna federálna agentúra pre ochranu prírody jeden z kľúčových

seminárov „Finančné nástroje pre ochranu prírody v strednej a východnej Európe“, kde v zmysle koncepcie ekosystémových služieb (Krug 2001) načrtla nové možnosti financovania ochrany prírody v uvedených krajinách. V krajinách, kde historickým vývojom zostala kvalita zachovania divožijúcej bioty ešte na veľmi vysokej úrovni, no na druhej strane vnímanie ochrany prírody cez prizmu environmentálnej ekonomiky bolo v začiatkoch. Ako na mnohých ekonomických fórach o environmente aj tu zaznelo, že len porozumenie vzťahu medzi nákladmi na ochranu prírody a benefitmi vyplývajúcimi z ochrany prírody umožňuje robiť dlhodobú a udržateľnú ochranu prírody v praxi.

Rozpočty ochrany prírody sú zvyčajne nízke, no udržateľnosť záujmov ochrany prírody znamená, že jej financovanie musí byť stabilizované na dlhšie obdobie. Je logické, že systém hľadá zdroje, ktoré sa prirodzene diverzifikujú (Stolpe 2001). V Európe v zásade existujú dve línie diverzifikácie, buď má systém neustále záujem na silnej štátnej centralizácii, čo následne produkuje vznik množstva nezávislých mimovládnych organizácií alebo v systéme samotnom nastúpia decentralizačné mechanizmy pri hľadaní zdrojov a štát (kraje, mestá) umožnia riadiacim správam chránených území získavať i spotrebovať prostriedky z rôznych zdrojov.

Pri zisťovaní diverzifikovaného financovania v štátoch Albánsko, Bulharsko, Chorvátsko, Česká republika, Estónsko, Fínsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Poľsko, Srbsko, Slovensko, Slovinsko, Moldavsko, Rumunsko, Ukrajina – Stanciu a Ionita (2013) na báze mnohých ukazovateľov demonštrujú, že najmenej diverzifikované zdroje financovania, najviac naviazané na štátne dotácie, sú spomedzi týchto krajín už len v Albánsku, Estónsku a na Slovensku, v iných krajinách je financovanie viac diverzifikované cez regióny, mimovládne i private organizácie, resp. národný park si generuje časť zdrojov sám. Vo všetkých krajinách sú však minimálne čiastočne parky financované zo zdrojov Ministerstva životného prostredia, resp. štátu.

Podmienky Slovenskej republiky, paradoxne pod prizmou fondov EÚ, zdroje nediverzifikujú, ba naopak intenzívne centralizujú so záujmom na jasných štatutárnych zástupcov. Pre efektívnu a účinnú ochranu je však nevyhnutné hľadať potenciál financovania ochrany prírody z rôznych zdrojov, čo sa deje vo všetkých susedných štátoch. Minimálne správy národných parkov tam majú právnu subjektivitu.

Efekt decentralizácie v kombinácii s veľkou rozlohou našej krajiny nás v porovnaní s Poľskom, Ukrajinou či Maďarskom viedli k návrhu tretinového financovania chránených území. Predstavovalo by to podľa nášho názoru najmenšiu záťaž na zainteresované zložky. Pre porovnateľnú úroveň práce administratívy ochrany prírody a jej strážcov, napríklad so zložkami armády či policajného zboru, je žiaduce zabezpečiť približne trojnásobné financovanie v porovnaní so súčasným stavom. Tretinu by tvorili štátne zdroje na úrovni dnešného rozpočtu, tretinu zdroje už od spomínaných užívateľov ekosystémových služieb, pre ktorých 0,3 až dve percentá z ich tržieb nepredstavujú ohrozenie ich ekonomickej stability a tretinu by generovala správa svojou vlastnou aktivitou, čo v iných krajinách predstavu-

je schému väčšej zainteresovanosti a v konečnom dôsledku efektívnejšej ochrany prírody. Existuje dostatočné množstvo poznania z praxe chránených území v Európe, ktoré nastúpili túto cestu, že druhý prvok – systém odvodov resp. platieb od užívateľov ekosystémových služieb – je možné substituovať príjmami z aktivít samotnej správy.

Systém poplatkov od užívateľov (vstupné, platby hotelov, platby letísk, poplatky vodárenských spoločností, atď.) pre správy chránených území nie je však v Európe neznámy a v mnohých krajinách je zabezpečený. Užívateľia jednoducho priamo užívajú kvalitu parkov (krajina im automaticky supljuje „brain product“ pri podnikaní), často ju priamo poškodzujú (odpady rôzneho typu od tuhých až po svetelný, skládky, hygiena, fragmentácia prírody, atď.) a v mnohých krajinách po vysvetlení v radách parkov, kde majú užívateľia zastúpenie, poplatky akceptujú. Rozhodnutia o poplatkoch majú však často neracionálny politický akcent, rozhodnutia o poplatkoch ovplyvňujú úvahy politickej garnitúry o znovuzvolení (Young 2001). Poplatky môžu tvoriť významný komponent rozpočtu parku, no skúsenosti ukazujú, že v ekonomickom prostredí európskych krajín nikdy nemôžu sanovať potreby celého rozpočtu, často sú len marginálnym príspevkom (Stolpe 2001).

Chránené územie	%
Národný park Slovenský raj	2
CHKO Horná Orava	1,8
Národný park Poloniny	1,5
Tatranský národný park	1
Národný park Veľká Fatra	1
Národný park Malá Fatra	1
Pieninský národný park	1
CHKO Cerová vrchovina	1
CHKO Kysuce	1
CHKO Latorica	1
CHKO Malé Karpaty	1
CHKO Ponitrie	1
CHKO Štiavnické vrchy	1
CHKO Strážovské vrchy	1
CHKO Východné Karpaty	1
CHKO Vihorlat	1
CHKO Biele Karpaty	1
CHKO Poľana	0,7
Národný park Nízke Tatry	0,5
Národný park Slovenský kras	0,5
Národný park Muránska planina	0,5
CHKO Dunajské Luhy	0,4
CHKO Záhorie	0,3

Tabuľka 9. Ročný rozpočet príslušnej správy chráneného územia/ročné tržby stakeholderov v chránených územiach x 100. Tabuľka znázorňuje rozpočet správ chránených území vo vyjadrení ku tržbám, ktoré stakeholderi získali z hlavných odvetví sa pohyboval od 0,3 do 2%.

Odhadnúť a v spoločnosti aj dosiahnuť istú mieru poplatkov v prospech parku je často veľmi ťažké, negatívne postoje politikov i užívateľov samotných sú kompenzované schopnosťou riadiacich pracovníkov parkov využívať logické argumenty, pozitívnu podporu verejnosti i „vlajkové“, chránené druhy fauny a flóry (delfíny, svišť, kamzík, orly, atď.) Young (2001). Pre rozvoj ochrany prírody na Slovensku je aj z tohto pohľadu kľúčové, aby správy chránených území mali právnu subjektivitu.

Legitímnosť štátneho príspevku pre správy chránených území ako verejnoprávných inštitúcií a iná úloha štátu v podmienkach SR ako doteraz

Ako už bolo spomenuté, v európskych krajinách vo väčšej či menšej miere prispieva na financovanie parku štát. Parky totiž zabezpečujú tzv. nepriame služby, v ekonomickom vyjadrení teda produkujú komoditu, z ktorej ma úžitok ľudská populácia, či už vo forme zákazníkov alebo predávajúcich. Pre verejnosť udržovanie parkov reálne zabezpečuje ochranu vôd (komodita – redukcia záplav, redukcia pôdnej erózie; zákazníci a predajcovia – hydroenergetické spoločnosti, vodárenské spoločnosti, farmári a iné na vode závislé činnosti), ochranu krajiny (komodita – ekoturizmus, vstupné, letný turizmus, povolenia rôzneho typu; zákazníci a predajcovia – turistické spoločnosti, prevádzkovatelia hotelov, horských dopravných zariadení, horské služby, sprievodcovia, fotografi, médiá, reklamy, rekreačné zariadenia politických garnitúr, atď.), ochranu biodiverzity (komodita – stabilita a „zdravosť“ krajiny, kvalita vody, kvalita ovzdušia, ale napr. aj povolenky; zákazníci a predajcovia – celé obyvateľstvo štátu v menšej či väčšej miere podľa lokalizácie, mobility, atď., farmaceutický priemysel, biotechnologické spoločnosti, agrobiznis, ale aj environmentálne mimovládne organizácie robiace si svoj biznis, atď.), uskladnenie uhlíka (komodita – cyklus uhlíka a jeho absorbcia napr. zo znečistenia, jeho výdaj do ovzdušia, či produktov; zákazníci a predajcovia – chemické, automobilové, drevospracujúce spoločnosti, výskum, atď.) – Plan (1999), Phillips (2000) a Kloss (2001).

V podmienkach SR je žiadúce administratívam chránených území udeliť štatút verejnoprávnej (nie príspevkovej) organizácie, akou disponujú na slovenskej scéne univerzity aj s jasne definovanými rozdielmi, ktorými sa verejnoprávne inštitúcie líšia od štátnych príspevkových organizácií. Vo všeobecnosti sa zdroje financovania ochrany prírody delia na tri kategórie: medzinárodné, národné a miestne (Stolpe 2001).

Poplatky užívateľov ekosystémových služieb v prospech ochrany prírody sú jednou z možností financovania na národnej úrovni. Poplatky užívateľov sú často politicky citlivé, pričom užívateľia majú tendenciu zaplatiť len to, čo užívajú (Young 2001). Do kategórie národných inštrumentov patria napr. aj vstupy do krajiny, licencie, lotérie (uplatňované vo Veľkej Británii), atď. Zараdujeme sem aj priame dotácie od štátu. Zdroje z vlastnej aktivity správ chránených území predpokladáme tak, ako na mnohých iných miestach Európy či sveta, zo vstupných poplatkov, predaja vlastných produktov často vyrábaných na lokálnej úrovni, koncesii,

parkovného, výstav, sprievodcovských služieb, programov environmentálnej výchovy, členského, prenájom loga, reštriktívnych poplatkov, atď. Zvýšené množstvo štatutárnych zástupcov by vytváralo tlak na efektívnejšie čerpanie fondov z EÚ.

Z hľadiska európskych skúseností pozitívom, i keď nie nevyhnutnosťou, by pre tržby bolo delegovanie právomocí výkonu štátnej správy ochrany prírody. Správy NP a CHKO v podmienkach SR sú len odborné organizácie, ktoré ale disponujú odbornými poznatkami o území, odborným personálom, nateraz spracovávajú podklady pre orgány štátnej správy ochrany prírody a krajiny. Orgány štátnej správy na úrovni okresov či krajov sú väčšinou v polohe „prepisovateľov“ stanovísk odbornej organizácie ochrany prírody na hlavičkový papier úradu. Napriek tomu, že odborné organizácie sú tiež personálne poddimenzované, v porovnaní s úradmi životného prostredia, kde sú jeden maximálne dvaja pracovníci, disponujú väčším rozsahom odbornosti. Situácia vyslovene vytvára predpoklad korupčného prostredia pre obídanie kvalifikovanej argumentácie.

Financovaniu správ hlavne k lepšiemu vzťahu k vlastníkom neštátnych pozemkov by napomohlo v SR aj kreovanie nového typu kategórie pôdy v legislatíve Slovenskej republiky. Okrem poľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov, vodných plôch, zastavaných plôch a ostatných plôch je dlhodobo žiaduce vytvorenie kategórie pozemkov ochrany prírody. Vzťahoval by sa na ne Zákon o ochrane prírody. Pozemky by evidoval orgán štátnej správy – Správa chráneného územia – pozemky by tvorili environmentálnu pôdu nesmierne dôležitú pre ekostabilitu SR. Veľmi by to napomohlo riešeniu problematiky poškodzovania brehových porastov potokov ako biokoridorov bioty či problematike záchranu unikátnych spoločenstiev v alpínskom vegetačnom stupni. Výhodou riešenia je, že na jednom území sa nekonfrontujú dva až tri orgány štátnej správy a dva až tri zákony, ktoré každý majú v území hájiť iný cieľ, územie má jasný účel, bude prehľadnejšia jeho kontrola, nastúpi kompatibilita pre spoluprácu s administratívami chránených území v susedných štátoch.

Lesnícky národný park versus park založený na mäkkom cestovnom ruchu alebo mäkký cestovný ruch ako novodobý zdroj financovania ochrany prírody

V štúdiu predpokladáme, že významnú časť zdrojov je schopná si generovať správa chráneného územia sama. Na svetovej scéne to nie je nič nové, financovanie parkov je založené na princípe organizácie mäkkého cestovného ruchu. Bol relatívne dávno známy z amerického kontinentu, no termín sa cielene a štruktúrovane na európske pomery začal používať v 80-tych rokoch v alpských krajinách. Rozdiel v týchto dvoch typoch je zásadný podľa typu klientov a ich pohľadu na prírodu.

Je len málo štatistík, ktoré uvádzajú výnosy z cestovného ruchu podľa jeho členenia na mäkký a masový (tvrdý). Ani stratégie cestovného ruchu iniciované vo vláдах SR sa touto skutočnosťou nezaoberajú. Kým tvrdý cestovný ruch rapídne pretvára a mení ekosystémy pre účel svojej klientely, na báze riadenia mäkkého cestovného

ruchu v chránených územiach a výnosov z neho môžu dnes mnohé vládne i nevládne inštitúcie vo svete úspešne udržiavať vitalitu chránených druhov či ekosystémov. Klientela tvrdého cestovného ruchu, hoci navštevuje chránené celky, má len malý prienik s okolitým prostredím, s jeho vnímaním. Je to klientela nazývaná „slnko-plážeslnko-zjazdovky“. Na Slovensku sa dá do istej miery definovať podľa návštevnosti v zime.

Pre naše najvýznamnejšie horstvo Tatry zo štatistických zdrojov Združenia cestovného ruchu (často publikovaných v regionálnom Tatranskom dvojtýždenníku) vieme, že ročná návštevnosť v Tatrách bola v období rokov 2005 až 2010 na úrovni 350- až 430 000 turistov, pričom návštevnosť v zime sa pohybuje na úrovni 60- 100 000 ľudí. Úspech a ekonomické tržby prevádzkovateľov cestovného ruchu v Tatrách teda závisia predovšetkým od krás a scenérie tatranskej prírody a nie od kreovania zimných stredísk.

Útoky developmentu na ochranu prírody sú z tohto pohľadu nelogické a hlavne neurudované. Zariadenia masového cestovného ruchu musia uspokojiť mentálnu výbavu masy „slnko-plážeslnko-zjazdovky“ zákazníkov včítane masových gastro zariadení a pohodlnej dopravy, výsledkom je deštrukcia ekosystémov, najvypuklejšia napríklad pri pobreží morí v letoviskách alebo v zimných strediskách zjazdového lyžovania. Veľmi vážnym príkladom sú čoraz viac zimné olympijské hry. Menia sa z pôvodnej idey priateľstva a spolunažívania národov na monstrum deštruujuce divú krajinu. (Janiga a kol. 1993, Witkowski a kol. 1998).

Naproti tomu klientela mäkkého cestovného ruchu scenériu prírody a jej faunistické či floristické prvky vyhľadáva. Viaceré štúdie dokazujú nasledovné preferencie klientov: Kvalita a krása scenérie, vzdialenosť od urbánnych celkov, vzácnosť biotopov a druhov v nich, počet chránených druhov, stupeň ohrozenia, veľkosť územia, počet jeho užívateľov, rozsah miestnej zamestnanosti, podpora lokálneho spôsobu života – životná diverzita namiesto globálnej uniformity, atď. (Jacobs 2003, Jacobs a kol. 2004). Aj dotazníkové akcie a z nich vyplývajúce štúdie v Tatrách potvrdili tento trend (Fuzyová a kol. 2009), slovenskí politici sa teda nemusia obávať, že by reforma v ochrane prírody týmto smerom priniesla veľké negatívne stanoviská verejnosti v prípade, že by sa začali o slovenskú krajinu vôbec zaujímať.

Základnou premisou je závislosť existencie klientely na existencii chránených ekosystémov, t.j. chránené územia či druhy musia existovať. Slovenská republika leží v európskom priestore, kde už viaceré správy chránených území okolitých štátov nastúpili cestu premeny chráneného územia na spravovanie pomocou čiastočných až úplných výnosov z mäkkého cestovného ruchu. Turizmus za prírodou rastie s pomerne veľkou dynamikou. V roku 2000 USA zaznamenali 30-% nárast „nature based tourism“ v porovnaní s celkovým 4-% nárastom celkového turizmu (Steck 2001). V čase krízy (2009) „praskali americké národné parky vo švíkoch“, verejne dostupné on line informácie ukazovali troj - až 15 - násobnú mieru zvýšenia návštevnosti. Podobne sa to dialo v Anglicku, len Národný Park Lake District zaznamenal nárast v príjmoch za periódu

1998 – 2005 o 2,5 milióna libier, z pôvodných 3,8 na nových 6,3. Pozitívne príklady ukazujú, že reforma je dlhodobejší proces a väčšinou je mimo záujmu „rýchlych“ developerov. Jasnými nositeľmi tohto vývoja sa ako najvhodnejšie ukázali správy chránených území, či už pôsobia pod štátnou kuratelou alebo sú mimovládny organizáciami (Stanciu a Ionita 2013). Poukážeme na viacero historických príbehov, ktoré v prípade, že ich vývoj nebol zadusený tlakom iných výnosov (lesníctvo – ťažba, tvrdý cestovný ruch), v určitej etape vývoja začali prinášať nezanedbateľné tržby aj pre štát samotný, v ktorom je chránené územie zriadené.

Hoci je v Chorvátsku pomerne silne centralizovaný systém riadenia ochrany prírody (Stanciu a Ionita 2013) v praxi umožňuje riadiť jednotlivé chránené územia nezávislým organizáciám. Plitvicka Jezera Národný Park na hranici Chorvátska a Bosny-Hercegoviny bol jedným z prvých európskych povojnových parkov (1949) so súčasnou výmerou 29 462ha. 23 000ha je pokrytých lesom a v minulosti to bol klasický národný park finančne existujúci z produkcie dreva. V rokoch 1949 až 1985 prebiehala v parku intenzívna ťažba. Už v začiatkoch parku, v čase obrovskej chudoby štát Juhoslávia park nefinancoval a celá jeho prevádzka bola financovaná z ťažby dreva. Ťažilo sa približne 50 000m³ dreva ročne, v 50 - tých rokoch park začal výnosy reinvestovať do rozvoja cestovného ruchu, v roku 1958 začal vyberať vstupné.

Počet návštevníkov prudko narastal, v roku 1972 park začal na prístup pre návštevníkov využívať vlastnú kyvadlovú dopravu, parkoviská a prepravnú loď, návštevnosť kulminovala v roku 1985 na približne 750 000 ľudí ročne.

V roku 1990 bola na spravovanie parku zriadená verejnoprávna inštitúcia „National Park Plitvicka Jezera“ vlastniaca deväť hotelov, tri kempingy, 80 obchodov v celom regióne, produkciu drevených domov a rozsiahle množstvo kontraktov s miestnymi farmármi v okruhu 100 km. Obrat spoločnosti bol v roku 1990 91,8 milióna dinárov, zo vstupného dosiahla príjem vo výške 11 miliónov. Za 25 rokov sa park zmenil z drevotážbového parku na modernú prosperujúcu ustanovizeň ochrany prírody zamestnávajúcu 1 900 ľudí v regióne. Tržby z ťažby predstavovali len jedno percento, tržby z prevádzky hotelov 35 percent, tržby za vstupné cca 11 percent celkového obratu. V čase balkánskej vojny v rokoch 1991 - 1995 bol park vo veľkej miere zničený, avšak životaschopnosť tohto modelu pristúpila po roku 1995 k rýchlej rekonštrukcii zariadení, v roku 2000 park už zamestnával 600 ľudí (Kramaric 2001). Je na zamyslenie pre slovenskú politickú garnitúru, ako ďalej s niektorými menej známymi parkami na Slovensku, ako sú napríklad Poloniny. Od roku 1990 sa v parku definitívne prestalo s ťažbou dreva, je zákaz výkonu poľovačiek, ako aj zimného prikrmovania zvierat. Prežúvavce sú limitované prirodzenými predátormi, čím je zabezpečovaná prirodzená obnova lesných porastov.

Neďaleko od Plitvic existuje starý klasický model bývalého juhoslovanského parku, najväčší a totemový macedónsky národný park s výmerou 73 000ha, založený tiež v roku 1949. Park operuje v unikátnom prostredí balkánskych hôr s excelentnými podmienkami pre mäkký cestovný ruch. Jeho ročné

tržby (2007) však odrážajú niečo iné, tržby z dreva predstavovali cca 73 mil macedónskych dinárov, tržby z poľovačiek 5 mil, tržby z turizmu cca 1 milión. Park má existenčné problémy, pri jeho návšteve je viditeľné, že ochrana prírody je na nízkej úrovni.

V prostredí krajín bývalej Juhoslávie operuje aj ďalší model parku slovinský Sečovlje Salina Nature Park, ktorého vedúci predstaviteľ A. Sovinc je zároveň významným funkcionárom IUCN. Sám hovorí – „Byť nezávislou spoločnosťou je pre ochranu prírody výhodou“. Park okrem ochrany biodiverzity zabezpečuje získavanie kvalitnej soli tradičnými neexpanznými postupmi, štátne vlastníctvo pozemkov má v prenájme, platia štátu daň za 1000kg vyrobenej soli, v začiatkoch získali mobilného operátora, ktorý pri každom volaní využíval ich logo, za logo im peniaze vrátil, efekt operátora bol z efektívneho nárastu počtu hovorov, v začiatkoch mal park príspevok od štátu 15 percent z rozpočtu, od operátora 20 percent, vlastné tržby tvorili 15 percent výnosov, kreovali 15 pracovných miest. V súčasnosti im vlastné tržby kryjú 50 percent rozpočtu (vstupné, logá, pozorovanie divočiny, eko - soľ, kúpele, atď.), štátny príspevok získavajú len za soľ, služby mobilného operátora už nevyužívajú. V priebehu 8 – 10 rokov vytvorili v regióne približne 80 nových pracovných miest, návštevnosť parku je približne 30 000 ľudí ročne, únosnú kapacitu predpokladajú 50 000 návštevníkov.

Prečo sú lesnícke parky svojou závislosťou na dreve viac ovplyvňujúce prirodzenú divú krajinu a prečo sú parky založené na mäkkom cestovnom ruchu ako z pohľadu ochrany prírody, tak aj z hľadiska ekonomických výnosov úspešnejšie, je možné ukázať na genéze Krkonšského národného parku v Čechách, napríklad na jeho rozpočte z roku 2009 (Přehled krytí provozní činnosti a tržeb organizace v roce 2009 in Švecová 2010). Údaje o rozpočte Správy KRNP, ako aj o tržbe podnikateľských subjektov, jasne dokazujú, v čom je súdobá podstata problému ochrany českého prírodného dedičstva v Krkonošiach. Nie je tajomstvom, že Krkonoše sú vážne likvidované súdobým developmentom a stav prírody sa tu rapídne zhoršuje. Model KRNP-u viditeľne dokazuje, že mať právnu subjektivitu, mať zonáciu, mať výkon štátnej správy dokonca aj v lesníctve, poľovníctve a rybárstve je predpokladom, ale ešte nemusí nič pre ochranu prírody znamenať. Čísla o rozpočte parku podstatu zreteľne demaskujú.

Problém je v dozívajúcom modeli lesníckeho parku, ktorý bol do roka 1989 známy v celom východnom bloku a ktorý nedokáže odolávať veľkým peniazom nového developmentu. Nekontrolované sa spustila anarchia masového cestovného ruchu, park nezachytil trend rozvoja mäkkého cestovného ruchu. Je to model, po ktorom ešte stále väčšina slovenskej politickej garnitúry túži, ktorý by však definitívne viedol k totálnemu potlačeniu ochrany prírody v samotnej organizácii. Aj v samotnej štruktúre KRNP je oddelenie ochrany prírody jediným malinkým oddelením v schéme ďalších cca 30 rovnocenných jednotiek (Švecová 2010). Podobnú štruktúru mal do roku 2004 TANAP na Slovensku, kde práca odboru ochrany prírody bola v podstate suplovaná prácou Výskumnej stanice. Odlišný príbeh KRNP-u na rozdiel od napríklad úspešného procesu v chorvátskom parku Plitvice

tkvie v tom, že jeho napojenie na mäkký cestovný ruch je vyslovene potláčané lesníckymi činnosťami. Algoritmus je nasledovný: Štát cez logo ochrany prírody dotoval v KRNP-e prebujnelú lesnícku mašinériu, lesnícky odbor tzv. starostlivosti o les (2/3 zamestnancov) totiž vyprodukoval cca 80 mil. Kč ročne, ale podľa rozpočtu „spotreboval“ cca 230 mil. ročne, z 330 mil. rozpočtu parku. Štát prispieval dotáciou parku - 230 mil. Kč. Náklad nelesníckych činností predstavoval odhadom 100 mil. Kč, pretože lesnícke činnosti sú predmetom najvyššieho obratu, vyslovene potláčajú až demotivujú ostatné činnosti (v porovnaní s inými európskymi nelesníckymi parkami). Ak by teda lesníctvo bolo odčlenené od Správy KRNP a limitované v oblasti len do vyrovnanej ekonomiky, nelesnícky manažment NP pri zachovaní všetkých ostatných činností by v takej „krízovej“ situácii „potreboval“ len 100 mil. Kč, pričom si navyše už vtedy dokázal vyrobiť cca 20 mil. sám. Len pri zvýšení aktivity v mäkkom cestovnom ruchu o dvojnásobok (čo je v prípade Krkonôš rýchlo realizovateľné) by mal nelesnícky manažment parku 120 mil. Kč oproti vtedajším 100 mil. Kč. V prípade, že by Česká republika dokázala „legislatívne“ zabezpečiť len jedno percento z tržieb podnikateľských subjektov v KRNP-e pre správu, disponoval by nelesnícky manažment parku ďalšími 50-60 mil. Kč (Švecová 2010), čo by bolo spolu dvakrát toľko, ako má teraz. V súčasnosti park disponuje omnoho nižšou dotáciou od štátu, čo si personálne „odniesli“ predovšetkým nelesnícke činnosti. V podstate s podobnými problémami dnes zápasí Národný park Šumava, hoci v tých istých ekosystémoch, na opačnej strane hranice v Nemecku bol už dávno nastúpený trend výnosov z mäkkého cestovného ruchu a utlmenia produkcie dreva. V Národnom Parku Bavorský les tržby predstavujú štvornásobné navýšenie na ha, ako to bolo v minulosti, v prípade závislosti na ťažbe. V strážnej službe park zamestnáva 30 ľudí pri ročnej návštevnosti približne 50 000 návštevníkov (Jusková a kol. 2008).

Positívnym príkladom českých krajín je bilaterálny park Českosaské Švýcarsko/Sächsisch-Böhmische Schweiz. Zmluva medzi ministerstvami životného prostredia Českej republiky a Saxónska umožňuje spoločnú finančnú politiku v oblasti projektov a návštevnosti (Stanciu a Ionita 2013).

Vzhľadom na nízku kompatibilitu v riadení národných parkov v Poľsku a na Slovensku, je vytvorenie bilaterálnych parkov, ktoré by malo pre faunu a flóru zmysel, len v štádiu ilúzií. Napríklad rozpočet poľského TANAP-u nie je dominantne závislý na ťažbe dreva, vo veľkej miere uprednostňuje viazanosť tržieb na mäkký cestovný ruch, pracuje s príspevkom od štátu (Cieslak 2001). V praktickej ochrane prírody existujú medzi parkami radikálne rozdiely v názoroch na ťažbu dreva v parku, na podkôrný hmyz, na lov veľkých predátorov, problémy sú často medializované. Návštevníci Tatier sú stavaní pred diametrálne odlišné názory pri ochrane lesných ekosystémov (Obr. 1 a 2). Lesy v Slovenskej republike sú čiastočne v súkromnom vlastníctve, no napriek tomu si štát stále zachováva veľmi výraznú pozíciu na trhu. Ťažba dreva má rastúcu tendenciu. Rekordný ročný objem ťažby v histórii slovenského lesného hospodárstva bol v roku 2005. Bolo to dôsledkom veternej kalamity koncom roka

2004. Nasledovalo obdobie, v ktorom sa spracovávalo aj kalamitné drevo v chránených oblastiach. Tento trend stále pretrváva. Náhodné ťažby majú aj po veternej smršti vysoký podiel na celkovom objeme ťažieb. Narastajúci ekonomický zisk z ťažby dreva na druhej strane znižuje ťažbové možnosti ďalších generácií. Podiel lesného hospodárstva na makroekonomike Slovenskej republiky dosiahol v roku 2008 0,42% HDP. Najstabilnejším odvetvím drevospracujúceho priemyslu je celulózo-papierenský priemysel. Podľa organizácie FCS Slovensko (Forest Stewardship Council) sa na Slovensku neúmerne ťaží drevná surovina. V posledných troch rokoch je to priemerne o 21% viac ako je dlhodobý únosný. Oproti roku 1990 to predstavovalo v roku 2010 nárast až o 87%. Ak sa ťaží už 17 rokov pomerne vysoko nad únosnú ťažbu, nie je to trvalo udržateľné. V lesoch sa dlhodobý ťaží viac, ako by sa malo, a to na úkor budúcnosti (Vysoký 2011).

K najznámejším parkom v Taliansku patrí NP Abruzzo. Jeho model fungovania spojenia ekonomiky, ochrany prírody a životného prostredia je v súčasnosti veľmi efektívny. NP riadi a zodpovedá za jeho činnosti predseda správnej rady v spolupráci so správnou radou, výkonnou radou a spoločenstvom parku. Predsedu správnej rady menuje do funkcie minister životného prostredia, krajiny a mora na návrh predsedov krajov na danom území. Správna rada rozhoduje o všetkých záležitostiach, a to hlavne o rozpočte, ktorý schvaľuje MŽP a Ministerstvo financií po dohode s miestnymi krajinami. Výkonná rada je tvorená predsedom a členmi. Sú to odborníci z oblastí na ochranu prírody a životného prostredia ako botanik, zoológ, vzdelávanie, poľnohospodárstvo a lesníctvo. Spoločenstvo parku sa skladá z miestnej správy – predsedov regiónov a provincií a starostov jednotlivých obcí daného územia.

Národné parky v Taliansku sú rozdelené do zón. Príspevok zo štátu je vyplácaný v určitej danej výške, ktorá predstavuje percentuálne navýšenie z vlastného zisku. Vlastný zisk je zas motivovaný na základe toho, že určené percento z neho predstavuje časť budúceho príspevku zo štátu. Príspevok predstavuje hodnotu výdavkov na turizmus v NP a percentuálny príplatok - pridanú hodnotu NP. V prípade NP Talianska v roku 2004 percento zo štátu predstavovalo 73,6% z príjmu z turizmu. (Mahút 2009). Podobný spôsob financovania je zavedený v ďalších parkoch ako Majella, Gran Sasso, Sirente Vellino, ktorých vznik bol motivovaný úspešnou ekonomikou v Abruzzo.

Proces členenia národných parkov z pod lesníckeho vplyvu je viditeľný aj v Bulharsku. Najväčšie národné parky sú v riadení Ministerstva životného prostredia, prírodné parky sú v riadení rezortu lesníctva. Financovanie parkov v Bulharsku, Maďarsku, Česku, Rakúsku, Ukrajine, Srbsku, Slovinsku, Chorvátsku, Rumunsku, Bulharsku je vo väčšej či menšej miere zo štátneho rozpočtu, správy sú väčšinou držiteľmi právnej subjektivity a často aj orgánmi štátnej správy v oblasti ochrany prírody. Diverzifikácia zdrojov umožňuje menej konfliktné riešenia s miestnymi vlastníckymi pozemkov a podnikateľskou sférou, ktorá má často zastúpenie v orgánoch (radách, komisiách) parkov. V Moldavsku, Srbsku či Chorvátsku je štátom platené spravovanie prírodných zdrojov, náklady na administratívu a operačné náklady musia znášať správy zo svojich príjmov (Stanciu a Ionita

2013). Vo viacerých z uvedených krajín už niektoré parky riadia neštátne spoločnosti a robia to efektívne.

Náš názor je, že finančný systém riadenia ochrany prírody, ak by aspoň čiastočne mal spĺňať svoj účel, je na Slovensku dlhodobo neudržateľný. Na viac je viditeľne nevykonný. Pre každú krajinu, ktorá rozvíja mäkký cestovný ruch, je dôležité, aby neprerástol do masovej turistiky s následnými dôsledkami pre trvalú udržateľnosť prírodných ekosystémov. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo vedenie Národného parku Abruzzo v nedávnej minulosti iniciovalo v svojom susedstve vznik spomenutých troch nových parkov. Slovensko má v svojej sieti národných parkov a chránených krajinných oblastí veľmi dobré podmienky na rozptýlenie mäkkého cestovného ruchu aj do iných oblastí, ako sú len Vysoké Tatry. Len to akoby málokto vedel, že nositeľmi týchto vízií sú v iných štátoch správy samotné. Každá politická garnitúra má

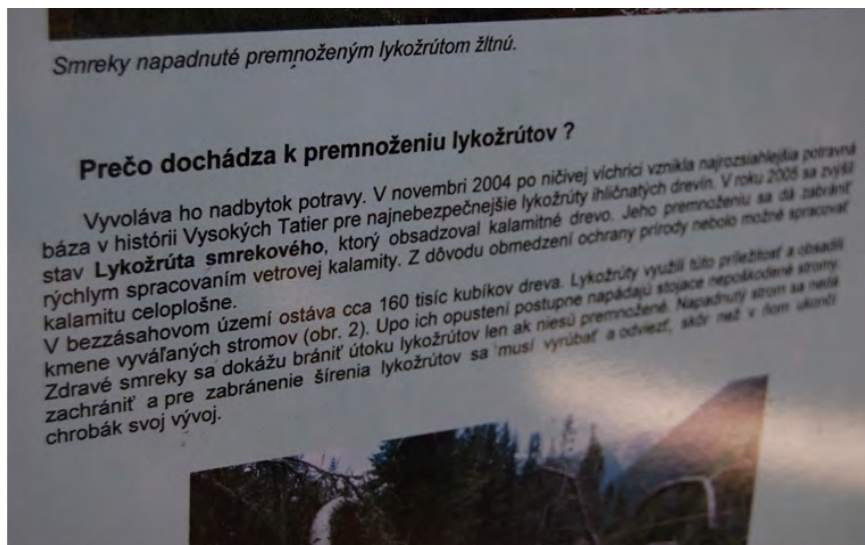
vo svojom volebnom programe opak, prehodnotenie a redukciu chránených území bez odpovede na otázku - A čo ďalej? Či Slovensko túto unikátnu sieť využije, bude len na odvahe a erudovanosti jeho predstaviteľov. Dnes, v čase tlaku na centralizáciu počtu štatutárnych zástupcov, je situácia opačná. Odráža sa to navonok v obraze neschopnosti Slovenska budovať nielen mäkký, ale cestovný ruch vôbec. Krajina tak prichádza o výnosy, ktoré by nepochybne prispeli k jej stabilite.

Poďakovanie

Dovoľujeme si poďakovať všetkým priateľom a známym, ktorí nám pomáhali so získavaním údajov ako aj s recenziami čiastkových prác, predovšetkým zamestnancom Výskumného ústavu vysokohorskej biológie. Menovite by sme radi poďakovali aj A. Juskovej a J. Hreškovi za záujem o tento typ problematiky.

Obr. 1. Lesnícky koncept ochrany lesa v Poľsku oznamuje návštevníkovi, že drevokazný hmyz je prirodzenou súčasťou lesa

Obr. 2. V tom istom čase na opačnej strane hrebeňa Tatier, lesnícky koncept ochrany lesa na Slovensku oznamuje návštevníkovi, že drevokazný hmyz je škodcom lesa, na záchranu lesa sa musí les vyrúbať a odviezť

Literatúra

- Adamová, M. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Chránenej krajinskej oblasti a návrh optimálneho riadenia chránenej krajinskej oblasti. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Anielski, M., and Wilson, S. 2009: Counting Canada's natural capital: Assessing the real value of the Canada's boreal ecosystems. PEMBINA Institute, Drayton Valley.
- Baláž, P. & Kúšik, D. 2009: Nerastné suroviny SR. Online: http://www.geology.sk/images/obchod/roc_ns/Roc_NS09.pdf (dostupné 15. 3. 2011).
- Barlog, M., Divok, F., Dražil, T., Hájek, B., Kormančík, J., Leskovjanský, M., Mihál, F., Olekšák, P. 2011. Program starostlivosti o NP Slovenský raj. 2011. Online: http://www.sopsr.sk/prerokovanie_slovensky_raj/files/Program_starostlivosti_o_NP_Slovensky_raj.pdf (dostupné 18. 1. 2011).
- Boháčová, A. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich v TANAP-e na území Tatranská Lomnica – Veľká Lomnica – Stará Lesná a návrh optimálneho riadenia NP. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Brezinová, M. 2009a: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 1. štvrtrok 2009. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/1q2009.pdf (dostupné 14. 3. 2011).
- Brezinová, M. 2009b: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 2. štvrtrok 2009. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/2q2009.pdf (dostupné 14. 3. 2011).
- Brezinová, M. 2009c: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 3. štvrtrok 2009. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/3q2009.pdf (dostupné 14. 3. 2011).
- Brezinová, M. 2009d: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 4. štvrtrok 2009. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/4q2009.pdf (dostupné 14. 3. 2011).
- Brezinová, M. 2012a: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 1. štvrtrok 2012. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/1q2012.pdf (dostupné 18. 2. 2013).
- Brezinová, M. 2012b: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 2. štvrtrok 2012. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/2q2012.pdf (dostupné 18. 2. 2013).
- Brezinová, M. 2012c: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 3. štvrtrok 2012. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/3q2012.pdf (dostupné 18. 2. 2013).
- Brezinová, M. 2012d: Vývoj priemerných cien sortimentov a dodávok surového dreva za 4. štvrtrok 2012. Online: http://www.forestportal.sk/SitePages/odborna_sekcia/doc/ltis/4q2012.pdf (dostupné 18. 2. 2013).
- Bučko, J., Cibula R., Lehocká K., Miková A., Peknušiaková Z., Štefančíková E., Zimová L. 2009: Poľovnícka štatistická ročenka Slovenskej republiky 2009. Online: <https://lvu.nlcsk.org/polovgis/polstat2009.pdf> (dostupné 17. 3. 2011).
- Bugaň, P. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Tatranského národného parku v oblasti Západných Tatier – Orava. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Cieslak, M. 2001: Financing of nature conservation by the EcoFund foundation. In Financial Instruments for nature conservation in Central and Eastern Europe. (Eds. B.Heinze, G. Bäurle, G. and G. Stolpe), pp.113-118. International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm.
- Ďado, M.2010: Výročná správa 2010. Online: http://www.ovs.sk/zmluvy/vyrocnna-sprava_2010.pdf (dostupné 25.2.2011).
- Frost, P.G.H. and Bond, I. 2008: The CAMPFIRE program in Zimbabwe: payments for wildlife services. Ecological Economics 65: 776–787.
- Füzyová L., Lániková, D., Novorolský M., 2009: Economic Valuation of Tatras National Park and Regional Environmental Policy. Polish J. of Environ. Stud. 18 : 811-818.
- Gašperanová, J. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území NP Muránska planina, návrh zonácie a modelu optimálneho riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Griga, F. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Pieninského národného parku a návrh optimálneho modelu riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Goipex 2008: Výročná správa za rok 200. Goipex, Bratislava.
- Herian, N. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Kysuce a návrh optimálneho modelu riadenia CHKO. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Hruška, D. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Poľana, návrh zonácie a optimálneho riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Chovancová, S. 2011: Ročná ekonomika subjektov podnikajúcich na území NP Slovenský raj a návrh optimálneho riešenia riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Ivaničová, Z. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Chránenej krajinskej oblasti Cerová vrchovina a návrh optimálneho modelu riadenia chránenej krajinskej oblasti. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Izakovičová, Z. 2008: Krajinnoeologicky optimálne priestorové a funkčné využitie územia Biosférickej rezervácie Tatry. Veda, Bratislava.
- Jacobs G., Hanley, N., Wright, R., Coulthard, N., Oglethorpe, D. 2004: An Economic Assessment of the Costs and Benefits of Natura 2000 Sites in Scotland. Environment Group Research Report 2004/05. Stationery Office, Edinburgh.
- Jacobs, G. 2003: An Investigation of the Costs and Benefits of Natura 2000 Sites in Scotland. Scottish Executive, Edinburgh.
- Jančovič, Š. 2008: Stratégia rozvoja vidieka v gemerskej časti subregiónu Národného parku Slovenský kras. Online: http://www.vucke.sk/APIR/clanky/Documents/SRV_Gemer.pdf (dostupné 17. 3. 2011).
- Janiga, M., Marenčák, M., Šoltésová, A., Šoltés, R., Kyselová, Z.: A study on the preservation of the Tatras region and the plans to hold the 2002 Winter Olympics in northern Slovakia. Oecologia Montana, 2: 31 – 45.
- Jusková, A., Gaalová K., Harťanský D., Janiga M., Vojtičková P., Baláž E., Švajda J., Ballo M., Pepich K. and Turis P. 2008: Stráž prírody. Výskumný ústav vysokohorskej biológie Žilinskej univerzity, Tatranská Javorina.
- Karkoszková, V. 2010: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na Štrbskom Plese a návrh spolufinancovania Tatranského národného parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Kloss, D. 2001: Financing protected areas: Guidelines for protected areas managers. In Financial Instruments for nature conservation in Central and Eastern Europe. (Eds. B.Heinze, G. Bäurle, G. and G. Stolpe), pp.193-217. International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm.
- Kmecík, J. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Chránenej krajinskej oblasti Štiavnické vrchy a návrh optimálneho modelu riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Kohútová, Z. 2013: Ročná ekonomika právnych subjektov

- podnikajúcich na území Tatranského národného parku v oblasti Západných Tatier, návrh optimálneho riadenia parku na neštátnych územiach. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Kosoy, N., Martínez-Tuna, M., Muradian, R., Martínez Alier, J. 2007: Payments for environmental services in watersheds: insights from a comparative study of three cases in Central America. *Ecological Economics*, 61: 446–455.
- Kozárik, V. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území NP Poloniny, návrh zonácie a optimálneho riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Kramaric, Z. 2001: Fund raising for protected areas: The Plitvicka Jezera National Park, Croatia – A case study. In *Financial Instruments for nature conservation in Central and Eastern Europe*. (Eds. B.Heinze, G. Bäurle, G. and G. Stolpe), pp.33-39. International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm.
- Krug, W. 2001: Costs and benefits of nature conservation. In *Financial Instruments for nature conservation in Central and Eastern Europe*. (Eds. B.Heinze, G. Bäurle, G. and G. Stolpe), pp.19-25. International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm.
- Kúkelčík, P. 2010: Správa o činnosti hlavného banského úradu a obvodných banských úradov Slovenskej republiky za rok 2009. Hlavný banský úrad, Banská Štiavnica.
- Kvanda, J. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území národného parku Slovenský kras, návrh zonácie a optimálneho riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Lištiaková, E. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Národného parku Nízke Tatry – východ a návrh optimálneho modelu riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Mahút, O. 2009: Analýza výšky hladiny odvodov pre modelové územie CHKO a NP na území SR. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Markuljaková, K. 2011: Ročná ekonomika subjektov podnikajúcich na území NP Nízke Tatry - Západ a návrh optimálneho modelu riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Masaryk, M. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Východné Karpaty, návrh zonácie a optimálneho riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Mikoláš, P. 2011 : Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Tatranského národného parku v oblasti Veľký Slavkov, Nová Lesná, Smokovce a návrh optimálneho modelu riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Moravčík, M., Ondrejčák M., Toma P., Dóczy J., Šimová K., Balkovič J., Greguška B., Čikovský M. 2010: Správa o lesnom hospodárstve Slovenskej republiky za rok 2009. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Bratislava. Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Zvolen.
- Novisedláková, M. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Horná Orava a návrh optimálneho modelu riadenia CHKO. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- OZ Beňuš. 2011: Firemné materiály. Odštepny závod Beňuš, Lesy slovenskej republiky, Banská Bystrica.
- OZ Liptovský Hrádok 2011: Firemné materiály. Odštepny závod Liptovský Hrádok, Lesy Slovenskej republiky, Liptovský Hrádok
- Pagiola, S. 2008: Payments for environmental services in Costa Rica. *Ecological Economics* 65 : 712–724.
- Pagiola, S., Platais, G. 2007: Payments for Environmental Services: From Theory to Practice. World Bank, Washington.
- Pagiola, S., Von Ritter, K. and Bishop, J. 2004: How much is the ecosystem worth? Assessing the economic value of conservation. The International Bank for Reconstruction/ The World Bank, IUCN, Washington, D.C.
- Phillips, A. 2000: Financing Protected Areas - Guidelines for Protected Area Managers. IUCN, Gland.
- Plän, T.1999: Economic Valuation of Biological Diversity. GTZ-TOEB, Germany.
- Podracká, M. 2013: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území chránenej krajinskej oblasti Vihorlat, návrh zonácie a optimálneho modelu riadenia chránenej krajinskej oblasti. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Pogányová, P. and Hatala, M. 2009 : The annual economics of legal entities trading within Malá Fatra National Park and a proposal for an optimised model for operating the park. *Oecologia Montana* 17 : 9 – 16.
- Pogányová, P. 2009: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Národného parku Malá Fatra a návrh optimálneho modelu riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB, Tatranská Javorina
- Richtárech, P.2013: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Chránenej krajinskej oblasti Biele Karpaty a návrh optimálneho modelu riadenia CHKO. Bakalárska práca-rukopis, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Stanciu, E. & Ionita, A. 2013: Governance of Protected Areas in Eastern Europe – overview on different governance types, case studies, and lessons learned. Study commissioned to ProPark, Romania, by the German Federal Agency for Nature Conservation (BfN). BfN-Skripten.
- Steck, B. 2001: How eco-tourism can finance nature protection. In *Financial Instruments for nature conservation in Central and Eastern Europe*. (Eds. B.Heinze, G. Bäurle, G. and G. Stolpe), pp.173-177. International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm.
- Stolpe, G. 2001: Overview of financial Instruments for nature conservation in Central and Eastern Europe. (Eds. B.Heinze, G. Bäurle, G. and G. Stolpe), pp.33-39. International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm.
- Štefancová D. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Dunajské luhy, návrh zonácie a optimálneho riadenia CHKO. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Šudila, M. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Malé Karpaty a návrh optimálneho modelu riadenia CHKO. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Šulavík, J. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území obcí Tatranská Javorina, Ždiar a Vysoké Tatry – Tatranská Kotlina a model optimálneho manažmentu Tatranského národného parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Švecová, T. 2011: Roční ekonomika právnických subjektů podnikajících na území KRNP a návrh optimálního modelu řízení národního . Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Thomková, J. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území Národného parku Veľká Fatra a návrh optimálneho modelu riadenia parku. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Tichý, P. 2011: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Strážovské vrchy a návrh optimálneho modelu riadenia CHKO. Bakalárska práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Trizna, M. 2012: Výročná správa za rok 2011. Liptovská vodárenská spoločnosť a.s., Liptovský Mikuláš.
- Veselská, M. 2012: Ročná ekonomika právnych subjektov podnikajúcich na území CHKO Pontrie, návrh zonácie a optimálneho riadenia CHKO. Bakalárska

- práca, VÚVB ŽU, Tatranská Javorina.
- Vysoký, J.2011: Na Slovensku sa dlhodobo ťaží priveľa dreva, tvrdia ochranári. Online: <http://ekonomika.sme.sk/c/6178545/na-slovensku-sa-dlhodoboz-tazi-privela-dreva-tvrda-ochranari.html> (dostupné 23. 3. 2013).
- Westman, W. 1977: How much are nature's services worth? *Science* 197 : 960–964.
- Witkowski, Z., Dyduch-Falniowska, A., Makomaska-Juchiewicz, M., Kazmierczakowa, R., Kotulski, M., Perzanowska, J., Serafin, R., Skawinski, P., Zajac, K.1998: Preliminary assessment of the environmental impacts of the Zakopane 2006 Winter Olympic Games proposal. *Oecologia Montana*, 6 : 35-42.
- Young, GT 2001: Environmental taxes, levies and surcharges. In *Financial Instruments for nature conservation in Central and Eastern Europe*. (Eds. B. Heinze, G. Bäurle and G. Stolpe), pp.127 - 133. International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm.
- www.arcgeo.sk 2011: Vektorová mapa. <http://www.arcgeo.sk/svm50karto/> (dostupné 13. 2. 2011).
- www.arcgeo.sk 2013: Vektorová mapa. <http://www.arcgeo.sk/svm50karto/> (dostupné 12. 4. 2013).
- www.build.gov.sk 2013: Vodohospodárska oblasť Vihorlat. <http://www.build.gov.sk/mvrrsr/> (dostupné 7. 4. 2013).
- www.bvsas.eu 2011: Ceny. <http://www.bvsas.eu/section/402/Ceny/default.aspx> (dostupné 8. 2. 2011).
- www.bvsas.eu 2012: Ceny. <http://www.bvsas.eu/section/402/Ceny/default.aspx> (dostupné 7. 3. 2012).
- www.calmit.sk 2012: Produkty-cenník. http://www.calmit.sk/front_content.php?idcat=134 (dostupné 12. 4. 2012).
- www.datamax.sk 2012: Kameňolom Červená skala. <http://www.datamax.sk/index.php?PagelD=76> (dostupné 24. 3. 2012).
- www.eia.enviroportal.sk 2001: Lyžiarske centrum TLD Tatranská Lomnica – zámer. <http://eia.enviroportal.sk/dokument.php?id=39671> (dostupné na internete 20. 4. 2011).
- www.enviroportal.sk 2006: Rozšírenie dobývacieho priestoru lomu Žirany – Žibrica. <http://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/rozsireniedobvyvaciehopriestoru-lomu-zirany-zibrica> (dostupné 22. 3. 2012).
- www.enviroportal.sk 2007: Rozšírenie a modernizácia lyžiarskeho strediska ORAVASNOW, Oravská Lesná. <http://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/rozsireniamodernizacia-lyziarskeho-strediska-oravasnow-oravska-lesna> (dostupné 27. 3. 2011).
- www.enviroportal.sk 2009: Ždiar –Strednica- sedačková lanovka. <http://enviroportal.sk/sk/eia/detail/zdiar-strednica-sedackova-lanovka> (dostupné 8. 4. 2011).
- www.enviroportal.sk 2010: EIA - oznámenie o zmene navrhovanej činnosti - Výmena technológie – dvojmiestny lyžiarsky vleč DOUBLE, Lyžiarske stredisko Baba Pezinok. www.enviroportal.sk/eia/dokument/100653 (dostupné 08.02.2011).
- www.forestportal.sk 2011a: Súhrnné informácie o stave lesov SR - stav k 31. 12. 2009. http://www.forestportal.sk/SitePages/lesne_hospodarstvo/info_o_lesoch/suhrnne_informacie/suhrnne_informacie.aspx (dostupné 5. 3. 2011).
- www.forestportal.sk 2011b: Certifikácia lesov. http://www.forestportal.sk/ForestPortal/odborna_sekcia/doc/PRV/Certifikacia_lesov/PE/zoznam_ucastnikov_VYCHOD.pdf (dostupné 2. 5. 2011).
- www.forestportal.sk 2011b: Zoznam účastníkov PEFC. http://www.forestportal.sk/ForestPortal/odborna_sekcia/doc/PRV/Certifikacia_lesov/PEFC/zoznam_ucastnikov (dostupné 5. 3. 2011).
- www.gis.nlcsk.org 2011: Lesnícky geografický informačný systém. <http://gis.nlcsk.org/> (dostupné 18. 3. 2011).
- www.gis.nlcsk.org 2012: Lesnícky geografický informačný systém. <http://gis.nlcsk.org/> (dostupné 12. 1. 2012).
- www.gis.nlcsk.org 2013: Lesnícky geografický informačný systém. <http://gis.nlcsk.org/> (dostupné 17. 3. 2013).
- www.gis.nlcsk.org 2013: Lesnícky geografický informačný systém. <http://gis.nlcsk.org/> (dostupné 17. 4. 2013).
- www.goralskydvor.sk 2011: Cenníky. <http://www.goralskydvor.sk/cenniky/> (dostupné 21. 4. 2011).
- www.greguskaski.lodge.sk 2011: Cenník vlekov. <http://www.greguskaski.lodge.sk/CENNLK-21.html> (dostupné 14. 2. 2011).
- www.holubyhochata.sk 2013: Cenník. <http://www.holubyhochata.sk/cennik/> (dostupné 25. 3. 2013).
- www.hoteleland.sk 2011: Lyžovanie. <http://www.hoteleland.sk/sk/lyzovanie.php> (dostupné 8. 5. 2011).
- www.hotelvrsatec.sk.sk 2013: Cenník. <http://www.hotelvrsatec.sk/index.php/sk/preis> (dostupné 25. 3. 2013).
- www.hrabusice.sk 2011: Cenníky slovenského raja. <http://www.hrabusice.sk/index.php?navstevnik=cenniky-slovenskeho-raja> (dostupné 12. 1. 2011).
- www.kempingdunajec.sk 2011: Cenník. <http://www.kempingdunajec.sk/> (dostupné 21. 4. 2011).
- www.kremenec.sk 2012: Cenník. <http://www.kremenec.sk/sk/Cennik.alej> (dostupné 2. 5. 2012).
- www.kupele-sklene-teplice.com 2011: Kúpele Sklené Teplice. <http://www.kupele-sklene-teplice.com/sk/index.php> (dostupné 7. 1. 2011).
- www.lesy.sk 2011: Z histórie lesného hospodárstva v okolí Oravy. Online: <http://www.lesy.sk/showdoc.do?docid=195&id=11> (dostupné 25. 3. 2011).
- www.lesy.sk 2012: Cenník 2012. <http://www.lesy.sk/files/obchod/cenniky/99-cennik-i-q-2012.xls> (dostupné 3. 5. 2012).
- www.lesytanap.sk 2011: Autocamping Červený Kláštor. <http://www.lesytanap.sk/04-sluzby/autocamping.php> (dostupné 23. 1. 2011).
- www.limba.com 2011: Ubytovanie na Slovensku. http://www.limba.com/sk/ubytovanie_slovensko/nizketatry.htm?PHPSESSID=26f5b56219ed3ec5b745b65d92e75689 (dostupné 15. 3. 2011).
- www.lvu.nlcsk.org 2011: Poľovnícky geografický informačný systém. <http://lvu.nlcsk.org/polovgjs/> (dostupné 22. 1. 2011).
- www.lvu.nlcsk.org 2013: Poľovnícky geografický informačný systém. <http://lvu.nlcsk.org/polovgjs/> (dostupné 14.3.2013).
- www.meanderthermal.com 2012: Cenník. <http://www.meanderthermal.com/cennik/> (dostupné 13. 3. 2012).
- www.mineral-slovensko.com 2012: Cenníky kameniva. <http://www.mineral-slovensko.com/sk-3/cenniky-kameniva/kamenolom-vtacnik-1.aspx> (dostupné 2. 3. 2012).
- www.mpsr.sk 2010: Správa o stave usporiadania pozemkov a stavieb v štátnych organizáciách lesného hospodárstva so stavom k 31. 12. 2009. <http://www.mpsr.sk/sk/?navID=1&navID2=1&slD=37&id=3926> (dostupné 5. 3. 2011).
- www.msa.sk 2011: Praktické informácie. <http://www.msa.sk/prakticke-informacie.html> (dostupné 8. 1. 2011).
- www.onthesnow.sk 2011: Slovensko, cenník skipasov. <http://www.onthesnow.sk/slovensko/vlek-cennik-skipasov.html> (dostupné 7. 3. 2011).
- www.oravasnow.sk 2011: Cenníky. <http://www.oravasnow.sk/cennik.php> (dostupné 28. 3. 2011).
- www.ovs.sk 2012: Cena vodného a stočného. <http://www.ovs.sk/index.php/zakaznici> (dostupné 12. 1. 2012).
- www.pieniny.sk 2011: Ubytovanie a služby. <http://www.pieniny.sk/ubytovanie/> (dostupné 24. 2. 2011).
- www.polomka.sk 2012: Lyžiarske stredisko. <http://www.polomka.sk/node/442> (dostupné 18. 3. 2011).
- www.polovnictvo.pluska.sk 2008: Percentuálny podiel hlavných druhov nákladov v jednotlivých kategóriách poľovníckych revírov v roku 2008. <http://www.polovnictvo.pluska.sk> (dostupné 14. 2. 2011).
- www.polovnik.com 2010: Ceny. <http://www.polovnik.com/telo.html> (dostupné 7. 12. 2010).
- www.portal.statistics.sk 2010: Informatívna správa o ekonomickom vývoji v Žilinskom kraji za 1. - 3. štvrtrok 2010. <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=25532> (dostupné 18. 3. 2011).
- www.portal.statistics.sk 2011: Ubytovacie zariadenia.

- <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4> (dostupné 7. 3. 2011).
- [www.portal.statistics.sk](http://portal.statistics.sk) 2012: Lesné hospodárstvo. http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_500/polnohospodarstvo/publikaciestiahnutie/lesnehospodarstvo/publikacia_lesnictvo_2005-2009.pdf (dostupné 23. 3. 2012).
- [www.portal.statistics.sk](http://portal.statistics.sk) 2012: Ubytovacie zariadenia. <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4> (dostupné 2. 1. 2012).
- [www.portal.statistics.sk](http://portal.statistics.sk) 2013: Ubytovacie zariadenia. <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4> (dostupné 13. 2. 2013).
- [www.portal.statistics.sk](http://portal.statistics.sk) 2013: Ubytovacie zariadenia. <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4> (dostupné 22. 3. 2013).
- www.povs.sk 2011: Ceny, odpočty, faktúry. <http://www.povs.sk/info3.html> (dostupné 14. 3. 2011).
- www.pp.ouzp.sk 2011: Zoznam podzemných vodných zdrojov a ochranných pásiem v okrese Poprad. http://www.pp.ouzp.sk/podzemne_vody.html (dostupné 8. 3. 2011).
- www.proregion.sk 2012: Katalóg. http://www.proregion.sk/Catalog_Product:159 (dostupné 22. 1. 2012).
- www.pvpsas.sk 2008: Rozhodnutie úradu. http://www.pvpsas.sk/nastiahnutie/subory/rozhodnutie_uradu_2009.pdf (dostupné 17. 3. 2011).
- www.pvpsas.sk 2011: Cenové výmery. http://www.pvpsas.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=59&Itemid=77 (dostupné 13. 2. 2011).
- www.rafting-pieniny.sk 2011: Cenník. <http://www.rafting-pieniny.sk/index.php?lang=sk&page=cennik> (dostupné 17. 4. 2011).
- www.rekreacnezariadenie.sk 2013: Ubytovanie. <http://www.rekreacnezariadenie.sk/ubytovanie/> (dostupné 25. 3. 2013).
- www.relaxovat.sk 2012: Lyžiarske strediská. http://www.relaxovat.sk/presovsky-kraj/Kategoria_87_Ly%C5%BEiarske_strediska%C3%A1 (dostupné 8.1. 2012).
- www.rkhas.sk 2012: Lyžiarske strediská. <http://www.rkhas.sk/?ro=2011&ci=07&cl=2226> (dostupné 19. 2. 2012).
- www.rrasenec-pezinok.sk 2010: Informačná správa o potenciály regiónu. <http://www.rrasenec-pezinok.sk/LinkClick.aspx?fileticket=MS6Gv4SUW10%3D&tabid=62&mid=408&language=sk-SK> (dostupné 23. 2. 2011).
- www.salamandra.sk 2011: O stredisku. <http://www.salamandra.sk/sk/resort/o-stredisku/> (dostupné 12.1. 2011).
- www.sario.sk 2011: Zelená správa. http://www.sario.sk/userfiles/file/sario/pzi/sektorove/wood/woodprocessing_sk.pdf (dostupné 15. 2. 2011).
- www.sario.sk 2012: Spracovanie dreva na Slovensku. http://www.sario.sk/userfiles/file/sario/pzi/sektorove/wood/woodprocessing_sk.pdf26 (dostupné 12. 3. 2012).
- www.shmu.sk 2009: Správa o vodohospodárskej bilancii vôd v SR za rok 2009. <http://www.shmu.sk/File/VHB/rok2009/sprava2009.pdf> (dostupné 23. 3. 2012).
- www.skiblanc.sk 2012: Cenník skipasov. <http://www.skiblanc.sk/lyzovanie/cennik> (dostupné 15. 4. 2012).
- www.skitelgart.sk 2012: Cenník skipasov. <http://www.skitelgart.sk/sk/cennik> (dostupné 17. 3. 2011).
- www.slovakiasite.com 2011: Reštaurácie na Slovensku. <http://www.slovakiasite.com/sk/restauracie.php> (dostupné 17. 1. 2011).
- www.snowmagazin.sk 2012: Lyžiarske strediská na Slovensku. <http://www.snowmagazin.sk/lyziarske-strediska/> (dostupné 8. 3. 2012).
- www.snowmagazin.sk 2013: Lyžiarske strediská na Slovensku. <http://www.snowmagazin.sk/lyziarske-strediska/> (dostupné 13. 3. 2013).
- www.spisskabela.sk 2011: Predaj dreva. <http://www.spisskabela.sk/sources/dokumenty/226.doc> (dostupné 12. 3. 2011).
- www.srzrada.sk 2012: Počet ulovených rýb 2011. <http://www.srzrada.sk/index.php?n=SrzRadaUvod.Index> (dostupné 25. 3. 2012).
- www.srzsnina.sk 2012: Oznam výboru MO SRZ. www.srzsnina.sk/node/275 (dostupné 3. 4. 2012).
- www.srzzahorie.sk 2011: Predaj povolení. <http://www.srzzahorie.sk/inpage/predaj-povoleni/> (dostupné 8. 12. 2010).
- www.ssj.sk 2011: Návštevnosť jaskýň. <http://www.ssj.sk/sk/navstevnost-jaskyn> (dostupné 11. 2. 2011).
- www.ssj.sk 2012: Návštevnosť jaskýň. <http://www.ssj.sk/sk/navstevnost-jaskyn> (dostupné 18. 3. 2012).
- www.stvps.sk 2012: Ceny za vodne a stočné 2011. http://www.stvps.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=54&Itemid=2 (dostupné 24. 3. 2012).
- www.svp.sk 2011: Výdatnosti zdrojov. <http://www.svp.sk/svp/default.asp> (dostupné 17. 1. 2011).
- www.tavos.sk 2010: Ročný odber vody. <http://www.tavos.sk/> (dostupné 13. 11. 2010).
- www.tooz.sk 2001: Zmluva o dodávke pitnej vody a odvádzaní odpadových vôd. <http://www.tooz.sk/images/zmluvy/GR-502-2009.pdf> (dostupné 17. 3. 2011).
- www.travelguide.sk 2011: Ubytovanie Slovensko. <http://www.travelguide.sk/svk/ubytovanie/> (dostupné 8. 12. 2010).
- www.tvrybar.com 2011: Základné informácie. <http://www.tvrybar.com> (dostupné 1. 4. 2011).
- www.tvs.sk 2013: Vodné a stočné. <http://www.tvs.sk/vodne-stocne> (dostupné 20. 2. 2013).
- www.ubytovanienaslovensku.eu 2013: Ubytovanie. <http://www.ubytovanienaslovensku.eu/> (dostupné 15. 3. 2013).
- www.ulic.ocu.sk 2012: Šport. <http://www.ulic.ocu.sk/sk/index.php?ids=10> (dostupné 3. 5. 2012).
- www.veterany.eu 2010: Cestovný poriadok sedačkovej lanovky Kamzík – Železná studnička. <http://www.veterany.eu/?p=15799> (dostupné 3. 2. 2011).
- www.vt.sk 2011: Cenník lanoviek. <http://www.vt.sk/cenniky/cennik-lanoviek/> (dostupné 14. 2. 2011).
- www.vuvh.sk 2008: Dôsledky premenlivosti klímy na hydrologický režim a vodné hospodárstvo. http://www.vuvh.sk/index.php/sk_SK/news/49/88 (dostupné 1. 3. 2011).
- www.vvs-as.sk 2011: Ceny služieb. <http://www.vvs-as.sk/> (dostupné 13. 2. 2011).
- www.vvs-as.sk 2012: Cenníky. http://www.vvs-as.sk/novy_web/index.php?article=78 (dostupné 27. 3. 2012).
- www.vysoketetry.com 2011: Ubytovanie a turistické služby. <http://www.vysoketetry.com/ubytovanie/> (dostupné 2. 1. 2011).
- www.zask.sk 1998: Územný plán VÚC, Žilinského samosprávneho kraja. http://www.zask.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-dopravy-regionalneho-rozvoja/regionalny-rozvoj-uzemne-planovanie/rozvojove_uzemnoplanovacie-dokumenty/uzemny-plan-vuc-zilinskeho-kraja.html (dostupné 15. 1. 2011).
- www.zsvs.sk 2010: Výročná správa 2010. http://www.zsvs.sk/images/vyrocné-spravy/VS_2010.pdf (dostupné 23. 3. 2012).